

EUROJUSTO
METINĖ ATASKAITA
(2011)

Arkinis Eurojusto pastatas

TURINYS

PASTABA: SPRENDIMAS DĖL EUROJUSTO.....	6
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	7
ĮVADAS	8
SANTRAUKA	11
1 DARBINĖ VEIKLA	13
1.1 Įžanga	13
1.2 Eurojusto veikla teismo bendradarbiavimo bylose	13
1.2.1 Problemos ir geriausia praktika Eurojusto darbo su bylomis srityje	13
1.2.2 Koordinaciniai pasitarimai	15
1.2.3 Koordinaciniai centrai	15
1.2.4 Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsniai	17
1.2.5 Savitarpio teisinės pagalbos konvencijos	19
1.2.6 Įrodymų rinkimas ir pripažinimas	19
1.2.7 Jurisdikcijos kolizijų prevencija ir šalinimas	21
1.2.8 Baudžiamojo proceso perdavimas	22
1.2.9 Keitimasis nuosprendžių registrų informacija	23
1.2.10 Europos arešto orderiai	24
1.2.11 Arešto aktai	27
1.2.12 Konfiskavimas ir turto išieškojimas	28
1.2.13 Kontroliuojamieji gabenimai	28

1.3 Teisminis bendradarbiavimas prioritetinėse nusikalstamumo srityse	30
1.3.1 Terorizmas	30
1.3.2 Prekyba narkotikais	31
1.3.3 Prekyba žmonėmis	32
1.3.4 Sukčiavimas	33
1.3.5 Korupcija.....	34
1.3.6 Nusikaltimai elektroninėje erdvėje	34
1.3.7 Pinigų plovimas	35
1.3.8 Kita organizuota nusikalstama veikla.....	37
1.4 Jungtinės tyrimo grupės	39
1.5 Eurojusto bylos, susijusios su trečiosiomis šalimis	42

2 SANTYKIAI SU ES INSTITUCIJOMIS IR PARTNERIAIS 45

2.1 Instituciniai ryšiai	45
2.1.1 Europos Parlamentas	45
2.1.2 Europos Sąjungos Taryba	45
2.1.3 Europos Komisija.....	46
2.2 Pareigūnų praktikų tinklai	46
2.2.1 Europos teisminis tinklas	47
2.2.2 JTG tinklo sekretoriatas.....	47
2.2.3 Europos kontaktinių asmenų, atsakingų už genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų bylas, tinklas	48
2.2.4 Europos teisminio mokymo tinklas	48
2.2.5 ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamasis forumas	48
2.3 ES agentūros ir organizacijos	49
2.3.1 Europolas	49
2.3.2 OLAF	51
2.3.3 Frontex	52

2.3.4	CEPOL	52
2.3.5	TVR tarnybų vadovai	53
2.4	Ryšiai už Europos Sąjungos ribų	53
3	SPRENDIMAS DĖL EUROJUSTO, BŪSIMI IR ADMINISTRACINIAI POKYČIAI.....	55
3.1	Tarybos Sprendimo dėl Eurojusto veiklos stiprinimo įgyvendinimas	55
3.2	Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities	57
3.3	Administraciniai pokyčiai.....	58
3.4	Viešojo prieiga prie Eurojusto dokumentų	60
4	TARYBOS IŠVADŲ APŽVALGA.....	63
	PRIEDAS.....	69
1	diagrama – Bylų skaičiaus augimas 2002-2011 m.....	69
2	diagrama – Dvišalės ir daugiašalės bylos	70
3	diagrama – 2003-2011 m. pradėtos ir baigtos bylos.....	71
4	diagrama – Bendroji bylų klasifikacija	72
5	diagrama – Prioritetinės nusikalstamumo rūšys Eurojusto bylose	73
6	diagrama – Prioritetinės ir kitos nusikalstamumo rūšys Eurojusto bylose.....	74
7	diagrama – Prašančiosios šalys Eurojusto bylose	75
8	diagrama – Prašomosios šalys Eurojusto bylose.....	76
9	diagrama – Koordinaciniuose pasitarimuose nagrinėjamos bylos	77
10	diagrama – Koordinaciniai pasitarimai: prašančiosios šalys.....	78
11	diagrama – Koordinaciniai pasitarimai: prašomosios šalys.....	79

Pastaba: Sprendimas dėl Eurojusto

Sprendimas dėl Eurojusto – 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimas 2009/426/TVR dėl Eurojusto veiklos stiprinimo, pakeitęs 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimą, įkuriantį Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais, šioje ataskaitoje vadinamas “Sprendimu dėl Eurojusto”.

Konsoliduota Sprendimo dėl Eurojusto versija, kurią išimtinai informacijos tikslais parengė Tarybos generalinis sekretoriatas, patalpinta mūsų interneto tinklalapyje adresu www.eurojust.europa.eu.

Santrumpų sąrašas

AWF	analitinė darbo byla
CEPOL	Europos policijos kolegija
CMS	bylų tvarkymo sistema
COSI	Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinis komitetas
EAW	Europos arešto orderis
EIO	Europos tyrimo orderis
EJN	Europos teisminis tinklas
ENKS	Eurojusto nacionalinė koordinavimo sistema
Frontex	Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra
JIT	jungtinė tyrimo grupė
MLA	savitarpio teisinė pagalba
OCC	budintis koordinavimo padalinys
OCTA	Organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimas
OLAF	Europos kovos su sukčiavimu tarnyba
TE-SAT	Terorizmo padėties ir tendencijų ataskaita
THB	prekyba žmonėmis

Įvadas

Norėčiau Jums pristatyti jau dešimtąją metinę Europos Sąjungos teisminio bendradarbiavimo padalinio ataskaitą. 2011 m. pasižymėjo pastebimai išvystyta pagrindine Eurojusto veikla remiant operatyvią kovą su sunkiu tarpvalstybiniu nusikalstamumu. Palyginti su 2010 m., valstybių narių Eurojustui perduodamų bylų skaičius išaugo nedaug, tačiau atkreiptinas dėmesys į itin padidėjusią Eurojusto koordinacinės veiklos apimtį.

Koordinaciniai pasitarimai padeda sutelkti Eurojusto ekspertų ir jų kolegų valstybėse narėse ir Europos Sąjungos organizacijose pajėgas. Šių pasitarimų dėka galima priimti efektyvius sprendimus dėl numatomų teisėsaugos ir teisminių institucijų veiksmų prieš organizuotą nusikalstamą grupuotą tarpvalstybinę bylose laiko, vietos ir pobūdžio. Šių operatyvinių pasitarimų naudą valstybių narių pareigūnams praktikams įrodo net 40% išaugęs jų skaičius 2011 m. Kita vertus, šis rodiklis mums nuolat primena apie nemažėjančią tarptautinio nusikalstamumo grėsmę. Pirmą kartą šių pasitarimų metu svarstyta koordinacinė veikla buvo susijusi su daugiau nei 200 bylų.

2011 m. taip pat įsiminė svarbiais pokyčiais koordinacinių pasitarimų srityje, o būtent koordinacinio *centro* instituto įdiegimu. Kai tik koordinaciniame pasitarime apsisprendžiama dėl operatyvinių veiksmų atlikimo konkrečiose valstybėse narėse dienos, Eurojusto ekspertai dabar gali veikti iš saugaus koordinacinio centro ir teikti atitinkamas konsultacijas savo valstybės narės ir kitų ES valstybių narių kolegoms. Suplanuotų veiksmų vykdymo eigoje jie gali padėti išspręsti tokius klausimus kaip įrodymų pripažinimas skirtingose jurisdikcijose bei parengti Europos arešto orderius ir kitus teisinės pagalbos prašymus. 2011 m. Eurojustas suorganizavo septynis koordinacinius centrus, kurie veikė bylose, susijusiose su pačiais įvairiausiais nusikaltimais - nuo prekybos žmonėmis ar prekybos narkotikais iki sukčiavimo stambiu mastu. Kalbant apie šio tikslo įgyvendinimą atkreiptinas dėmesys į tai, kad daugelis valstybių narių vis dar nėra įgyvendinusios naujosios Sprendimo dėl Eurojusto redakcijos.

Paminėtinas dar vienas reikšmingas Eurojusto koordinacinės veiklos 2011 m. aspektas – jungtinės tyrimo grupės (toliau JTG). Nors iš pradžių į jas buvo žiūrima kaip į biurokratinį mechanizmą, šiuo metu JTG pripažįstamos kaip naudinga kovos su tarpvalstybiniu nusikaltimu priemonė. Jų dėka sukuriamas mechanizmas, kurio pagrindu pareigūnai praktikai iš skirtingų jurisdikcijų gali bendradarbiauti išvengdami įvairių sunkumų ir procedūrų vilkinimų, paprastai siejamų su tradicinėmis savitarpio teisinės pagalbos formomis. 2011 m. Eurojuste savo veiklą pradėjo JTG tinklo sekretoriatas. Per šį laikotarpį Eurojusto prokurorai, teisėjai ir policijos pareigūnai dalyvavo apie 30-yje tokių grupių.

Be to, pasistūmėta į priekį ir koordinuotą veiklą užtikrinsiančios infrastruktūros vystymo srityje. Su Nyderlandų ir ES valdžios institucijomis pavyko susitarti dėl naujojo Eurojusto pastato statybos darbų tęsimo. Ši galimybė leistų visam mūsų personalui dirbti kartu, o ne dviejose vietose kaip dabar. Pastatą numatoma užbaigti 2015 m. Dar vienas naujojo pastato privalumas bus vieno iš pagrindinių Eurojusto partnerių tarp ES organizacijų – Europolo – kaimynystė. Tokiu būdu būtų praktiškai įgyvendintas koordinuoto atsako į ES piliečiams grėsmę keliančias nusikalstamas grupuotes poreikis.

2011 m. ataskaita tęsia ankstesnėse ataskaitose pradėtą darbinės veiklos akcentavimo tradiciją. Viliuosi, jog ir šioje ataskaitoje pateikta Eurojusto veiklos kovoje su tarpvalstybiniu nusikalstamumu apžvalga bus Jums naudinga.

Aled Williams

Eurojusto prezidentas
p. **ALED WILLIAMS**

Eurojusto nacionalinių narių kolegija

Sėdi (iš kairės į dešinę):

Elena Dinu, RO; Mariusz Skowroński, PL; Malči Gabrijelčič, SL; Gunars Bundzis, LV; Michèle Coninx, BE, viceprezidentė; Aled Williams, UK, prezidentas; Raivo Sepp, EE, viceprezidentas; Ilona Lévai, HU; Lampros Patsavellas, EL; Donatella Frenco Dimech, MT; Juan Antonio García Jabaloy, ES

Stovi (iš kairės į dešinę):

Harri Tiesmaa, FI; Ingrid Maschl-Clausen, AT; Jesper Hjortenberg, DK; Francesco Lo Voi, IT; Laima Čekelienė, LT; Ladislav Hamran, SK; Carlos Zeyen, LU; Mariana Lilova, BG; Ola Laurell, SE; Robert Sheehan, IE; João Manuel Da Silva Miguel, PT; Hans-Holger Herrnfeld, DE; Lukáš Starý, CZ; Sylvie Petit-Leclair, FR; Marc van Erve, NL; Katerina Loizou, CY

Santrauka

Palyginti su praėjusiais metais, bylų, kuriose valstybės narės prašė Eurojusto pagalbos kovoje su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais, skaičius šiek tiek išaugo (nuo 1421 iki 1441).

Pastebimai išplėtotą Eurojusto kaip koordinatoriaus veiklą:

- Palyginti su praėjusiais metais, ypač padidėjo Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose aptariamų bylų skaičius (nuo 140 iki 204);
- 80% koordinacinių pasitarimų buvo susiję su "prioritetinėmis ES nusikalstamumo rūšimis" (žr. žemiau);
- Beveik 70% koordinacinių pasitarimų buvo susiję su trimis ar daugiau valstybių narių;
- Siekiant užtikrinti reikiamos pagalbos teikimą valstybėse narėse realiuoju laiku vykstančioms operacijoms, veikė septyni koordinaciniai centrai;
- Europolo pareigūnai dalyvavo 89 Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose.

Eurojusto bylos buvo atitinkamai susijusios su šiomis aštuoniomis ES Tarybos išskirtomis prioritetinėmis nusikalstamumo sritimis (mažėjančia tvarka): prekyba narkotikais, sukčiavimu, kita organizuota nusikalstama veikla, pinigų plovimu, prekyba žmonėmis, terorizmu, korupcija ir nusikaltimais elektroninėje erdvėje.

2011 m. vis stiprėjo Eurojusto vaidmuo jungtinių tyrimų grupių (JTG) veiklos srityje:

- Su Eurojusto pagalba sudarytos 33 naujos JTG;
- Eurojusto prokurorai, teisėjai ir teisėsaugos pareigūnai dalyvavo 29 JTG veikloje;
- Eurojustas įvertino ir paskirstė Komisijos finansavimą jungtinėms tyrimo grupėms, susijusioms su 16 valstybių narių.

2011 m. pabaigoje 10 valstybių narių užbaigė reikiamų priemonių įgyvendinimą ir šitaip užtikrino savo nacionalinių tei-

sės sistemų suderinamumą su naująja Sprendimo dėl Eurojusto redakcija.

Eurojusto 2011 m. biudžetas siekė 31.7 milijonų eurų, įgyvendinta 95.6%.

2011 m. Eurojuste dirbo 269 asmenys:

- 42 iš jų sudarė valstybių narių deleguoti prokurorai, teisėjai ir atitinkamos kompetencijos policijos pareigūnai, jiems talkino 15 deleguotų nacionalinių ekspertų;
- 210 asmenų dirbo pagal ES tarnybos nuostatus, jiems talkino du deleguoti nacionaliniai ekspertai.

Su Nyderlandais kaip priimančiąja šalimi susitarta dėl naujojo Eurojusto pastato, kurį numatoma užbaigti 2015 m., o su atitinkamomis ES institucijomis suderinti atitinkami biudžeto klausimai.

2011 m. savo veiklą Eurojuste pradėjo tiek JTG, tiek Genocido tinklų sekretoriatai.

1 Darbinė veikla

1.1 Įžanga

2011 m. Eurojusto veiklos prioritetinių sričių pagrindas – Tarybos atlikti nusikalstamumo grėsmės ES piliečiams vertinimai. Kaip keliančias ypatingą grėsmę Europos Sąjungos Taryba išskyrė šias „ES prioritetinio nusikalstamumo“ rūšis: terorizmas, prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, sukčiavimas, korupcija, nusikaltimai elektroninėje erdvėje, pinigų plovimas ir kita organizuota nusikalstama veikla. Šioje ataskaitos dalyje pateikiama informacija apie Eurojusto darbą tokiose bylose bei aptariamos šiose srityse iškilusios problemos, geriausia praktika ir susijusi strateginė veikla.

2011 m. Eurojustas reagavo į valstybių narių pagalbos prašymus 1441 užregistruotoje byloje. Du trečdaliai šių prašymų buvo susiję su „ES prioritetinėmis nusikalstamumo rūšimis“, o iš likusiųjų pami-

nėtini prašymai, susiję su tokiais sunkiais nusikaltimais kaip nužudymai, išžaginimai ir plėšimai. Detali statistika apie Eurojusto bylas ir valstybių narių vaidmenį jose pateikiama Priede Nr. 1.

Nors bendras 2011 m. Eurojustui adresuotų pagalbos prašymų skaičius iš esmės nesikeitė palyginti su atitinkamu 2010 metų rodikliu, pastebimai padaugėjo pasitarimų, skirtų teisminių ir teisėsaugos institucijų darbui koordinuoti. Palyginti su 2010 m., koordinaciniuose pasitarimuose nagrinėjamų bylų skaičius išaugo 44% ir pasiekė 204, kai tuo tarpu 2010 m. tokių bylų buvo tik 141. Apie 70% koordinacinių pasitarimų buvo susiję su trimis ar daugiau šalių, o 80% iš jų buvo nustatytos sąsajos su prioritetinėmis nusikalstamumo rūšimis.

Be to, 2011 m. suaktyvėjo Eurojusto vaidmuo sudarant JTG (žr. 1.4. p.).

1.2 Eurojusto veikla teismo bendradarbiavimo bylose

Eurojusto veikla yra iš esmės darbinė ir orientuota į sunkiose tarpvalstybinio nusikalstamumo bylose kylančių problemų sprendimą. Kai kada šios problemos praktinės, kartais - nulemtos nacionalinės jurisdikcijos ypatumų. Atkreiptinas dėmesys į šias praktinio darbo su bylomis kliūtis ir tam tikrą geriausią praktiką:

1.2.1 Problemos ir geriausia praktika Eurojusto darbo su bylomis srityje

Viena iš dažnai pasitaikančių kliūčių – nepakankamai spartus savitarpio teisinės pagalbos prašymų (toliau TPP) vykdymas, nulemtas įvairių priežasčių. Kai kuriais atvejais nepakankamai išsamus teisinių ir faktinių atitinkamos bylos aplinkybių apibūdinimas reiškia, kad tokio TPP

vykdymas vienoje jurisdikcijoje bus atidėtas iki tol, kol iš kitos jurisdikcijos bus gauta reikiama papildoma ir patikslinanti informacija. Kartais TPP vykdymą dar labiau apsunkina tokios problemos kaip centralizuotų duomenų bazių nebuvimas (kas leistų operatyviai nustatyti bankų sąskaitas ar kitą turtą), dar kitais atvejais ši procedūra užvilkinama dėl to, kad klaidingai nustačius tokio TPP gavėją, vienos valstybės narės išduodančiosios institucijos prašymas adresuojamas ne tai kitos valstybės narės išduodančiajai institucijai. Kartais vienoje jurisdikcijoje vartojamos teisinės sąvokos tiesiog neturi tiesioginio atitikmens kitoje jurisdikcijoje, tad vykdymo problemas dar labiau užaštrina tiek teisiniai, tiek lingvistiniai vertimo dalykai.

Atkreiptinas dėmesys ir į sunkumus, kuriuos nulemia nusikalstamų veikų kvalifikavimo skirtumai; šiuo atžvilgiu Eurojustui pavyko sudaryti sąlygas abipusiam prašančiųjų ir prašomųjų šalių dialogui bei padėti išsiaiškinti nusikalstamų veikų apibūdinimus atitinkamose jurisdikcijose.

Be to, Eurojustas ne kartą padėjo išspręsti iškilusias problemas teikdamas visapu-

Koordinacinis pasitarimas tarp 14 valstybių narių, Norvegijos, Kroatijos, JAV ir Europolo

sišką paramą (gana dažnai turint omenyje griežtai nustatytus terminus) rengiant ir perduodant teisinės pagalbos prašymus, išaiškinant atitinkamas nacionalines institucijas ir konsultuojant prašančiojoje

ir vykdančiojoje šalyse nustatytų reikalavimų įrodymams klausimais. Ankstyva jo intervencija į sudėtingas bylas padėjo laiku nustatyti teisinės ir su įrodymais susijusias problemas ir imtis atitinkamų

priemonių joms išspręsti. Didžiulė tokio išankstinio Eurojusto ir atitinkamos valstybės narės, kuriai jis teikia pagalbą, teisminių ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo svarba negali būti pervertinta, kadangi toks bendradarbiavimas gali būti susijęs ir su itin praktiškų ir neatidėliotinų problemų konkrečioje byloje sprendimu, ir su taktinės ir strateginės patirties aptarimu Eurojusto rengiamuose darbo su bylomis seminaruose.

Apibendrinant pastebėtina, kad keitimosi informacija procesą Eurojustui pavyko palengvinti dviejų konkrečių priemonių – koordinacinių pasitarimų ir JTG – dėka. Sudarydamas sąlygas susirinkti visiems susijusiems pareigūnams praktikams ir užtikrindamas keitimąsi bylos informacija Eurojustas išties sustiprino savo darbinį ryšius su valstybių narių ir kitų ES organizacijų pareigūnais praktikais.

1.2.2 Koordinaciniai pasitarimai

Kaip minėta, 2011 m. Eurojustas surengė koordinacinius pasitarimus 204 bylose; palyginti su praėjusiais metais šis rodiklis pastebimai išaugo. Šie pasitarimai

vis dar nepraranda savo svarbos kompetentingų nacionalinių institucijų atžvilgiu tarpvalstybinėse bylose. Jų dėka galima efektyviai ir savalaikiai keistis informacija, rasti praktinių ir teisinių problemų sprendimus ir sustiprinti skirtingų valstybių narių kompetentingų institucijų savitarpio pasitikėjimą. Nežiūrint į tai, kad vaizdo konferencijų įrangos naudojimas koordinaciniuose pasitarimuose nėra pats optimaliausias variantas, jo dėka taip pat pasistūmėta bylų tyrimuose, kai visų susijusių šalių sušaukti nebuvo įmanoma dėl veiklos laiko apribojimų.

Gana dažnai koordinacinių pasitarimų metu sudaromi darbiniai susitarimai, kurių įgyvendinimą Eurojustas stebi, siekdamas užtikrinti, kad nacionalinės institucijos efektyviai pritaikytų juose numatytas nuostatas. Itin pažymėtini koordinacinių pasitarimų metu priimti susitarimai dėl JTG sudarymo. Koordinaciniuose pasitarimuose dalyvavo ne tik valstybių narių atstovai, bet ir (atitinkamais atvejais) trečiųjų šalių ir ES organizacijų (pvz. Europolo ir OLAF) atstovai. Trečiųjų šalių atstovai koordinaciniuose pasitarimuose dalyvavo 45 kartus, Europolo – 89, OLAF'o – 8.

Pirmasis koordinacinis centras

1.2.3 Koordinaciniai centrai

2011 m. įsiminė plačiai išplėtotu koordinacinių pasitarimų mechanizmo taikymu. Siekdamas suteikti efektyvią pagalbą skirtingose valstybėse narėse vykdomų operacijų metu, Eurojustas pradėjo teikti koordinacinių centrų paslaugą. Koordinacinių

Eurojustas dalyvavo bendroje Italijos ir Nyderlandų operacijoje, kuria buvo siekiama suimti vieną iš 100 Italijos ieškomiausių bėglių. Minėtas asmuo priklausė Neapolyje veikiančiai Kamorai (Italijos mafijai) pavaldžiai organizuotai nusikalstamai grupei *Clan Polverino*. *Clan Polverino* buvo įtariama galima neteisėta prekyba dideliu kiekiu narkotikų iš Ispanijos į Italiją nužudymu, turto prievartavimu, neteisėtu disponavimu ginklais, pinigų plovimu verslo sektoriuje ir kitomis nusikalstamomis veikomis. Šio asmens suėmimo operacija buvo pradėta dar anksčiau – 2011 metais, vykdant dar vieną tarptautinę policijos operaciją prieš *Clan Polverino*, tačiau šiam pavyko pasprukti, nors kiti 40 grupuotės narių buvo suimti Italijoje ir Ispanijoje.

Bėglys buvo atsektas iki Zevoldės (Zeewold) miesto. Koordinacinio pasitarimo Eurojuste metu Italijos ir Olandijos policija bei teisminės institucijos pasikeitė turima informacija ir suplanavo suėmimo operaciją. Siekiant užtikrinti sklandų operacijos vykdymą, aptartos ir patikslintos praktinės Europos

arešto orderio išdavimo detalės ir kiti būtini tyrimo veiksmai, kurių buvo prašoma teisinės pagalbos prašyme.

Italijos *Carabinieri* ir Olandijos Ypatingos paskirties policijos padalinys surengė netikėtą reidą viloje, kurioje su savo sugyventine gyveno netikra pavarde prisidengęs operacijos taikiny. Šios operacijos metu policijos pareigūnams pavyko paimti suklastotą pasą, 20 000 eurų ir nuotraukas, kuriose bėglys užfiksuotas kartu su *Clan Polverino* vadeiva.

Eurojusto koordinacinė veikla leido sėkmingai užbaigti šią operaciją, kuria buvo smarkiai pasistūmėta kovoje su *Clan Polverino*, kurią nuo 2007 m. vykdė Neapolio Kovos su mafija biuras kartu su savo kolegomis iš Ispanijos *Guardia Civil* ir Olandijos Ypatingos paskirties policijos padalinio. Kelių koordinacinių pasitarimų Eurojuste metu pasikeitus turima informacija ir ją vėliau išanalizavus buvo nustatyta šios organizuotos nusikalstamos grupuotės valdymo struktūra.

centrų techninė įranga leidžia Eurojustui saugiai realiuoju laiku susisiekti su jo kolegomis prokurorais, teisėjais ir policijos pareigūnais. Bendrų operacijų, poėmių ir suėmimų valstybėse narėse metu paaiškėjus naujoms tyrimo aplinkybėms, Eurojustas nedelsdamas suteikia visą reikiamą paramą sprendžiant neatidėliotinus klausimus, pavyzdžiui, padeda parengti Europos arešto orderius (EAO) arba teikia konsultacijas dėl atitinkamų (tiek teisine, tiek įrodymų prasme) reikalavimų tokiomis atvejais kaip kratos orderio išdavimas arba nuosavybės teisių į banko sąskaitą apribojimas.

Be to, tai sustiprina atitinkamose operacijose dalyvaujančių nacionalinių teisminių institucijų tarpusavio susižinojimo efektyvumą, kadangi valstybėse narėse gauti rezultatai ir įvykę incidentai gali būti tiesiogiai pranešami tokiam centrui, šitaip užtikrinant visų dalyvaujančių institucijų veiklos koordinavimą realiuoju laiku.

Kai kuriais atvejais tokie centrai suorganizuojami per labai trumpą laiką (vienoje byloje – vos per tris valandas), kas puikiai iliustruoja Eurojusto gebėjimus operaty-

viai reaguoti į su valstybių narių teisminių ir prokuratūros institucijų veikla susijusius poreikius.

2011 m. byloje, susijusiose su tokiais nusikalstamomis veikomis kaip prekyba narkotikais, pinigų plovimas, tabako kontrabanda, sukčiavimas ir prekyba žmonėmis, suorganizuoti septyni koordinaciniai centrai.

1.2.4 Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsniai

Sprendimo dėl Eurojusto 6 ir 7 straipsniai numato galimybę atskiriems nacionaliniams biurams ar visai kolegijai kompetentingoms nacionalinėms institucijoms teikti rekomendacijas dėl darbo su bylomis. Šios rekomendacijos laikomos vertingais teismo bendradarbiavimo stiprinimo instrumentais ir iš esmės atspindi pastovų Eurojusto nacionalinių narių ir jų šalių institucijų bendradarbiavimą darbių bylų tyrimo klausimų srityje.

2011 m. toks dialogas su teismine teisėsaugos institucijomis vyko tiek neoficialiais, tiek ir oficialiais kanalais. Būtinybę

2010 m. Prancūzijos muitinės pareigūnams atsitiktinai patikrinus vieną Ispanijos transporto priemonę rastas didelis kiekis banknotų su pastebimais kokaino pėdsakais. Tyrimo metu nustatyta, kad šios transporto priemonės vairuotojas susijęs su Prancūzijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje ir Nyderlanduose veikusia organizuota nusikalstama grupuote. Dėl sudėtingo tyrimo pobūdžio kreiptasi į Eurojustą, kuris pasiūlė konkrečią dieną suorganizuoti bendrą operaciją, kurios eiga būtų sekama per koordinacinį centrą.

2011 m. birželį Eurojuste suorganizuotas koordinacinis centras, kuris palaikė ryšius su teismine institucijomis penkiose valstybėse narėse ir veiksmin-

gai bendradarbiavo su Europolo mobiliojoje studijoje dirbančiais pareigūnais. Toks veiklos organizavimas sudarė sąlygas reikiamos informacijos perdavimui ir derinimui realiuoju laiku tarp susijusių tyrimo ir teisminių institucijų, o taip pat leido operatyviai analizuoti naujus duomenis, paaiškęs suėmimų ir kratų metu. Šios operacijos metu skirtingose valstybėse narėse suimti devyni įtariamieji ir tuo pat metu padaryta 10 kratų. Operaciją vykdžiusiems pareigūnams pavyko surinkti didžiulį kiekį įrodymų, turto bei narkotikų gamybai naudojamų medžiagų. Vokietijos, Kolumbijos, Libano ir Turkijos piliečiams, įtariamiesiems aktyviai veikla šiame dideliame ir ypač sudėtingai organizuotame nusikalstamame susivienijime, buvo išduoti Europos arešto orderiai.

pasinaudoti 6 straipsnio teikiamomis galimybėmis nulemdavo įvairios aplinkybės. Kartais toks sprendimas būdavo priimamas po pirminių neoficialių diskusijų ir susitikimų su nacionalinėmis institucijomis, kartais – koordinacinių pasitarimų metu nustatčius tam tikras problemas ar tiesiog

remiantis prašomosios institucijos teisinės pagalvos prašyme pateikta informacija.

Dėl 6 ir 7 straipsniuose numatyto neoficialaus bendradarbiavimo reikšmingumo prašymai šių nuostatų pagrindu buvo oficialiai registruojami tik tuomet, kai pagal

konkrečios valstybės narės procedūrinę praktiką buvo būtina nustatyta tvarka įforminti atitinkamų sprendimų audito seką. 2011 m. užfiksuota 14 oficialių prašymų, pateiktų remiantis Sprendimo dėl Eurojusto 6 straipsniu, kai kurie iš jų trumpai aptariami toliau:

Prašymai pradėti tyrimą arba patraukimą baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių veiksmų (6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (i) papunktis)

Eurojusto nacionaliniai biurai, vadovaudamiesi 6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (i) papunkčiu, pateikė šešis prašymus. Vienoje byloje Italijos nacionalinis biuras pasiūlė savo nacionalinėms institucijoms apsvarstyti galimybę inicijuoti tyrimą, kurio ištakos paaiškėjo Prancūzijos byloje, susijusioje su prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais. Po šio prašymo buvo pradėtas didžiulis tarptautinis tyrimas, į kurį vėliau įsitraukė Čekijos Respublika, Airija, Italija ir Europolas.

Trejoje pinigų plovimo bylose Eurojustas, atsižvelgdamas į Portugalijos ir Vokietijos institucijų pateiktą informaciją, paprašė

atitinkamų Italijos baudžiamojo persekiojimo institucijų imtis konkrečių veiksmų. Analogiški prašymai taip pat pateikti neteisėto imigrantų įvežimo bylose, susijusiose su Vokietijoje, Austrijoje, Graikijoje, Italijoje ir Buvusioje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje veikiančiomis organizuotomis grupuotėmis, o taip pat cigarečių kontrabandos byloje. Visais šiais atvejais Italijos institucijos sutiko pradėti nacionalinius tyrimus. Viena tokia byla aprašyta 1.3.7 punkte.

Prašymai pripažinti, kad viena iš kompetentingų institucijų yra palankesnėje padėtyje pradėti tyrimą arba patraukimą baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių veiksmų (6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (ii) papunktis)

Vienoje byloje Eurojusto nacionalinis biuras paprašė savo šalies institucijų pradėti tyrimą ir patraukimą baudžiamojon atsakomybėn dėl konkrečių sukčiavimo bylos epizodų. Kompetentingos nacionalinės institucijos su Eurojusto rekomendacija sutiko.

Prašymai koordinuoti atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų darbą

(6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (iii) papunktis)

Vadovaujantis 6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (iii) papunkčio nuostatomis pateikti trys oficialūs prašymai; visais šiais atvejais buvo pradėti tyrimai. Italijos nacionalinės institucijos buvo paprašytos pasirūpinti tinkamu savo nacionalinių ir kitose valstybėse narėse (Belgijoje, Bulgarijoje ir Vokietijoje) vykstančių procesų koordinavimu Prancūzijos tiriamoje cigarečių kontrabandos byloje. Panašios iniciatyvos imtasi ir mokestinio sukčiavimo bei pinigų plovimo byloje, kuri buvo susijusi su aštuoniomis skirtingomis Italijos institucijomis ir Nyderlandais. Italijos ir Olandijos institucijų bendrai koordinuotų veiksmų dėka buvo sėkmingai atlikta eilė kratų. Trečiojo prašymo pagrindu pradėtas tyrimas dėl prekybos narkotikais.

Prašymai suteikti visą nacionaliniam nariui reikalingą informaciją, būtiną Eurojusto funkcijų įgyvendinimui (6 straipsnio 1 dalies (a) punkto (v) papunktis)

Eurojusto galimybės, leidžiančios operatyviai ir efektyviai perimti ir perduoti in-

formaciją, yra nepaprastai reikšmingos tiek sėkmingos tarptautinių nusikaltimų tyrimo eigos, tiek jo pagrindinės veiklos veiksmingumo atžvilgiu. Tarp oficialiai užregistruotų prašymų, susijusių su 6 straipsniu, paminėtini trys prašymai dėl keitimosi informacija. Latvijoje atliekama korupcijos bylos tyrime Ispanijos nacionalinis biuras paprašė nacionalinių teisminių institucijų nurodyti konkretų nacionalinį prokurorą keitimuisi informacija ir bendrų veiksmų koordinavimui užtikrinti. Antrasis prašymas pateiktas bendroje Rumunijos ir Italijos byloje, kurioje buvo atliekamas tyrimas dėl galimo pinigų ir mokėjimo priemonių padirbinėjimo. O trečiasis prašymas, kurį Italijos nacionalinis biuras persiuntė savo nacionalinėms institucijoms, buvo susijęs su Austrijoje pradėta sukčiavimo byla.

Prašymai imtis bet kurių kitų tyrimui ar baudžiamajam persekiojimui reikalingų priemonių (6 straipsnio (a) punkto (vii) papunktis)

Vadovaudamasis minėta nuostata Eurojustas su pinigų padirbinėjimu ir organizuota nusikalstama veikla susiju-

sioje byloje pasiūlė Italijos institucijoms apsvarstyti laikino perdavimo priemonės taikymo galimybę.

1.2.5 Savitarpio teisinės pagalbos konvencijos

2000 m. savitarpio teisinės pagalbos konvencija, jos 2001 m. protokolai ir 1959 m. Konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose kartu su visais jos protokolais (toliau tekste "TP konvencijos") iki šiol yra svarbiausias teismo bendradarbiavimo Europos Sąjungoje teisinis pagrindas. Nors apibendrinant jų taikymą praktikoje vertintinas teigiamai, tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į reguliariai pasikartojančius sunkumus. 2000 m. TP konvencija įgyvendinta dar ne visose valstybėse narėse, dėl ko gali kilti problemų taikant tokias svarbias teismo bendradarbiavimo priemones kaip vaizdo konferencijos ir JTG. Papildomų problemų taikant šių Konvencijų nuostatas kyla dėl TP prašymų vykdymo terminų nebuvimo ir informacijos apie jų vykdymo eigą nepakankamumo. Eurojusto ne kartą buvo prašoma padėti sprendžiant minėtas problemas.

Šiuo atžvilgiu paminėtina reikšminga parengiamoji Eurojusto praktika tokiais atvejais: iš pradžių tarpininkaujama organizuojant prašančiosios ir prašomosios institucijų bendradarbiavimą neoficialiais kanalais siekiant atitinkamai patobulinti TP prašymą prieš jo oficialų pateikimą, kas pastebimai padidina greito jo vykdymo tikimybę.

1.2.6 Įrodymų rinkimas ir pripažinimas

Eurojustas yra sukaupęs didžiulę patirtį sprendžiant laikas nuo laiko tarpvalstybinio teismo bendradarbiavimo srityje pasikartojančią problemą – skirtingas atskirų nacionalinių jurisdikcijų taisykles dėl įrodymų pripažinimo ir informacijos atskleidimo. Pavyzdžiui, telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos kontrolės ir liudytojų apklausos reglamentavimo skirtumai yra ne kartą apsunkinę įrodymų rinkimo, keitimosi jais bei jų pripažinimo procedūras. Panašios problemos pastebėtos organizuojant vaizdo konferencijas, įslaptintų agentų veiklą ir DNR mėginių paėmimą.

Jurisdikcijos kolizijų šalinimas ir JTG mechanizmo panaudojimas figūravo vienoje iš pačių sudėtingiausių Eurojusto nagrinėtų prekybos narkotikais bylų, kuri galiausiai baigėsi daugiau nei 400 milijonų eurų vertės kokaino kiekio poėmiu ir 30 organizuotos nusikalstamos grupės narių suėmimu.

Viena organizuota nusikalstama grupė iš Pietų Amerikos į Europą tiesiog tonomis gabeno kokainą, o neteisėtas pajamas legalizuodavo per įvairiausių bankininkystės centrus. 2008 m. Švedijoje pradėto tyrimo metu paaiškėjo tarptautinis bylos pobūdis: su šia byla buvo susijusios tokios valstybės narės kaip Prancūzija ir Ispanija bei šalys už Europos Sąjungos ribų – Kolumbija, JAV, Šveicarija, Venesuela, Izraelis ir Andora.

Dėl bylos sudėtingumo buvo kreiptasi į Eurojustą. Po koordinacinio pasitarimo Hagoje sudaryta JTG, kurios veikla finansuota įgyvendinant JTG veiklos finansavimo projektą. Pirmos sėkmingos JTG operacijos metu 15 metrų burinėje valtyje, plaukiančioje Europos kryptimi, pavyko sulaikyti 1,4 tonos kokaino krovinį; čia pažymėtina Eurojusto pagalba organizuojant ekspertų konsultacijas dėl jūrinių sulaikymo operacijų teisėtumo. Teisinė JTG sistema leido operatyviai pasikeisti reikiama duomenimis be įprastinių, ilgai trunkančių TP procedūrų; tai buvo viena iš esmi-

nių priežasčių, nulėmusių sėkmingą bylos baigtį (reikalingą paramą taip pat suteikė Nyderlandai, Malta, Jungtinė Karalystė, Estija, Kipras ir Vokietija).

Tyrime, kuris truko daugiau nei trejus metus, buvo surengta 13 koordinacinių pasitarimų Eurojuste, daugelyje jų dalyvavo ir Europolo atstovai. Šių pasitarimų metu pavyko išspręsti įvairius praktinius tyrimo klausimus, ypač susijusius su galimomis jurisdikcijos kolizijomis. Buvo sutarta, kur turėtų būti vykdomi baudžiamieji persekiojimai, ir galiausiai organizuotos grupės vadą Kolumbija perdavė Švedijai.

Šių bendrų operacijų dėka visame pasaulyje suimta daugiau nei 30 šios organizuotos nusikalstamos grupės narių. Įsikišus Ispanijos ir Švedijos institucijoms apribotos nuosavybės teisės į bankų sąskaitas, kadangi buvo nustatytos jų sąsajos su pinigų plovimo nusikaltimais, ir penkiose skirtingose šalyse buvo paimta apie 6 mln. eurų, siejamų su reinvesticijomis į nekilnojamą turtą, diskoteka ir kitu teisėtu verslu, prabangiomis transporto priemonėmis ir laivais. Nustatyta, kad šis nusikalstamas tinklas investavo ir išleido mažiausiai 12 milijonų eurų. Bendra paimto kokaino vertė gatvės prekyboje būtų buvusi ne mažiau nei 416 mln. eurų.

Be to, dar viena valstybių narių tarpusavio teismo bendradarbiavimo kliūtis – praktinės problemos, susijusios su medžiagos vertimu ir perdavimu. Tai puikiai

ilustruoja viena byla, kurios koordinaciniame pasitarime buvo sutarta perimti telefoninių ryšių tinklais perduodamą informaciją. Tačiau, nors sutarti veiksmai

buvo sėkmingai atlikti, vienoje valstybėje narėje gauti duomenys pagal jos vidaus teisę buvo įslaptinti, kas apsunkino jų išklotinių perdavimą kitai valstybei narei

prieš prasidedant teisminiam nagrinėjimui. Sėkmingo Eurojusto įsikišimo dėka pavyko užtikrinti šių įrodymų išslaptinimą, o vėliau – ir jų pateikimą.

Eurojustas šias problemas sprendė ne vien teikdamas reikiamą pagalbą konkrečiose bylose, tačiau ir dalyvaudamas debatuose dėl tarpvalstybinių įrodymų gavimo sistemos reformos, pavyzdžiui, svarstant pasiūlymą dėl Europos tyrimo orderio. Eurojusto nuomonė dėl šio teisinio instrumento projekto paskelbta 2011 m. kovo 4 d. kaip Tarybos dokumentas Nr. 6814/11. Apie tai plačiau papasakosime 2.1 skyriuje.

1.2.7 Jurisdikcijos kolizijų prevencija ir šalinimas

Savo oficialiais įgaliojimais padėti išvengti jurisdikcijos kolizijų ir jas išspręsti Eurojustas pasinaudojo vos kelyje bylose. Nuo 2002 m. Eurojustas, veikdamas kaip Kolegija, valstybių narių institucijoms pateikė tris rekomendacijas dėl jurisdikcijos kolizijų, kurioms buvo pritarta. Tačiau kur kas dažniau pasitaiko situacijų, kai tarp dviejų ar daugiau valstybių na-

Iš kitos 2011 m. nagrinėtos prekybos žmonėmis bylos matyti, kaip potencialias jurisdikcijos kolizijas galima pašalinti su Eurojusto pagalba. Ši byla buvo susijusi su čigonų gabenimu iš Čekijos Respublikos į Jungtinę Karalystę, kur jos buvo verčiamos užsimti prostitucija. Siekiant užtikrinti tinkamą bendrų tyrimų koordinavimą buvo sudaryta JTG. Eurojuste surengtų pasitarimų metu iškilo problemų dėl to, kaip reikėtų surinkti teisiškai pripažįstamus įrodymus ir kuri jurisdikcija būtų palankesnėje padėtyje tirti bylą, kadangi abi šalys turėjo pagrįstus motyvus

vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Eurojustas padėjo suorganizuoti išsamias diskusijas, kurių metu buvo aptartos jurisdikcijos taisyklės bei taikytini įrodymų pripažinimo principai, kuo remiantis konstatuota, kad bylos tyrimo pirmenybė turėtų būti suteikta vienam partneriui. Eurojusto pagalba padedant operatyviai apsispręsti dėl jurisdikcijos kolizijos leido visus reikiamus išteklius skirti neatidėliotinų tyrimo veiksmų vykdymui. Išsprendus galimos jurisdikcijos kolizijos klausimą buvo sudaryta JTG, o po trijų mėnesių suminta vienuolika nusikalstamos gaujos vadeivų.

rių pagal jų vidaus teisę atsiranda jurisdikcijos kolizijų kokioje nors konkrečioje byloje. Tokiais atvejais Eurojustas dažnai padeda išspręsti visas su tuo susijusias problemas, nepateikdamas oficialaus prašymo atitinkamoms valstybėms narėms.

Be to, šiame kontekste paminėtina dar viena praktiškai naudinga priemonė – koordinaciniai pasitarimai, kurie leidžia paralelius tyrimus atliekančioms kompetentin-

goms institucijoms sudalyvauti bendrose diskusijose ir pasiekti susitarimą dar anksčiau bylos etape. Panašiai jurisdikcijos kolizijos sprendžiamos ir šalinamos JTG mechanizmo kontekste sudarant atitinkamus susitarimus. Gana dažnai Eurojusto vaidmuo užkertant kelią jurisdikcijos kolizijoms pasireiškia savalaikio ir neoficialaus keitimosi nuomonėmis skatinimu. Jo poziciją pagrindžia rašytinės gairės, pateiktos 2003 m. metinėje ataskaitoje paskelbtose

Suomijos institucijos Suomijos piliečių Ispanijoje atžvilgiu vykdė tyrimą dėl prekybos narkotikais. Dingus Suomijos pilietei, kuri pažinojo prekyba narkotikais įtariamus asmenis, TP prašymo pagrindu Ispanijos institucijų paprašyta atlikti tam tikrus tyrimo veiksmus, kuriems buvo reikalinga teismo sankcija. Paaiškėjo, kad Suomijos pilietė Ispanijoje buvo nužudyta, kadangi ji perspėjo Ispanijos institucijas apie prekybą narkotikais besiverčiančią gaują, kuri šiai veiklai bandė užverbuoti ir ją. Nužudymu įtariamais asmenys aptikti Suomijoje. Tada į Eurojustą buvo kreiptasi su prašymu padėti išspręsti galimą jurisdikcijos koliziją tarp Ispanijos ir Suomijos dėl tinkamiausios baudžiamojo persekiojimo vykdymo vietos. Eurojustas suorganizavo koordinacinį pasitarimą, kurio metu po ilgų teisinių diskusijų buvo nutarta, kad Ispanija Suomijai turėtų perduoti visus įrodymus, gautus ankstesnių TP prašymų pagrindu. Be to, patenkinus įvairias teises sąlygas, Ispanijos institucijos sutiko Suomijai perduoti tiek nužudymo bylą, tiek prekybos narkotikais tyrimą. Eurojusto parama padėjo užtikrinti žudikų patraukimą baudžiamajon atsakomybėn vienoje šalyje tiek už nužudymą tiek už su juo susijusios prekybos narkotikais nusikaltimus.

Eurojusto Rekomendacijose dėl jurisdikcijos, kurioje turėtų vykti baudžiamasis persekiojimas, nustatymo. Šiose rekomendacijose pateikiamos vertingos preliminaros instrukcijos, kaip reikėtų vertinti įvairius su sprendimo priėmimu susijusius faktorius. Minėtomis rekomendacijomis dažnai vadovaujasi kompetentingos nacionalinės institucijos.

Eurojusto praktinė patirtis rodo, kad ankstyvas keitimasis informacija apie su-

sijusius tyrimus padeda išvengti jurisdikcijos kolizijų.

1.2.8 Baudžiamojo proceso perdavimas

Baudžiamojo proceso perdavimo procedūra įvairiose valstybės narėse grindžiama skirtingais teisiniais pagrindais, dėl ko gali kilti teisinių sunkumų. Baudžiamieji procesai dažniausiai perduodami remiantis tokiais teisiniais instrumentais kaip

1972 m. Europos konvencija dėl baudžiamojo proceso perdavimo ir 1959 m. TP konvencija (21 straipsnis) kartu su 2000 m. TP konvencijos 6 straipsnio 1 dalies paskutinio punkto nuostatomis. Kai kurios valstybės narės taip pat taiko 2000 m. Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą nuostatas (21 straipsnį).

Eurojustas tarpininkauja valstybėms narėms užmezgant neoficialius kontaktus šiuo klausimu; be to, paminėtina, kad į šią procedūrą įeina ir nacionalinių biurų atliekamas faktinio perdavimo galimybių tikrinimas prieš pateikiant oficialų prašymą. Neatsižvelgiant į tai, proceso perdavimą gali apsunkinti įvairios problemos, tarp kurių atkreiptinas dėmesys į šias: gautus įrodymus turi pripažinti prašomosios valstybės narės teismas, nors gana dažnai jie gaunami toje valstybėje neįprastu formatu ir skirtingų procedūrinių reikalavimų pagrindu; turi būti nustatytas aiškus prašomosios valstybės narės suinteresuotumas proceso perėmimu; galiausiai turi būti išspręstas žemiškas, tačiau labai praktiškas išteklių klausimas, t.y. turi būti išversta visa bylos medžiaga.

1.2.9 Keitimasis nuosprendžių registrų informacija

Nors nuosprendžių registrų informacija paprastai betarpiškai keičiasi pačios valstybės narės, neatidėliotinais atvejais

su prašymais palengvinti šias procedūras buvo kreiptasi ir į Eurojustą. Vienoje tokioje byloje ši informacija buvo reikalinga nacionaliniam teismui, kad šis galėtų skirti adekvačią bausmę pavojingam seksualiniam nusikaltėliui, kuris už panašias

nusikalstamas veikas buvo teistas ir kitoje valstybėje narėje. Įprastiniais kanalais gautuose duomenyse pateikta teisinė nusikaltimų kvalifikacija buvo nepakankamai išsami ir tiksli. Tiesiogiai susisiekus su atitinkamomis teisminėmis institucijomis Eurojustui vos per pora valandų pavyko bausmę skirsiančiam teismui pateikti visa reikiamą informaciją. Visgi pažymėtina, kad ši procedūra net ir tokiu atveju galėtų užtrukti, jeigu konkrečioje valstybėje narėje nebūtų įdiegta centralizuota nuosprendžių registrų duomenų bazė ir tie duomenys būtų skirtingų nacionalinių institucijų (pvz. policijos ir teisminių institucijų) žinioje.

2009 m. Tarybos pamatinis sprendimo 2009/315/TVR dėl valstybių narių keitimosi nuosprendžių registrų informacija organizavimo ir turinio ir 2009 m. Tarybos sprendimo 2009/316/TVR dėl Europos nuosprendžių registrų informacinės sistemos sukūrimo nuostatos įgyvendintos dar ne visose valstybėse narėse. Šiame kontekste problemų gali kilti tais atvejais, kai tokie patys veiksmai skirtingose valstybėse narėse kvalifikuojami kaip skirtingos nusikalstamos veikos. Be to, keitima-

Italijos institucijos tyrė organizuotos nusikalstamos grupuotės veiklą, susijusią su tabako kontrabanda, dokumentų padirbinėjimu ir teisinės pagalbos suimtiems bendrininkams teikimu. Kritiniu tyrimo momentu prireikė visos ES mastu įvykdyti bendrą operaciją, kurios metu būtų suderintai vykdomi EAO ir daromos kratos kartu su Italijos pareigūnais, šitaip užtikrinant gautų įrodymų pripažinimą numatomame teismo procese. Prašymas padėti koordinuoti bendrus veiksmus penkiose kitose valstybėse narėse (Austrijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje ir Slovėnijoje) Eurojustui buvo pateiktas maždaug prieš 40 valandų iki suplanuotų veiksmų pradžios.

Šiomis aplinkybėmis reikėjo veikti nedelsiant, kad būtų galima sinchronizuoti suėmimų pagal EAO procedūras ir išsaugoti įrodymus, tokiu būdu užtikrinant, kad būtų nagrinėsiantis teismas susidarytų visapusišką vaizdą apie organizuotos nusikalstamos grupuotės veiklą. Itin sėkmingos operacijos dėka vos per 20 valandų Eurojustui pavyko sutelkti atitinkamas visų susijusių valstybių narių institucijas, kad jos operatyviai išduotų ir sankcionuotų atitinkamus Europos arešto orderius ir teisinės pagalbos prašymus; jis taip pat užtikrino valstybių narių nuolatinį susižinojimą bendrų operacijų metu ir pasirūpino, kad Italijos teisėsaugos pareigūnai gautų leidimus dalyvauti įvairiose vietovėse daromose kratose.

Europos arešto orderis

ši informacija gali būti nepakankamai naudingas tuomet, kai be aiškaus nusi-
kalstamos veikos požymių aprašymo tie-
siog pateikiama nuoroda į konkrečią vi-
daus teisės normą.

1.2.10 Europos arešto orderiai

2011 m. Eurojuste užregistruotos 263 bylos dėl EAO sudarė beveik 18% visų Eurojusto bylų. Daugelyje jų į Eurojustą kreiptasi pagalbos spartinant EAO vykdy-
mo procedūras. Daugiausia tokių prašy-
mų pateikė Lenkijos nacionalinis biuras Eurojuste, po jo – Prancūzijos, tuo tarpu daugiausia prašymų gavo Ispanijos bei Jungtinės Karalystės ir Italijos biurai.

Eurojusto kolegija taip pat nagrinėjo tris bendresnio pobūdžio klausimus, susiju-
sius su EAO mechanizmo taikymu. Visų
pirma, pagal Tarybos pagrindų sprendimo
2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio
(toliau Pagrindų sprendimas dėl EAO) 5
str. 3. d. buvo renkama informacija dėl
valstybių narių praktikos perduotų piliečių
ar gyventojų grąžinimo vykdančiajai vals-
tybei narei srityje. Antra, svarstyta, ar tuo
atveju, kai numatyta teisė į pakartotinį
bylos nagrinėjimą po asmens perdavimo,
EAO turėtų būti laikomas kaip išduotas
baudžiamojo persekiojimo ar kaip baus-
mės skyrimo tikslais. Trečiasis klausimas
buvo susijęs su Tarybos pagrindų spren-
dimo 2009/299/TVR, pakeitusio Pagrindų

sprendimą dėl EAO, įgyvendinimu ir prak-
tiniu taikymu bei jo nuostatomis dėl teisių
po apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo
in absentia.

*Bylos dėl EAO prašymų konkurencijos
(Pagrindų sprendimo dėl EAO 16 str. 2 d.)*

Pagrindų sprendimo dėl EAO 16 str. 2 d.
nustato, kad vykdančioji teisminė institu-
cija gali prašyti Eurojusto patarimo apsi-
spręsti, kurį Europos arešto orderį, išduo-
tą tam pačiam asmeniui dviejų ar daugiau
valstybių narių, reikėtų vykdyti.

2011 m. 16 str. 2 d. pagrindu į Eurojustą
kreiptasi keturis kartus. Visose šiose by-
lose Eurojustas padėjo atitinkamoms
valstybių narių institucijoms susitarti dėl
EAO vykdymo. Pažymėtina viena iš jų, kai
Eurojustas pateikė pagrįstą nuomonę per
24 val., kurią savo ruožtu pripažino nacio-
nalinės kompetentingos institucijos, todėl
įtariamasis jau po kelių dienų galėjo stoti
prieš teismą.

Gana dažnai Eurojustas į bylas įsitrauk-
davo dar pačioje jų pradžioje (taip pat
koordinacinių pasitarimų metu) ir jo akty-

vus vaidmuo vertinant galimus prašymų dėl EAO konkurencijos atvejus padėjo išvengti prašymų dėl to paties asmens perdavimo dubliavimosi.

2011 m. birželį Kolegija patvirtino „Rekomendacijas dėl vidaus procedūrų teikiant Eurojusto nuomonę dėl Europos arešto orderių konkurencijos“, skirtas tokiems atvejams, kai 16 str. 2 d. pagrindu reikalinga Eurojusto nuomonė.

Bylos dėl terminų pažeidimų (Pagrindų sprendimo dėl EAO 17 str. 7 d.)

Remiantis Pagrindų sprendimo dėl EAO 17 str. 7 d. nuostatomis, tais atvejais, kai valstybė narė negali laikytis 17 straipsnyje numatytų terminų, ji apie tai privalo informuoti Eurojustą, nurodydama priežastis.

2011 m. Eurojustui pranešta apie 116 terminų pažeidimų. Daugiausia tokių oficialių pranešimų 17 str. 7 d. pagrindu persiuntė Airija. Be to, gauti pranešimai ir iš tokių šalių kaip Ispanija, Čekijos Respublika, Švedija, Slovakijos Respublika, Bulgarija ir Estija. Kaip nurodyta mūsų ankstesnėse metinėse ataskaitose, tas faktas, kad

atsakymai gauti vos iš septynių valstybių narių, toli gražu nereiškia, kad visos kitos EAO terminų nepažeidė. ES statistika rodo, kad terminų pažeidimų yra kur kas daugiau nei užregistruoja Eurojustas.

Pagrindinė terminų pažeidimo priežastis – prašymai pateikti papildomą informaciją, reikalingą EAO vykdymui. EAO vykdymo procedūras taip pat apsunkindavo atitinkamų dokumentų vertimas, konkrečioms valstybėms narėms pateiktų prašymų apimtis ir riboti vykdančiųjų šalių ištekliai.

Praktinio EAO taikymo problemos

Neatidėliotinais atvejais (kurie gana dažni, kadangi EAO pagrindu paieškomiesiems bėgliams dažnai skiriamas suėmimas) Eurojustas ir toliau vaidina pagrindinį vaidmenį užtikrinant efektyvų nacionalinių institucijų keitimąsi informacija, tikslinant vykdančiųjų teisminių institucijų reikalavimus ir iš esmės paspartinant EAO vykdymą. Pareigūnai praktikai vis geriau taiko šį instrumentą, o kartais pasitaikančios problemos yra labiau praktinio (nepateikti ar netikslūs vertimai, nepakankama informacija ir t.t.), nei tei-

sinio pobūdžio. Vis dėlto pažymėtina, kad pasitaikė ir teisinių sunkumų, tokių kaip specialiosios ir proporcingumo taisyklių taikymas ar skirtingas nusikalstamų veikų kvalifikavimas. Pavyzdžiui, ne visose valstybėse narėse sukčiavimas dėl PVM kvalifikuojamas kaip nusikaltimas, turintis įtakos ES finansiniams interesams. Dėl šio skirtumo gali užtrukti EAO procedūros, kadangi tokiu atveju kai kurios valstybės turės nustatyti dvigubo baudžiamumo faktą, o kitose toks patikrinimas nebus privalomas pagal Pagrindų sprendimo dėl EAO 2 str. 2 d.

Iliustruojant tiek praktinius, tiek teisinius sunkumus, išskirtinos šios problematiškos Eurojusto bylų sritys:

- Nepakankama EAO informacija dėl bylų faktų ar nusikalstamų veikų;
- Informacijos apie bausmę, numatytą už nusikaltimą, dėl kurio išduotas EAO, nebuvimas;
- Tikslios informacijos apie asmens suėmimo trukmę vykdančiojoje šalyje prieš jį perduodant nebuvimas ir su tuo susiję

Byloje *Istaneek v. Přerov apylinkės teismas* Jungtinės Karalystės teismui reikėjo nustatyti, ar EAO turėtų būti pripažintas išduotu baudžiamojo persekiojimo ar laisvės atėmimo bausmės (nutarties dėl sulaikymo) vykdymo tikslais, kadangi jame buvo numatyta teisė į pakartotinį bylos nagrinėjimą po asmens perdavimo (byla buvo susijusi su nuosprendžiu, priimtu *in absentia*). Šiuo klausimu nacionalinių institucijų nuomonės išsiskyrė, tad būsimas teismo sprendimas galėjo turėti svarbių procesinių pasekmių, įskaitant ir galimą atsisakymą vykdyti patį EAO. Atsižvelgdamas į prieštaringą nacionalinių teismų praktiką šiuo klausimu, JK teismas paprašė Eurojusto suteikti informaciją apie kitų valsty-

bių narių įstatymus ir praktiką. Net parai nepaėjęs nuo šio prašymo pateikimo Eurojustas persiuntė informaciją apie tai, kaip kitų valstybių narių nacionaliniai teismai elgtųsi tokiu atveju. Čekijos nacionalinis biuras taip pat nurodė savo nacionalinėje teisėje nustatytas aplinkybes, kurioms esant *in absentia* nuteistas asmuo galėtų kreiptis dėl pakartotinio bylos nagrinėjimo, o taip pat pakomentavo, ar Čekijos teismo sprendimas šiuo konkrečiu atveju galėtų būti laikomas galutiniu. Taigi Eurojusto pagalba užtikrino operatyvų ir efektyvų duomenų apie bendrąją kitų ES jurisdikcijų bei konkrečią tam tikros valstybės narės praktiką pateikimą nacionalinio teismo žiniai.

neaiškumai dėl išduodančiojoje šalyje atliktinos likusios bausmės;

- Nuosprendžiai *in absentia* ir skirtingi požiūriai į pakartotinio bylos nagrinėjimo teisę; kai kuriose valstybėse narėse neįgyvendintos Tarybos pagrindų sprendimo 2009/299/TVR, pakeitusio Pagrindų sprendimo dėl EAO nuostatos,

susijusios su teise į pakartotinį bylos nagrinėjimą;

- Savalaikis nepranešimas apie EAO atšaukimą, ypač asmens suėmimo atveju;
- Atvejai, kai net po asmens paleidimo nebuvo nurodytos priežastys dėl EAO nevykdymo;

- Išduodančiosios šalies finansiniai ir kitojie nuostoliai tais atvejais, kai perduodamas asmuo paleidžiamas už užstatą, tačiau nurodytu laiku neatvyksta, arba kai asmens suėmimo atveju vykdančioji šalis perduoda ne tą asmenį;
- Laikino perdavimo atsisakymas, kuris gali itin apsunkinti sėkmingą tyrimo eigą išduodančiojoje šalyje;
- Skirtingų EAO perdavimo kanalų naudojimas nekonkretizuojant kanalo, per kurį buvo perduotas EAO;
- Ilgai truncančios procedūros dėl leidimo patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir už kitas (naujai išaiškintas) nusikalstamas veikas (specialioji taisyklė, Pagrindų sprendimo dėl EAO 27 straipsnis).

Eurojustas ne kartą sėkmingai pasinaudojo savo glaudžiais ryšiais su papildomos informacijos prašymo nacionaliniams perspėjimams (SIRENE) biurų infrastruktūra. Pagrindinė šių visose Šengeno šalyse įkurtų biurų sistemos užduotis – užtikrinti valstybių narių keitimąsi papildoma infor-

macija apie perspėjimus. SIRENE biurų pagalba ne kartą pravertė praktinėse EAO vykdymo procedūrose.

1.2.11 Arešto aktai

Eurojusto bylų kontekste atvejai, susiję su Pagrindų sprendimo 2003/577/TVR dėl turto ar įrodymų arešto aktų Europos Sąjungoje nuostatų taikymu praktikoje, vis dar labai reti. Nors daugelis valstybių narių įgyvendino šį teisinį instrumentą savo vidaus teisėje, teisminės institucijos ir toliau yra linkusios teikti prašymus dėl arešto aktų įprastiniais TP kanalais.

Tokia situacija susidarė dėl to, kad minėtame Pagrindų sprendime nustatytas arešto aktų mechanizmas vertinamas kaip gana painus, o pateikta arešto akto forma sunkiai pritaikoma praktikoje. Daugelio pareigūnų-praktikų nuomone, minėtame Pagrindų sprendime apibrėžtos arešto aktų procedūros yra gana ribotos apimties, todėl jiems kur kas greičiau ir paprasčiau įtraukti visus su konkrečia baudžiamąja byla susijusius prašymus, pavyzdžiui, dėl kratų, telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos perė-

Pagrindinės Ispanijos holdingo bendrovės faktinio savininko, kuris taip pat buvo ir kitų verslo sričių, tarp kurių paminėtinos naftos, dujų, žemės ūkio, nekilnojamojo turto ir maisto pramonės įmonės, bendravaldis ir dar kitų aštuonių asmenų atžvilgiu Ispanijoje ir Belgijoje buvo atliekamas tyrimas dėl mokestinio sukčiavimo, pinigų plovimo ir dalyvavimo nusikalstamo susivienijimo veikloje. Plačiai žinomos kontoros teisininkams buvo pareikšti kaltinimai dėl galimo įvairių įmonių ir finansinių sandorių, susijusių su Panama, Nyderlandų Antilais, Nyderlandais ir

Šveicarija, tinklo sukūrimo turint tikslą nuslėpti turto priklausomybę. Nustatyta, kad pagrindiniam įtariamajam priklausanti apie 2 milijardų eurų suma buvo galimai nuslėpta, todėl neapmokestinta. Eurojustas surengė du koordinacinius pasitarimus su nacionalinėmis Ispanijos, Belgijos ir JK institucijomis, kurių metu susitarta dėl baudžiamojo persekiojimo strategijos ir tolesnių teisinių veiksmų šioje sudėtingoje byloje. Naujausiais duomenimis Belgijoje areštuotas 112 mln. eurų vertės, o Jungtinėje Karalystėje – 10 mln. eurų vertės turtas.

mimo ir poėmių, viename teisinės pagalbos prašyme pagal 1959 m. ir 2000 m. savitarpio TP konvencijas. Kita esminė problema – problematiškas arešto akto išdavimas tais atvejais, kai kratos metu paaiškėja nauji įrodymai, kurie nebuvo žinomi išduodančiosioms institucijoms.

Eurojusto patirtis bylose rodo, kad pareigūnai-praktikai labiau linkę naudotis arešto aktais esant tikimybei, kad gavusi

tokį aktą vykdančioji šalis reaguos nedelsiant. Šiuo atžvilgiu Eurojustas efektyviai tarpininkauja konsultuodamas nacionalines institucijas apie skirtingą valstybių narių praktiką, susijusią su arešto aktų vykdymo prioritetizavimu. Nustatyta, kad šalys, kuriose įdiegti centriniai bankų registrai, kur kas operatyviau gali pateikti duomenis apie su įtariamais asmenimis siejamas bankų sąskaitas, kas pagreitina prašymų dėl arešto aktų vykdymą.

Prekyba narkotikais – kontroliuojamasis gabenimas

1.2.12 Konfiskavimas ir turto išieškojimas

Vienos valstybės narės gali susidurti su procedūrų vilkinimu ir kitomis kliūtimis turto išieškojimo iš kitų valstybių narių srityje. Bendradarbiavimą gali apsunkinti skirtumai tarp valstybėse narėse konfis-

kavimo procedūroms taikomų materialiosios ir procesinės teisės normų. Vos keletoje valstybių narių numatyta galimybė išieškoti nusikalstamu būdu gautą turtą net ir tuo atveju, kai baudžiamojoje byloje apkaltinamasis nuosprendis dar nėra priimtas (turto išieškojimo, nesusieto su apkaltinamojo nuosprendžio priėmimu, režimas), visgi daugumoje valstybių narių tokios procedūros vis dar netaikomos. Akivaizdu, kad tokia situacija atitinkamai nulemia sprendimų dėl išieškojimo vykdymą tarptautiniu mastu tais atvejais, kai konkreti valstybė narė, taikanti su apkaltinamojo nuosprendžio priėmimu nesusietą turto išieškojimo režimą, dėl turto išieškojimo kreipiasi į kitą, kurioje šis režimas netaikomas. Iš praktinės pusės paminėtinos problemos, kylančios dėl kai kuriose valstybėse narėse neįdiegtų centralizuotų žemės registrų, kas leistų greičiau ir paprasčiau patikrinti įtariamųjų turtą, o taip pat turto pasidalijimo susitarimų sudarymo sunkumai.

2011 m. Eurojustas toliau teikė paramą nacionalinėms institucijoms, siekiančioms konfiskuoti ir susigrąžinti nusikalstamu būdu gautą turtą, ir padėjo spręsti kai

kuriuos aukščiau nurodytus sunkumus. 2011 m. Eurojuste užregistruotose bylose konfiskuota nemažai turto (pvz. nekilnojamojo turto, prabangos prekių) ir pinigų.

1.2.13 Kontroliuojamieji gabenimai

2011 m. Eurojustas ir toliau padėjo valstybėms narėms organizuoti tarpvalstybinius kontroliuojamuosius gabenimus. Sprendimo dėl Eurojusto 9c ir 9d straipsnių pagrindu nacionaliniams nariams kaip kompetentingiems savo valstybių narių nacionalinių institucijų atstovams gali būti suteikti įgaliojimai sankcionuoti ir koordinuoti kontroliuojamuosius gabenimus.

Kaip tyrimo veiksmas kontroliuojamieji gabenimai ypač efektyvūs prekybos narkotikais bylose. Jų dėka ir patys organizuoti nusikalstamų grupių vadeivos, ne tik paprasti kurjeriai, gali būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Visgi yra pastebimų skirtumų tarp valstybių narių teisės ir praktikos kontroliuojamųjų gabenimų atžvilgiu, o tai gali sukelti tarptautinio bendradarbiavimo problemų tiek teisėsauginiu, tiek teisiniu lygmeniu.

Kontroliuojamų gabenimų operacijose visada būtina veikti nedelsiant, nes bet koks delsimas gali pakenkti bendrų veiksmų sėkmei. Praktinių sunkumų gali kilti nustatant institucijas, kurios atsakingos už kontroliuojamųjų gabenimų sankcionavimą, kadangi vienose valstybėse narėse kontroliuojamuosius gabenimus sankcionuoja teismas, kitose užtenka policijos sankcijų. Taigi konkrečios valstybės narės kompetentingų institucijų išaiškinimas gali kartais būti problematiškas. 2011 m. spalį vykusiam Eurojusto seminare prekybos narkotikais klausimais šią problemą siūlyta spręsti kiekvienoje valstybėje narėje centralizuotai paskiriant kontaktinius asmenis (galbūt teisiniu lygmeniu), kurie sankcionuotų kontroliuojamuosius gabenimus.

Taigi Eurojustas padėjo spręsti tiek šias bendras problemas, tiek konkrečias, dažnai išskylančias įrodymų pripažinimo srityje. Tiesioginės įtakos įrodymų pripažinimui gali turėti tinkamas paties gabenimo kaip tokio sankcionavimas, panašiai kaip proporcingumo principas tokių kišimosi teisinių priemonių kaip slaptas sekimas atžvilgiu bei kiti panašūs klausimai. Be to, susiduriama ir su narkotikų pakeitimo

Kai kuriose Centrinės Europos valstybėse narėse buvo atliekamas tyrimas dėl organizuotos nusikaltamos grupės narių savo bendrininkams Turkijoje tiekiamo etano (acto) rūgšties anhidrido – pagrindinio heroino gamybos pirtako (iš vienos tonos etano rūgšties anhidrido galima pagaminti apie 400-600 kg heroino). Tyrimo metu nustatyta, kad neteisėta veikla buvo susijusi su daugiau nei 30 tonų minėto pirtako. Tokiu būdu išgautas heroinas vėliau būdavo išplatintas pardavimui Europos Sąjungoje. Ankstesni bandymai suorganizuoti kontroliuojamąjį pirtako gabenimą į Turkiją buvo nesėkmingi.

Kai tik Slovakijos institucijos gavo duomenų apie naują nusikaltėlių planą į Turkiją pervežti 10 tonų etano rūgšties anhidrido, o po to atgal per Italiją, Bulgariją, Rumuniją, Vengriją, Slovakijos Respubliką ir Austriją parsivežti 300 kg heroino, jos susisiekt su Eurojustu, kad šis padėtų suorganizuoti atitinkamų teisminių institucijų koordinuojamą tarptautinio

kontroliuojamojo gabenimo operaciją. Sau į pagalbą Eurojustas pasitelkė Europolą; šio pateikta bendrų operatyvinės informacijos sąlyčio taškų lyginamoji analizė padėjo nustatyti susijusius tyrimus ir kitose šalyse. Siekiant suderinti bendrų veiksmų planą į 2011 m. lapkritį vykusį koordinacinį pasitarimą Eurojustas sušaukė visų susijusių šalių, įskaitant ir Turkiją, atstovus. Kontroliuojamojo etano rūgšties anhidrido gabenimo per valstybių narių teritorijas operacija vyko pagal planą, tačiau tik įvažiavus į Turkijos teritoriją krovinys buvo areštuotas, o nekalnas sunkvežimio vairuotojas – sulaikytas, nepaisant koordinacinio pasitarimo metu sudarytų susitarimų. Minėto sunkvežimio vairuotojo paleidimo operacijoje Eurojustas suvaidino lemiamą ir aktyvų vaidmenį. Nors operacija nesėkmingai nutrūko Turkijoje, Europos Sąjungoje pavyko suimti aštuonis gaujos vadeivas, be to, be narkotinių medžiagų, neteisėtų ginklų ir suklastotų dokumentų dar buvo paimta iš viso 32 tonos etano rūgšties anhidrido.

prieš vykdant kontroliuojamąjį gabenimą problema. Kai kurių valstybių narių įstatymai numato tokį pakeitimą, kitų – ne. Itin sudėtinga organizuoti kontroliuojamuosius gabenimus, susijusius su trečiosios šalimis, ir Eurojustas ne kartą tokiais atvejais padėjo valstybių narių pareigūnams-praktikams pasinaudoti jo patirtimi tarpvalstybinių operacijų už Europos Sąjungos ribų srityje.

2011 m. Eurojustas teikė reguliarias konsultacijas dėl kontroliuojamiems gabenimams konkrečiose valstybėse narėse nustatytų teisinių reikalavimų tikslinimo. Vienoje byloje kontroliuojamasis gabenimas nebuvo galimas, kadangi prašyme nebuvo pateikti pagal prašomosios šalies vidaus teisę privalomi duomenys. Norėdamos išvengti tokių problematiškų situacijų, valstybės narės gali pasinaudoti bylų perdavimo Eurojustui galimybe, kurios dėka teisinės pagalbos prašymai dėl kontroliuojamųjų gabenimų vykdymo gali būti atitinkamai parengti, suderinant juos su konkrečiais kiekvienos su numatyta kontroliuojamojo gabenimo operacija susijusios valstybės narės teisiniais reikalavimais.

1.3 Teisminis bendradarbiavimas prioritetinėse nusikalstamumo srityse

1.3.1 Terorizmas

2011 m. Eurojuste buvo užregistruotos 27 su terorizmu susijusios bylos (įskaitant ir terorizmo finansavimo nusikaltimus), o kova su terorizmu vėlgi priskirta prie prioritetinių darbinės veiklos sričių. 2011 m. nagrinėtų terorizmo bylų skaičius panašus į atitinkamą 2010 m. rodiklį (28). Vienoje terorizmo byloje suorganizuotas koordinacinis pasitarimas, kuriame dalyvavo ir Europolo atstovai. Be to, viename tarptautiniame tyrime sudaryta JTG, o ankstesniais metais sudaryta kita JTG toliau tęsė savo veiklą.

Remdamasis iš Eurojusto nacionalinių korespondentų terorizmo klausimais pagal 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimą Nr. 2005/671/TVR gauta informacija ir kitais viešaisiais šaltiniais Eurojustas 2011 m. išleido tris jo parengto „Apkaltinamųjų nuosprendžių terorizmo bylose monitoriaus“ tiražus. Šiame dokumente per

teisminių bylų analizės prizmę pateikiamos bendros ES svarbos bylos terorizmo klausimais ir geriausia praktika bei supažindinama su įstatyminiais pokyčiais šioje srityje.

Per savo Kovos su terorizmu darbo grupę Eurojustas rengia taktinius ir strateginius pasitarimus, kurie yra puiki galimybė aukšto rango pareigūnams magistratams ir ekspertams terorizmo teisės klausimais pasidalinti sukaupta patirtimi, siekiant padėti sprendimus ES lygmeniu priimančioms subjektams užtikrinti efektyvesnę kovos su terorizmu koordinavimą. 2011 m. balandį įvyko taktinis pasitarimas dėl pavienių smurtinio ekstremizmo (terorizmo) atvejų. Liepos mėnesį surengto kasmetinio visų Eurojusto nacionalinių korespondentų terorizmo klausimais strateginio pasitarimo metu aptarti ES teisminių institucijų išplatinto klausimyno apie Islamo ekstremistų naudojimosi Internetu ypatumus rezultatai bei išanalizuotos kitos aktualios bylos.

Eurojustas taip pat padėjo parengti ES kovos su terorizmu koordinatoriaus metinę ataskaitą, Europos Parlamento inici-

juotą studiją dėl *ES kovos su terorizmu priemonių apytikrių kaštų nustatymo*, bei Europolo leidžiamą 2011 m. Terorizmo padėties ir tendencijų ataskaitą (TE-SAT). Be to, Eurojustui suteiktas Europos Tarybos terorizmo ekspertų komiteto (CODEXTER) susirinkimų stebėtojo statusas.

1.3.2 Prekyba narkotikais

2011 m. įregistruotos 242 prekybos narkotikais bylos, o tai reiškia, kad prekyba narkotikais - dažniausiai pasitaikanti nusikalstamumo rūšis Eurojusto bylose (16,8% bendro bylų skaičiaus). Palyginti

su 2010 m., šios kategorijos bylų šiek tiek sumažėjo nuo 254 iki 242, tačiau prekybos narkotikais bylose suorganizuotų koordinacinių pasitarimų skaičius išaugo nuo 39 (2010 m.) iki 50 (2011 m.). Be to, palyginti su 2010 m. sudarytomis trejomis jungtinėmis tyrimo grupėmis (JTG), 2011 m. prekybos narkotikais bylose inicijuotos net septynios JTG.

Kartu su Europos Sąjungai pirmininkaujančia Lenkija įgyvendindamas projektą *"Eurojusto veiklos prekybos narkotikais bylose stiprinimas"* Eurojustas 2011 m. spalį Krokuvoje surengė strateginį pasita-

2010 m. rugpjūtį Prancūzijos policijos pareigūnai sustabdė sunkvežimį su daugiau nei 2000 kg kanapių kroviniu. Tyrimo metu nustatytos sąsajos su Belgija, Nyderlandais, Lietuva ir Estija, tad susisiekti su Eurojustu. Siekiant paskatinti efektyvų keitimąsi turimais duomenimis ir surengti netikėtą kontrataką prieš visą nusikalstamą susivienijimą, Eurojuste buvo surengti trys koordinaciniai pasitarimai, kuriuose

dalyvavo ir Europolo atstovai. Iš gautų duomenų nustačius, jog su šia nusikalstama veikla susijusi Olandijos organizuota nusikalstama grupuotė, atsirado JTG sudarymo būtinybė. Taip ir buvo padaryta 2011 m. vasarį, o finansavimą JTG veiklai skyrė Eurojustas. 2011 m. gegužę Belgijoje ir Prancūzijoje buvo suimti keli asmenys, o Nyderlanduose padaryta eilė kratų, šitaip sėkmingai išardant nusikaltėlių tinklą.

ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatorės (Europos Komisija) p. Myria Vassiliadou vizitas

rimą. Šio projekto metu buvo analizuojami ir vertinami duomenys apie Eurojusto koordinacinius pasitarimus prekybos narkotikais bylose nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. iki 2010 m. rugpjūčio 31 d. bei jų rezultatai, siekiant išsiaiškinti pagrindines šioje srityje kylančias problemas ir rasti galimus jų sprendimo būdus. Baigiamoji projekto ataskaita, kurioje bus aptarti ir

Vienas nusikalstamas susivienijimas, kuriam daugiausia vadovavo vietnamiečiai, nelegaliems imigrantams parūpindavo suklastotus dokumentus ir per Rytų Europą juos nelegaliai įveždavo į Europos Sąjungą. Po to su šiuo susivienijimu susijusi Irako kurdų organizuota grupė į Belgiją ir Prancūziją patekusius imigrantus neteisėtai pergabendavo į Jungtinę Karalystę ir už kiekvieną sėkmingą imigranto įvežimą į šią šalį uždirbdavo nuo 2000 iki 3000m eurų. Prancūzijos Lilio m. ikiteisminio tyrimo teisėjas kreipėsi į Eurojustą su prašymu prisidėti prie šios su visa Europos Sąjunga bei kai kuriomis trečiosiomis šalimis susijusios bylos tyrimo.

Visų susijusių institucijų atstovus Eurojustas išaukė į koordinacinį pasitarimą. Jo metu susitarta dėl koordinuoto atsakomojo smūgio šiai organi-

zuotai nusikalstamai grupei dienos, kurios metu visą reikiamą paramą teiks Eurojusto koordinacinis centras, ir apsispręsta, kurios jurisdikcijos perims baudžiamojo persekiojimo vykdymą. Eurojusto ir Europolo bendros paramos ir veiksmų koordinavimo dėka policijos pareigūnai ir ikiteisminio tyrimo magistratai galėjo vienu metu atlikti reikiamus proceso veiksmus Prancūzijoje, Jungtinėje Karalystėje, Čekijos Respublikoje, Vokietijoje ir Vengrijoje. Eurojustas teikė konsultacijas dėl neatidėliotino teisinės pagalbos prašymų ir atitinkamų teismo sankcijų parengimo ir pateikimo; suimta 30 įtariamų gaujos vadeivų; įvykdyti Europos arešto orderiai ir padarytos kratos; be to, nors tai nebuvo pagrindinis tyrimo tikslas, taip pat aptikta didžiulė namų sąlygomis auginamų kanapių plantacija, kurios veikla buvo sustabdyta.

seminaro Krokuvėje metu nagrinėti klausimai bei bylų analizės rezultatai, bus paskelbta jau 2012 m.

Šiuo metu Eurojustas įtrauktas į visas Europolo analitines darbo bylas (AWF),

susijusias su prekyba narkotikais (atitinkamai 2011 m. heroino AWF ir kanapių AWF). Be to, jis padėjo parengti Europos paktą dėl sintetinių narkotikų ir prisidėjo prie Komisijos seminarų, skirtų ES įstatymų, reglamentuojančių prekybos nar-

kotikaus sritį, peržiūrai. Eurojustas taip pat sustiprino bendrus darbinio ryšius su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru (EMCDDA) (2011 m. abi pusės apsiėmė pažintiniais vizitais), bei toliau teikė visą reikalingą paramą Europos policijos kolegijos (CEPOL) organizuojamuose mokymuose.

1.3.3 Prekyba žmonėmis

2011 m. Eurojuste užregistruotos 79 prekybos žmonėmis bylos, kurių didžioji dauguma buvo susijusi su prekyba žmonėmis turint tikslą juos seksualiai išnaudoti. Nors, palyginti su 2010 m. užregistruotomis 87 bylomis, šios kategorijos bylų skaičius šiek tiek sumažėjo, koordinacinių pasitarimų skaičius beveik padvigubėjo: nuo 13 - 2010 m. iki 24 - 2011 m. Be to, 2011 m. prekybos žmonėmis bylose sudarytos šešios JTG.

2011 m. spalio 18 d., bendradarbiaujant su Europos Sąjungai pirmininkaujančia Lenkija, Eurojustas ir kitos teisingumo ir vidaus reikalų (TVR) srities agentūros (CEPOL, Europos prieglobsčio paramos biuras, Europos lyčių lygybės institutas,

Europol, Pagrindinių teisių agentūra ir Frontex) kartu su ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriumi dalyvavo 5-ojo ES kovos su prekyba žmonėmis dienos minėjimo renginiuose, tarp kurių paminėti TVR agentūrų vadovų debatai, oficialus Eurojusto ir kitų organizacijų Bendro pareiškimo pasirašymas bei trys praktiniai seminarai darbo grupėse. Eurojustas ir Europolas pirmininkavo darbo grupės diskusijose prekybos žmonėmis tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo klausimais.

Kartais manoma, kad prekybos žmonėmis nusikaltimo atžvilgiu neatliekami tinkami tyrimai ar baudžiamieji persekiojimai, o nuo jo nukentėję asmenys pripažįstami kalti dėl prostitucijos ar nelegalios imigracijos. Siekdama išsamiau ištirti susidariusią situaciją, Eurojusto prekybos žmonėmis ir panašių nusikaltimų darbo grupė inicijavo strateginį projektą *"Eurojusto kova su prekyba žmonėmis"*, kurio tikslas – nustatyti galimas Europos Sąjungos mastu vykdomo baudžiamojo persekiojimo prekybos žmonėmis bylose teisinės ir praktinės kliūtis ir pasiūlyti jų sprendimo būdus. Šį projektą numatoma užbaigti 2012 m.

1.3.4 Sukčiavimas

2011 m. užregistruota 218 sukčiavimo bylų; palyginti su 2010 m. įregistruotomis 204 bylomis, matyti šios nusikalstamumo rūšies bylų augimo tendencija. Į sąvoką „sukčiavimas“ įeina įvairios nusikalstamos veikos, įskaitant mokestinį sukčiavimą, elektroninį sukčiavimą, sukčiavimą, susijusį su avanso mokesčiais, neteisėtą įmonių turto užvaldymą ir sukčiavimą dėl

PVM. Koordinacinių pasitarimų sukčiavimo bylose skaičius išaugo nuo 17 (2010 m.) iki 58 (2011 m.). Siekiant paspartinti sukčiavimo bylų tyrimus, 2011 m. taip pat sudarytos keturios JTG.

Tarp bendrai sukčiavimo kategorijai priskiriamų nusikalstamų veikų dominavo sukčiavimai dėl pridėtinės vertės mokesčio; 2011 m. ši nusikalstama veika nagrinėta net 24 koordinaciniuose pasitarimuose,

Vienos Olandijos įmonės direktoriai buvo įtariami dalyvavimu didelės apimties Poncio (Ponzi) schemoje. 800 investuotojų buvo įtikinti įsigyti netikrus investicijų produktus, kurių bendra vertė sudarė 200 mln. eurų. Investuotojai buvo verbuojami per TV komercines reklamas, Olandijos TV šou „Business class“ („Verslo klasė“) ir per „Milijonierių muges“. Ta Olandijos įmonė taip pat turėjo savo pardavimo padalinius visoje Europoje. Atsižvelgiant į tarptautinį sukčiavimo mastą (nustatytos sąsajos su dar bent keturiomis valstybėmis narėmis ir keturiomis trečiosiomis šalimis) buvo kreiptasi pagalbos į Eurojustą. Po šio suorganizuoto koordinacinio pasitarimo nuspręsta Hagoje įsteigti koordinacinį centrą.

2011 m. rugsėjo 27 d. teisminių institucijų ir policijos pareigūnai aštuoniose šalyse surengė bendrą operaciją. Nyderlanduose padarytos kratos šešiuose privačiuose namuose, penkių įmonių tarnybinėse patalpose ir teisininko kontoroje, Šveicarijoje – privačiame name ir dviejų įmonių tarnybinėse patalpose. Be to, tuo pat metu buvo daromos kratos ir Belgijoje, Ispanijoje, Jungtinėje Karalystėje, Turkijoje, JAV ir Dubajuje. Per minėtą koordinacinį centrą Eurojustas realiuoju laiku koordinavo bendras kratas ir suėmimų operacijas. Šių koordinuotų veiksmų dėka keliose jurisdikcijose buvo paimtas įvairus turtas, pavyzdžiui, nekilnojamasis turtas, automobiliai ir didelės bankų sąskaitose saugomų grynųjų sumos.

Po žurnalistinio tyrimo įtarimai dėl korupcijos buvo pareikšti keturiems Europos Parlamento nariams. Be atitinkamos nacionalinių teisminių institucijų sankcijos Europos Parlamentas (EP) OLAF tarnybai uždraudė šiuos atvejus tirti administracinio proceso tvarka ir atsisakė leisti kovos su sukčiavimu funkcijas vykdantiems pareigūnams daryti kratas įtariamų parlamentarų biuruose. Kompetentingos atitinkamų valstybių narių nacionalinės institucijos pradėjo savo tyrimus; pagalbos kreiptasi į Eurojustą. Eurojusto siūlymu Austrijos teisminė institucija paprašė OLAF

suteikti reikalingą ekspertinę pagalbą, ypač darant kratas EP patalpose. Bendradarbiaujant su OLAF ir Eurojustu netrukus EP patalpas Austrijos teisminės institucijos nurodymu apieškojo kompetentingų Prancūzijos ir Belgijos institucijų pareigūnai. Be to, įvyko koordinacinis pasitarimas, kuriame dalyvavo Austrija, Rumunija, Slovėnija, Belgija, Prancūzija bei OLAF ir Eurojusto atstovai. OLAF dėka buvo užtikrinta sėkminga ir savalaikė EP patalpų krata, kurią sankcionavo atitinkamos nacionalinės institucijos. Byla tebetiriama.

kas galbūt atspindi šios nusikalstamumo rūšies įtaką į valstybių narių nacionalinius biudžetus surenkamoms įplaukoms.

2011 m. Eurojusto finansinių ir ekonominių nusikaltimų darbo grupė užbaigė strateginį projektą dėl ES valstybių narių teisminių institucijų keitimosi informacija ir savitarpio teisinės pagalbos sukčiavimo dėl PVM srityje gerinimo. Siekiant išsiaiškinti esamas teises ir praktines sukčiavimo dėl PVM (ypač vadinamųjų „karuselinio sukčiavimo“ schemų) tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo kliūtis, 2011 m. kovo

28 d. įvyko strateginis pasitarimas su pareigūnais praktikais iš visų valstybių narių ir Europolo atstovais. Pasitarimo dalyviai suformulavo atitinkamas rekomendacijas, tarp kurių paminėtinos šios: valstybėse narėse sukčiavimui dėl PVM taikomų teisinių sąvokų, sankcijų dydžio ir senaties terminų suvienodinimas; būtinybė visoms valstybėms narėms savo vidaus teisėje įdiegti atitinkamą teisinį tarptautinio sukčiavimo dėl PVM tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo mechanizmą, kuris būtų taikomas neatsižvelgiant į nusikaltimo padarymo vietą ir patirtus nuostolius; ku-

skubesnio tarptautinio policijos tarnybų ir teisminių institucijų bendradarbiavimo kartu su Eurojusto ir Europolo pagalba inicijavimo poreikis.

1.3.5 Korupcija

2011 m. užregistruotos 26 korupcijos bylos, palyginti su 2010 m. rodikliu (31), matyti, kad šios kategorijos bylų šiek tiek sumažėjo. Tačiau Eurojusto koordinacinės veiklos svarbos augimo tendencija pastebima ir šioje srityje: gerokai išaugo koordinacinių pasitarimų skaičius (nuo 11 - 2010 m. iki 19 - 2011 m.).

2011 m. korupcines veikas jau kurį laiką tyrusi Eurojuste sudaryta jungtinė tyrimo grupė pasiekė konkrečių rezultatų: inicijavus tarptautinę globaliai reikšmingą korupcinę bylą vienos valstybės narės firma sutiko sumokėti maždaug 3 mln. eurų dydžio kompensaciją.

1.3.6 Nusikaltimai elektroninėje erdvėje

Nors 2011 m. užregistruotos 24 bylos, kai tuo tarpu 2010 m. tokių bylų buvo

32, vėlgi atkreiptinas dėmesys į išaugusį Eurojusto koordinacinių pasitarimų skaičių (koordinacinių pasitarimų nusikaltimų elektroninėje erdvėje bylose skaičius padidėjo nuo 1 - 2010 m. iki 10 - 2011 m.). Praėjusiais metais Eurojustas dalyvavo dviejų JTG veikloje.

Sąvoka "nusikaltimai elektroninėje erdvėje" apima dvi nusikalstamos veiklos rūšis: Interneto panaudojimą "tradicionių" nusikaltimų, pavyzdžiui, sukčiavimo, klastojimo, seksualinio išnaudojimo medžiagos platinimo ir kt. darymui, arba elektroninių priemonių panaudojimą turint tikslą sutrikdyti ar visiškai sustabdyti

Interneto įsilaužėliai surengė elektroninę ataką prieš Čekijos Respublikos, Austrijos, Vokietijos, Graikijos, Rumunijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės nacionalinius leidimų prekiauti anglies dioksidu registrus. Jos metu apie 1 175 000 leidimų, kurių vertė apie 18 mln. eurų, buvo pagrobti iš Čekijos Respublikos elektros ir anglies dioksido prekybos registro ir pervesti į kelių kitų Europos šalių sąskaitas. Buvo nustatyta, jog daugelis jų buvo pervesti į Vokietiją, Estiją ir Jungtinę Karalystę.

Šių internetinių išpuolių septyniose valstybėse narėse principas buvo beveik analogiškas, o nusikaltėlių naudoti metodai – panašūs ir sudėtingi, tad buvo didelė tikimybė, jog visi jie susiję tarpusavyje.

informacinių sistemų darbą. Eurojustas dalyvavo kovoje su abiem nusikaltimų elektroninėje erdvėje rūšimis. Be to, jis aktyviai įsitraukė į naujai kuriamų kovos ES mastu su šių nusikaltimų keliama grėsme priemonių įgyvendinimo procesą. Eurojustas tęsė savo dalyvavimą Europos nusikaltimų elektroninėje erdvėje platformoje, kuri apima Pranešimų apie internetinius nusikaltimus elektroninę sistemą

Byloje tyrimą atliekančiam Čekijos prokurorui reikėjo informacijos iš kitų valstybių narių, todėl jis paprašė Eurojusto koordinuoti teisminį bendradarbiavimą ir teikti visą reikalingą pagalbą. Kartu su Europos teisminiu tinklu (ETT) Eurojustas kontroliavo teisinės pagalbos prašymų, adresuotų Vokietijai, Estijai ir JK, vykdymo procesus bei prisidėjo prie jų efektyvumo, tokiu būdu užtikrindamas, kad dalis pagrobtų teršalų išmetimo leidimų būtų areštuoti ir sugrąžinti nukentėjusiesiems. Paaiškėjus, kad šios bylos tarptautinis mastas yra kur kas platesnis nei manyta, pradėti tyrimai ir dėl duomenų vagysčių (fišingo) bei kompiuterinių įsilaužimų (hacking) nusikaltimų, tad Eurojusto vaidmuo šioje byloje dar toli gražu nėra pasibaigęs.

(I-CROS) ir Europolo analitinę darbo bylą CYBORG, o taip pat teikė ekspertinę pagalbą tebevykstančiose diskusijose dėl Europos nusikaltimų elektroninėje erdvėje centro sukūrimo.

1.3.7 Pinigų plovimas

Palyginti su 2010 m. pradėtomis 146 pinigų plovimo bylomis, 2011 m. užregistruo-

Vokietijoje gyvenančių Italijos piliečių atžvilgiu buvo atliekamas tyrimas dėl su PVM susijusio sukčiavimo ir pinigų plovimo, kuris savo ruožtu buvo siejamas su stambiu mastu vykdoma prekyba automobiliais. Vokietijos prokurorams susisiekus su savo kolegomis Italijoje iškilo tam tikra teisinė vykdymo problema, kurios išsprendimas buvo patikėtas Eurojustui. Išanalizavęs šią problemą Eurojustas patarė Italijos teisminėms institucijoms apsvarstyti savo atskiro tyrimo inicijavimo galimybę. Po to Eurojuste įvyko koordinacinis pasitarimas, kurio metu suside-

rinta dėl tolesnės bylos eigos ir sutarta bendrų veiksmų, kurių vykdymą organizuos Eurojusto koordinacinis centras, diena.

Koordinacinio centro dėka susijusių valstybių narių policijos ir teisminių institucijų pareigūnai galėjo realiuoju laiku keistis turima informacija ir įrodymais bei iš karto analizuoti gautą medžiagą. Ši bendra operacija baigėsi pagrindinio įtariamojo, kuriam vėliau pareikšti kaltinimai dėl pinigų plovimo, suėmimu Vokietijoje. Be to, abiejose valstybėse narėse padaryta nemažai

kratų (5 Vokietijoje ir 20 Italijoje) pagrindinių įtariamųjų gyvenamosiose vietose ir su nelegalia prekyba siejamų įmonių tarnybinėse patalpose. Rezultatai: gauti dokumentiniai įrodymai, paimta keletas kompiuterių ir maždaug 300 000 eurų vertės turto, areštuota sąskaita Vokietijos banke. Tokią bendrą operaciją baigtį nulėmė aktyvus Eurojusto kaip katalizatoriaus vaidmuo, kuris ir toliau seks abiejose valstybėse narėse paraleliai atliekamų tyrimų eigą, siekdamas užtikrinti geriausius rezultatus tolesniame teisminiame etape.

Bulgarijos institucijos Eurojusto pagalbos paprašė organizuoto nusikalstamumo byloje, susijusioje su tapatybės duomenų klastojimu, neteisėtu duomenų nuskaitymu nuo kortelių ir eurų padirbinėjimu. Nusikalstamai grupei vadovavo dvigubą pilietybę (Bulgarijos ir Buvusios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos) turintis asmuo, kuris tuo metu gyveno Ispanijoje. Po Bulgarijos insti-

tucijų kreipimosi Eurojustas padėjo sudaryti JTG iš Bulgarijos ir Ispanijos institucijų pareigūnų bei Eurojusto ir Europolo atstovų.

2011 m. balandį įvykusio JTG narių susirinkimo metu kompetentingos institucijos nustatė, kad minėto įtariamojo atžvilgiu taip pat buvo atliekamas tyrimas Vokietijoje. Apie tai Eurojustas nedelsiant

pranešė savo nacionaliniam Vokietijos biurui, kuris savo ruožtu susisiekė su kolegomis. Šių veiksmų dėka Vokietijos institucijos galėjo suimti Bulgarijos ir trečiųjų šalių piliečius, disponuojančius beveik 300 000 padirbtų eurų suma. Eurojusto įsitraukimas ir jo pagalba koordinuojant nacionalinių baudžiamojo persekiojimo institucijų veiksmus leido sėkmingai užbaigti ikiteisminį tyrimą Bulgarijoje.

tos 122. Bendrame bylų kontekste pinigų plovimas išsiskyrė kaip ketvirtoji dažniausiai pasitaikanti nusikalstamumo rūšis (po

prekybos narkotikais, sukčiavimo ir prekybos žmonėmis). Tai nieko nestebina, kadangi organizuotos nusikalstamos grupuo-

tės turi tiek legalizuoti savo nusikalstamu būdu gautą turtą, tiek finansuoti būsimų nusikalstamoje veikloje dalyvaujančių

2009 m. gegužę olandų laivą „*Marathon*“ Adeno įlankoje užgrobė piratai. Olandijos institucijos svarstė dvi pagrindines alternatyvas: 1) kovos veiksmų prieš piratus panaudojimą arba 2) derybas su piratais, kurie pareikalavo kelių milijonų JAV dolerių išpirkos. Laivo savininkas nusprendė derėtis dėl jo išlaisvinimo ir sumokėti reikalaujamą išpirką. Išpirka buvo sumokėta ir, nors žuvo vienas įgulos narys, niekas nebuvo suimtas. Apie šį išpuolį kaip turto prievartavimo atvejį Olandijos laivo savininkas pranešė savo nacionalinėms institucijoms, taigi bylos tyrimas buvo pradėtas Nyderlandų jurisdikcijoje. Tyrimo metu nustatyta daugelis piratų, kurių veikla buvo susijusi ir su kitomis Vokietijoje bei Belgijoje tiriamomis bylomis.

Tolesnio bylos tyrimo metu buvo suorganizuoti keli koordinaciniai pasitarimai ir pasikeista tyrimui reikšminga informacija, pavyzdžiui, *modus operandi*, įtariamųjų asmens duomenimis ir kt.

Pažymėtina tai, jog būtent Eurojusto dėka su jūrinio piratavimo bylomis dirbantys prokurorai galėjo pasidalinti sukaupta patirtimi apie teisinius ir su įrodymais susijusius aspektus, dažnai išskylančius sprendžiant tokius klausimus kaip jurisdikcijos vieta, situacija pačiame laive, asmenų suėmimo ir perdavimo ypatumai, areštuotų asmenų laikymo sąlygos, įrodymų rinkimas, liudytojų apklausa, įtariamųjų tapatybės nustatymas, amžiaus nustatymas ir su tuo susijusios prielaidos (kas galėtų turėti įtakos bylos teisingumui bei teisiniam įtariamųjų piratų statusui) ir t.t. Be konkrečių tyrimo priemonių piratavimo finansinei naudai nustatyti šioje byloje taip pat išnagrinėtos glaudžios partnerystės su kitomis suinteresuotomis šalimis, pavyzdžiui, kariniu jūrų laivynu, draudimo kompanijomis, uosto tarnybomis ir t.t., galimybės. Pasitarimų Eurojuste metu išaiškėjus bendriems tyrimo tikslams, 2011 m. lapkritį Nyderlandai ir Vokietija sudarė JTG.

įmonių veiklą. Taigi siekdamas įgyvendinti šiuos tikslus organizuotos nusikalstamos grupuotės gana dažnai perveda nusikaltamas lėšas į kitų valstybių teritorijas. 2011 m. įvyko 27 koordinaciniai pasitarimai (2010 m. tokių buvo 30). Be to, sudarytos dvi JTG, o dar dvejose kitose JTG pinigų plovimas tirtas kartu su prekyba narkotikais.

Horizontalusis pinigų plovimo pobūdis buvo akcentuotas tiek 2009 m. Organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimo (OCTA), tiek 2008 m. Rusijos organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimo (ROCTA) dokumentuose, tad nenuostabu, kad Europos Sąjungos Taryba pinigų plovimą pripažino viena iš prioritetinių 2010-2011 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu sričių.

1.3.8 Kita organizuota nusikalstama veikla

2011 m. užregistruotos 197 „kitai organizuotai nusikalstamai veiklai“ priskiriamos bylos, ankstesniais metais tokių buvo 233, tačiau vėlgi pažymėtina koordinacinių pasitarimų augimo tendencija:

Eurojusto kontaktinis asmuo vaikų apsaugos klausimais – Nusikaltimai prieš vaikus

2011 m. užregistruotos 33 nusikaltimų prieš vaikus bylos (dvi iš jų užregistravo Norvegija). Nuo 2004 m. Eurojuste užregistruotos iš viso 169 nusikaltimų prieš vaikus bylos, įskaitant šešias, kurias inicijavo Norvegija. Remiantis Eurojusto bylų statistika nustatyta, jog dažniausiai vaikų atžvilgiu padaromos tokios nusikalstamos veikos kaip seksualinė prievarta, įskaitant išžaginimo ir seksualinio išnaudojimo atvejus, vaikų pornografinė medžiaga (vaikų pornografija) ir prekyba žmonėmis.

2011 m. Eurojusto kontaktinis asmuo vaikų apsaugos klausimais toliau stiprino Eurojusto ir Europos finansinės koalicijos prieš komercinį seksualinį vaikų išnaudojimą Internetu (angl. EFC) tarpusavio bendradarbiavimą. EFC buvo sukurta 2009 metais siekiant aktyviai pasipriešinti komerciniam vaikų pornografinės medžiagos platinimui Internetu. 2011 m. EFC struktūra reformuota akcentuojant tolesnius teisėsaugos ir teisminių institucijų veiksmus po jos pradėto darbo.

Sėkmingų operacijų (tokių kaip operacija „Dingęs berniukas“ (angl. „Lost Boy“, kurios dėka sužlugdyta nusikalstamo pedofilų tinklo veikla ir išgelbėta daugiau nei 70 Europos Sąjungoje seksualinę prievartą patyrusių vaikų) metu užmegzti ryšiai su JAV Teisingumo departamento Vaikų išnaudojimo ir nepadorios medžiagos platinimo tyrimo skyriumi bei kitomis JAV valstybinėmis agentūromis ir nevyriausybėmis organizacijomis.

Be to, Eurojustas suorganizavo taktinį pasitarimą dėl keliaujančių nusikaltėlių, darančių nusikaltimus prieš vaikus, kurio metu nagrinėti sekso turizmo atvejai, kai seksualinė prievarta prieš vaiką nustatyta trečiojoje šalyje (dažnai besivystančiose valstybėse), o nusikaltėlio baudžiamasis persekiojimas vyks jo valstybėje narėje. Pasitarimo metu išanalizuotos praktinės kliūtys, su kuriomis tokiais atvejais susiduria valstybių narių teisminės institucijos (ypač tuomet, kai su tokia trečiaja šalimi nėra sudarytas joks bendradarbiavimo susitarimas), ir Eurojusto vaidmuo sprendžiant problemas, susijusias su įrodymų rinkimu ir pripažinimu bei nukentėjusiųjų asmenų tapatybės nustatymu ir apsauga. Dalyviai pabrėžė Eurojusto kontaktinių asmenų tinklo trečiojoje šalyse ir bendradarbiavimo su vietos nevyriausybėmis organizacijomis svarbą.

nuo 13 - 2010 metais iki 56 - 2011 m. Organizuoto nusikalstamumo bylose sudarytos šešios JTG.

Šiuos statistinius duomenis reikėtų vertinti labai atsargiai, kadangi akivaizdu, jog „kita organizuota nusikalstama vei-

kla“ – tai „likutinė kategorija“ ir ja naudojama tik tuomet, kai organizuotai nusikalstamai veiklai negali būti priskirti kitų

organizuotų nusikaltimų, pavyzdžiui, prekybos narkotikais, prekybos žmonėmis ar pinigų plovimo, požymiai.

Atsižvelgiant į šį faktą, Eurojustas ir toliau tobulino savo organizuoto nusikalstamumo bylų registravimo procedūras. Taryba savo išvadose dėl 2010 m. Eurojusto metinės ataskaitos taip pat palaikė Eurojusto ketinimus patobulinti savo statistikos instrumentus, kad šis Tarybai galėtų pateikti kur kas išsamesnę šiai kategorijai priskirtinų nusikaltimų statistiką. Šis darbas tęstas ir 2011 m.; šiuo atžvilgiu pažymėtinas naujo Bylų tvarkymo sistemoje (BTS) naudojamo nusikaltimų sąrašo, pritaikyto Eurojusto poreikiams ir patvirtinto Kolegijos, sukūrimas.

Vis dėlto, nežiūrint visų "kitos organizuotos nusikalstamos veiklos" registravimo problemų, akivaizdu, jog organizuotas nusikalstamumas kaip toks išlieka viena iš svarbiausių Eurojusto nagrinėjamų prioritetinių nusikalstamumo rūšių, kas savo ruožtu patvirtina faktą, jog kova su konkrečiomis organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis yra viena iš Europos Sąjungos prioritetinių veiklos krypčių šioje srityje.

1.4 Jungtinės tyrimo grupės

2011 m. su Eurojusto pagalba sudarytos 33 naujos JTG. Sprendimo dėl Eurojusto 9 str. (f) dalies pagrindu 29-ių JTG veikloje dalyvavo Eurojusto prokurorai, teisėjai ir policijos pareigūnai. Be to, Eurojusto finansuojamoje daugiašalėje JTG dalyvavo ir dvi šalys, nepriklausančios Europos Sąjungai. Nuolat augantis JTG, sudaromų Eurojustui padedant ir aktyviai dalyvaujant, skaičius rodo, kad nacionalinės institucijos vis geriau susipažįsta su šio instrumento veikimo mechanizmu ir vis dažniau yra pasirengusios juo naudotis savo darbinėje veikloje.

Išaugęs JTG skaičius taip pat leidžia manyti, kad iškilus klausimui dėl JTG tinkamumo konkrečiu atveju teisėsaugos ir teisminių institucijų pareigūnai-praktikai galutinio sprendimo teisę perleidžia Eurojustui. Šis veiklos aspektas dar labiau sustiprėjo 2011 m. Eurojuste įsteigtus JTG tinklo sekretoriataus (taip pat žr. 2.2.2 skyrių).

JTG mechanizmą praktikoje taikantiems pareigūnams Eurojustas teikė įvairiapu-

Susitarimo tarp Bulgarijos ir Nyderlandų dėl jungtinės tyrimo grupės sudarymo, pasirašymas

sišką pagalbą, pavyzdžiui, padėjo rengti, tikslinti susitarimus dėl JTG sudarymo ar pratęsti jų galiojimą. Kadangi Eurojustui tenka dažnai susidurti su JTG instrumentu, jis šioje srityje yra sukaupęs nemažą patirtį, kuri jam leidžia kompetentingai konsultuoti apie galimas teises kliūtis ir padėti užkirsti kelią kitiems galimiems sunkumams.

Čia pažymėtina, jog, sprendžiant iš Eurojusto praktinės patirties, baudžiamojo persekiojimo ir teisminių institucijų veiklos srityje, susijusioje su JTG, reguliariai kartojasi dvi pagrindinės problemos: įrodymų pripažinimas ir informacijos atskleidimas. Įrodymų pripažinimo klausimas akivaizdžiai dominavo koordinacinių pasitarimų metu vykusiose diskusijose. Skirtingų teisminių sistemų bendradarbiavimo procesuose itin svarbu iš anksto susitarti dėl konkrečių tyrimo priemonių taikymo reikalavimų ir būtina pasiekti aiškų abipusį sutarimą įvairiais procedūriniais klausimais. Pavyzdžiui, telefoninių ryšių pasiklausymo duomenų ar kratos orderio pagrindu surinktos medžiagos pripažinimui įvairios valstybės narės gali taikyti skirtingas įrodymų taisykles. Eurojusto vaidmuo teikiant ekspertines konsultacijas šiais klausimais yra lemiamas; kartais būtina konstatuoti, kad JTG šiuo konkrečiu atveju nebūtų optimaliausia išeitis. Jeigu nacionaliniai teisiniai reikalavimai konkrečioms tyrimų rūšims neatitinka numatomos JTG veiklos pobūdžio, svarstyti ni paralelinių tyrimų ar tradicinių savitarpio teisinės pagalbos procedūrų taikymo variantai.

Kitas praktinis klausimas, su kuriuo dažnai susiduriama Eurojusto koordinacinių pasitarimų metu, - konfidencialios bylos medžiagos atskleidimas. Turint omenyje tai, jog svarbiausias JTG privalumas yra operatyvus keitimasis informacija, jos nariai nuo pat pradžių turi žinoti apie susijusios valstybės narės nacionaliniuose įstatymuose nustatytą konfidencialios bylos medžiagos atskleidimo gynybai ir teismams apimtį bei terminus. Tad šiuo atveju lemiama vaidmenį vaidina ekspertinės nacionalinių informacijos atskleidimo taisyklių žinios, kurių dėka galima išvengti tokių situacijų, kai vienos valstybės narės institucijos yra įpareigojamos atskleisti konfidencialią informaciją, kurios atskleidimą kitos valstybės narės institucijos yra numčiusios tik kur kas vėliau. Taigi tokios ekspertinės žinios reikšmingos tiek dėl savo svarbos teisminiams procesams, tiek dėl to, kad netikėtas duomenų atskleidimas galėtų pakenkti vienoje valstybėje narėje vykstantiems didesnės apimties tyrimams ir net sukelti tokios informacijos šaltiniams fizinių sužalojimų ar mirties grėsmę.

Informacijos atskleidimo požiūriu reikėtų atsižvelgti ir į tokias situacijas, kai

bylai reikšmingi duomenys gali būti JTG nepriklausančių nacionalinių institucijų žinioje. Tokiais atvejais turi būti aiškiai susitarta dėl tolesnio tarptautinio JTG tyrimo metu atskleistos informacijos likimo. Tik pasiekus abipusį sutarimą dėl skirtingų nacionalinių informacijos atskleidimo reikalavimų nacionalinės institucijos gali būti raginamos pasidalinti konfidencialiais duomenimis. Eurojusto paslaugų valstybėms narėms nauda pasireiškė nuolatiniu skirtingų informacijos atskleidimo taisyklių padarinių suvokimo skatinimu, konsultacijomis dėl tinkamo su JTG susijusios dokumentacijos parengimo ir galiausiai pagalba išvengiant neplanuoto informacijos atskleidimo ir galimo pavojaus informacijos apie organizuotas nusikalstamas grupuotes šaltiniams.

Įgyvendindami tęstinę programą, skirtą JTG priemonės naudojimo skatinimui, 2011 m. spalį Eurojustas ir Europolas suorganizavo septintąjį kasmetinį Nacionalinių ekspertų JTG klausimais tinklo susirinkimą. Plenarinės sesijos metu jo dalyviai diskutavo aktualiais JTG veiklos klausimais, pavyzdžiui, trečiųjų šalių dalyvavimu ir konkrečiomis problemomis

organizuojant JTG veiklą. Kaip ir anksčiau kiekviena organizacija pirmininkavo seminarams darbo grupėse. Vienas jų vadinosi *„JTG sudarymo ir veikimo metu kylančios teisinės ir praktinės kliūtys ir su įrodymais susijusių problemų sprendimo būdai“*, kitame diskutuota tema *„Jungtinės tyrimo grupės ir jų sąveika su išorės partneriais“*. Susitikimas užbaigtas plenarine sesija dėl JTG ekspertams prieinamų paslaugų. Jos metu JTG tinklo sekretoriatas pristatė JTG sudarymo ir veikimo paramos galimybes. Be to, Eurojustas aktyviai dalyvavo mokymuose JTG klausimais (šiuo atžvilgiu ypač paminėtini CEPOL organizuojami seminarai ir konferencijos).

Eurojustas ir JTG veiklos finansavimas

Šalia pareigūnų-praktikų konsultavimo Eurojustas taip pat vertino JTG veiklą ir teikė joms reikiamą finansinę ir logistinę paramą. 2011 m. buvo tęsiamas Eurojusto JTG finansavimo projektas *„Parama JTG plėtrai“*, kurio įgyvendinimas finansuotas iš Europos Komisijos programai *„Kova su nusikalstamumu ir jo prevencija 2007-2013 m.“* skirtų dotacijų. Šio projekto dėka pavyko užtikrinti, kad finansiniai su-

Ispanijos institucijos pradėjo tyrimą dėl Ukrainos nusikalstamų grupuočių, kurios buvo sukūrusios keletą nelegalios Ukrainos piliečių imigracijos į Portugaliją ir Ispaniją (Italija naudojantis kaip logistine baze) tinklų, veiklą. Išardžius šiuos tinklus minėtose valstybėse narėse nuspręsta pamėginti susidoroti su šiuo nusikalstamu reiškiniu jo kilmės vieto-

varžymai neribotų JTG naudojimo kovoje su organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis.

Įgyvendinant šį projektą 2011 m. Eurojustas finansavo iš viso 34 JTG veiklą. Jungtinėse tyrimo grupėse, kurioms po Eurojusto atlikto vertinimo buvo skirtas Komisijos finansavimas, iš viso dalyvavo 16 valstybių narių. Pagal 71 paraišką dėl finansavimo Eurojustas su darbine JTG veikla susijusioms kelionės, apgyvendinimo, vertimo raštu bei žodžiu išlaidoms padengti iš viso skyrė apie 1,25 mln. eurų. Be to, susižinojimui palengvinti JTG nariams buvo skolinami mobilieji

je. Taigi Eurojustas į savo koordinacinį pasitarimą sušaukė atitinkamų valstybių narių ir Ukrainos institucijų atstovus. Policija ir baudžiamojo persekiojimo institucijos pasikeitė turima informacija, išaiškinti pagrindiniai įtariamieji, o su Ukrainos institucijomis susitarta dėl tinkamiausios kovos su šiuo nusikalstamu susivienijimu jo kilmės vietoje taktikos.

telefonai, nešiojamieji kompiuteriai, mobilieji spausdintuvai ir skeneriai.

Išsamesnė informacija apie JTG finansavimo projektą pateikiama Eurojusto interneto tinklalapyje adresu.

Eurojusto finansinį vaidmenį JTG srityje taip pat sustiprino ir įstatyminiai pokyčiai. Pagal Sprendimo dėl Eurojusto, kurį valstybės narės savo nacionalinėje teisėje turėjo įgyvendinti iki 2011 m. birželio, nuostatas Eurojusto prokurorai, teisėjai ir policijos pareigūnai gali būti kviečiami dalyvauti bet kurioje dėl ES finansavimo besikreipiančioje JTG.

Be to, Sprendimo dėl Eurojusto nuostatų įpareigoja valstybes nares informuoti Eurojustą apie sudarytas JTG, neatsižvelgiant į tai, ar joms buvo skirta ES finansinė parama ar ne. 2011 m. Eurojuste gauti aštuoni tokie pranešimai.

1.5 Eurojusto bylos, susijusios su trečiosiomis šalimis

2011 metais prašymai trečiosioms šalims teikti 211 kartą. Daugiausia prašymų sulaukė Šveicarija, po to – Norvegija, Kroatija, JAV, Turkija, Bosnija ir Hercegovina, Serbija, Marokas ir Lichtenšteinas. Su tre-

Šveicarijos delegacijos vizitas

Karo, vykusio po Jugoslavijos skilimo, metu buvo nužudyti Kroatijos psichiatrinėje ligoninėje gydyti pacientai. Tiriant nužudymus reikėjo apklausti Jungtinių Tautų taikos palaikymo pajėgose tarnaujančius danų pareigūnus, tad dėl jų statuso kilo tam tikrų teisinių sunkumų.

Taigi Kroatijos institucijos kreipėsi pagalbos į savo ryšių prokurorą Eurojuste. Jis užvedė bylą Danijos atžvilgiu, kuri buvo

viena iš nedaugelio Eurojuste užregistruotų karo nusikaltimų bylų, nors oficialiai priskirta nužudymo nusikaltimų kategorijai.

Glaudaus ir efektyvus Kroatijos ryšių prokuroro Eurojuste ir nacionalinio Danijos biuro bendradarbiavimo dėka buvo paspartintas prašymo dėl liudytojų parodymų gavimo vykdymas. Visi teisinės pagalbos prašyme nurodyti liudytojai jau davė parodymus, tad karo nusikaltimų tyrimą galima toliau tęsti.

Eurojusto ryšių prokurorai: p. Josip Čule (Kroatija), p. Anne Grøstad (Norvegija) ir p. Stewart Robinson (JAV)

Čiosiomis šalimis susijusiose bylose dažniausiai figūravo tokios nusikalstamos veikos kaip prekyba narkotikais, sukčiavimas ir finansiniai nusikaltimai, pinigų plovimas ir nusikaltimai gyvybei, sveikatai ar asmens laisvei. Eurojusto pagalbos taip pat prašyta korupcijos ir nusikaltimų elektroninėje erdvėje bylose.

2011 m. Eurojuste vykusiuose koordinaciniuose pasitarimuose trečiosios šalys atstovautos net 45 kartus; tai sudaro maždaug ketvirtį visų pasitarimų. Dažniausiai tokiuose pasitarimuose dalyvavo Šveicarija (12), JAV (7), Kroatija (5), Norvegija (4), Ukraina (4), Turkija (2) ir Japonija (2). Nors trečiųjų šalių dalyvavimo Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose statistika džiugina, šį bendradarbiavimą būtina ir toliau stiprinti bei plėtoti.

Teisminio bendradarbiavimo, dėl kurio per Eurojustą valstybių narių institucijos kreipdavosi į trečiąsias šalis, pobūdis buvo įvairus: nuo savitarpio teisinės pagalbos procedūrų (susijusių su liudytojų apklausa vaizdo konferencijos būdu, baudžiamojo proceso perdavimu, arešto ir konfiskavimo aktų vykdymu, bankiniais

Eurojusto prezidentinė darbo grupė: viceprezidentas p. Raivo Sepp, prezidentas p. Aled Williams, viceprezidentė p. Michèle Coninsx

įrodymais ir nuosprendžių registrų duomenimis) spartinimo, kontaktinių asmenų nustatymo ir susižinojimo kanalų sukūrimo iki atitinkamų teisinių taisyklių ir teisės aktų reikalavimų išaiškinimo. Kalbant apie trečiąsias šalis, kuriose valstybės narės yra paskyrusios savo pareigūnus, Eurojustas šiuos žmogiškuosius išteklius (šalia Eurojusto kontaktinių asmenų tose šalyse) vertina kaip reikšmingą pagalbą užtikrinant sparčią su šiomis trečiosiomis šalimis susijusių bylų eigą.

Trečiųjų šalių į Eurojustą deleguoti ryšių prokurorai

2011 m. Eurojuste dirbo trys trečiųjų šalių deleguoti ryšių prokurorai (Kroatijos, Norvegijos ir JAV). Remdamiesi savo šalių ir Eurojusto sudarytais bendradarbiavimo susitarimais šie prokurorai gali registruoti savo bylas.

2011 m. Kroatijos ryšių prokuroras Eurojuste užregistravo 14 bylų, kurių didžioji dalis buvo susijusi su korupcija, pinigų plovimu ir prekyba narkotikais. Savo ruožtu Norvegijos ryšių prokurorė Eurojuste 2011 m. užregistravo 47 by-

las, kurių didžioji dauguma buvo susijusi su prekyba narkotikais, sukčiavimu, pinigų plovimu, korupcija, prekyba žmonėmis ir terorizmu. 2011 m. spalį 2006 m. Eurojusto ir JAV susitarimo pagrindu paskirtas naujas JAV ryšių prokuroras Eurojuste.

Pagrindinės ryšių prokurorų išskirtos teisinio bendradarbiavimo kliūtys ir sunkumai beveik atkartoja nacionalinių biurų patirtį. Prašymų vykdymo vilkinimas arba visiškas nevykdymas dažnai kyla dėl skirtingų nacionalinių įstatymų reikalavimų bankinių duomenų atskleidimui, liudytojų apklausai vaizdo konferencijos būdu, įrodymų pripažinimui ar savo piliečių išdavimo procedūroms. Eurojusto ryšių prokurorai taip pat dalyvavo koordinaciniuose pasitarimuose ir JTG veikloje.

Apibendrinant pastebėtina, kad Eurojusto ryšių prokurorai teikė reikšmingą paramą ES pareigūnams-praktikams, susidūrusiems su sudėtingomis valstybių narių ir trečiųjų šalių teisinio bendradarbiavimo teisinėmis bazėmis, bei užtikrino kur kas operatyvesnę ir sklandesnę prašymų vykdymo procesą.

2 Santykiai su ES institucijomis ir partneriais

2.1 Instituciniai ryšiai

2.1.1 Europos Parlamentas

2011 m. Eurojustas susilaukė Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE komiteto) kvietimo sudalyvauti jo posėdžiuose įvairiomis temomis. Pagal nusistovėjusią praktiką Eurojusto pirmininkas LIBE komitetui pateikė ankstesnių metų Eurojusto veiklos ataskaitą. Be to, Eurojustas prisidėjo prie tarpparlamentinių delegacijų susitikimo, kuriame buvo svarstomi vidaus saugumo strategijos demokratinės atskaitomybės ir Europolo, Eurojusto bei Frontex vaidmenų klausimai. Jis parengė rašytinius pranešimus Europos Parlamentui temomis „Kaip organizuotas nusikalstamumas piktnaudžiauja ES lėšomis?“ ir „ES kovos su terorizmu priemonių apytikriai kaštai“. Eurojustas taip pat pristatė savo išvadas parlamentiniuose posėdžiuose, kuriuose

svarstytos temos „ES kovos su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu strategijos link“ ir „Elektroninės atakos prieš informacines sistemas“.

2.1.2 Europos Sąjungos Taryba

Eurojustas toliau dalyvavo įvairių Tarybos organų, dirbančių teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, veikloje. Išskirtini šie pagrindiniai Tarybos parengiamieji organai: Bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose darbo grupė (COPEN), Bendrųjų klausimų, įskaitant vertinimą, darbo grupė (GENVAL) ir anksčiau 36-ojo straipsnio komitetas (CATS).

Tarybai pirmininkaujanti Vengrija paprašė Eurojusto pateikti savo nuomonę apie Direktyvos dėl Europos tyrimo orderio (EIO) baudžiamosiose bylose projektą. EIO siekiama restruktūrizuoti tarptautinį teisminį bendradarbiavimą baudžiamo-

siose bylose esamą savitarpio teisinės pagalbos režimą pakeičiant nauju teisiniu instrumentu, kuris grindžiamas abipusio pripažinimo principu. Eurojusto nuomonė oficialiai paskelbta Tarybos dokumente Nr. 6814/11. Šiuo dokumentu remtasi 2011 m. birželį Eurojuste vykusio ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamojo forumo posėdyje dėl EIO. Nuo 2010 m. liepos Eurojustas kaip stebėtojas taip pat dalyvauja Tarybos posėdžiuose, kuriuose svarstomas EIO.

Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinis komitetas (COSI) įsteigtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 71 straipsnio pagrindu siekiant sustiprinti kompetentingų valstybių narių institucijų operatyvinį bendradarbiavimą vidaus saugumo srityje. Norėdamas efektyviai prisidėti prie atitinkamo teisminių institucijų atstovavimo ES vidaus saugumo strategijos rengimo sri-

ES komisarės p. Cecilia Malmström vizitas

tyje plėtros, COSI pasitarimuose dalyvavo ir Eurojustas. Šiuo atžvilgiu paminėtina aktyvi Eurojusto parama įgyvendinant bendrosios politikos ciklą, kuri pasireiškė teismo strateginių tikslų aspekto identifikavimu ir atitinkamų operatyvinės veiklos planų, susijusių su aštuoniomis

kovos su organizuotu nusikalstamumu veiklos prioritetinėmis sritimis 2011-2013 m., parengimu. Be to, Eurojustas padėjo parengti pirmąją metinę Vidaus saugumo strategijos ataskaitą, kurią 2011 m. paskelbė Komisija. Birželio mėnesį Eurojustas ir Europolas oficialiai pristatė bendrą dokumentą apie teisminių institucijų ir policijos tarnybų bendradarbiavimą su praktiniais trijų operatyvinių bylų pavyzdžiais, šitaip siekdami pareigūnų praktikų tarpe skatinti geresnį suvokimą apie ankstyvo Eurojusto ir Europolo įtraukimo naudą. Šis dokumentas išplatintas kaip Tarybos dokumentas Nr. 9387/11.

2.1.3 Europos Komisija

Eurojustas palaiko glaudžius ir efektyvius ryšius su Komisija, kuri skirsto finansavimą Eurojusto administravimui ir infrastruktūroms. Su Komisija buvo nuolat konsultuojamasi naujojo Eurojusto pastato (jį pastatyti apsiėmė priimančioji šalis Nyderlandai, tačiau ši statyba pareikalaus esminių pokyčių Eurojusto biudžete; pastatą numatoma užbaigti 2015 metais) projekto klausimais. Pirmą kartą Eurojusto siūlymu Komisijos Teisingumo

generalinio direktorato atstovai dalyvavo 2011 m. Eurojuste surengtame TVR srities tarnybų vadovų susitikime. Eurojustas ir Komisija atnaujino savo derybas dėl Savitarpio supratimo memorandumo pasirašymo, siekdamas įforminti keitimąsi duomenimis apie biudžetą ir administracinius reikalus.

2.2 Pareigūnų praktikų tinklai

2011 m. pabaigoje Eurojuste veikė jau trijų tarptautinių tinklų, tarnaujančių Europos Sąjungos baudžiamosios justicijos srityje dirbantiems pareigūnams praktikams, sekretoriatai. Šie tinklai tai: 1) Europos teisminis tinklas (ETT); 2) Jungtinių tyrimo grupių (JTG) tinklas ir 3) Europos kontaktinių asmenų, atsakingų už genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų bylas, tinklas (Genocido tinklas). Šių tinklų sekretoriatai įeina į Eurojusto personalo sudėtį, tačiau vykdo atskirų padalinių funkcijas.

Eurojustas taip pat teikė paramą Europos teismo mokymo tinklui (EJTN) bei neoficialiam tinklui – ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamajam forumui.

2.2.1 Europos teisminis tinklas

ETT įsteigtas 1998 m., o 2003 m. jo sekretoriatas integruotas į Eurojusto personalo sudėtį. 2011 m. Eurojustas savo patalpose priėmė 32-ojo reguliaraus ETT susitikimo dalyvius, tarp kurių buvo ETT kontaktiniai asmenys valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse bei Komisijos ir Tarybos atstovai. Susitikimo metu svarstytytas Direktyvos dėl EIO projektas, ETT interneto tinklalapio tobulinimas ir kiti ETT veiklos ir valdymo klausimai. Be to, Eurojustas dalyvavo 36-ojoje ETT plenarinėje sesijoje Budapešte, kurios metu aptarti klausimai, susiję su *ne bis in idem* principu, užsienio teismų nuosprendžių abipusis pripažinimas ir keitimasis nuosprendžių registrų informacija.

Paprastai Eurojustas su ETT bendradarbiauja per savo Kolegijos darbo grupę – ETT ir ryšių magistratų darbo grupę. Be to, 2010 m. sudaryta jungtinė ETT-Eurojusto darbo grupė susirinko jau antrą kartą, siekdama, be kita ko, apsvarstyti dabartines nacionalines rekomendacijas dėl Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnio nuostatų išaiškinimo tokia apimtimi,

kiek tai susiję su Eurojusto ir ETT darbine veikla, ir ETT kontaktinių asmenų vaidmenį Eurojusto nacionalinėje koordinavimo sistemoje, kurią pagal Sprendimo dėl Eurojusto 12 straipsnį turi suformuoti kiekviena valstybė narė. Jungtinės Eurojusto-ETT darbo grupės diskusijų išvados pristatytos sekančioje ETT plenarinėje sesijoje, kuri įvyko 2011 m. lapkričio mėn. Gdansko m.

2.2.2 JTG tinklo sekretoriatas

JTG tinklas įkurtas 2005 m., o 2011 m. jo narių gretas papildė ir atskiras šio tinklo sekretoriatas. Kadangi sekretoriatas įsikūręs tose pačiose patalpose kaip ir Eurojustas, šis padeda skatinti naudojamąsi JTG priemone valstybėse narėse. Sekretoriato koordinacinio darbo dėka 2011 m. spalį visomis ES kalbomis buvo išleista atnaujinta Eurojusto-Europolo parengto Vadovo JTG klausimais, skiriamo pareigūnams-praktikams, versija. Eurojustas ir Europolas suorganizavo 7-ąją kasmetinį JTG tinklo susitikimą tema „Jungtinių tyrimo grupių veikla: praktinis požiūris“. Šio susitikimo metu pareigūnai-praktikai dalijosi savo patirtimi su-

Genocido tinklo posėdis

darant JTG ir vykdant šių veiklą tuomet, kai su bylomis susijusias problemas tenka spręsti realiuoju laiku. Išsamesnė informacija apie Eurojusto veiklą JTG srityje pateikiama 1.4 skyriuje.

2.2.3 Europos kontaktinių asmenų, atsakingų už genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų bylas, tinklas

Genocido tinklas įkurtas 2002 m. 2011 m. suformuotas jo sekretoriatas, užtikrinantis šio tinklo veiklos tęstinumą. 2011 m. Eurojustas surengė dvi Genocido tinklo narių plenarines sesijas, kurių metu pareigūnai-praktikai pasisakė įvairiomis jų darbui aktualiomis temomis, tarp kurių paminėtinos šios: liudytojų apsauga, tarptautinis teisinis bendradarbiavimas, tarptautinių tribunolų bylų baigimo strategijos įgyvendinimas (ir galimų „nebaudžiamumo spragų“ pavojus suėjęs tribunolų jurisdikcijos galiojimo terminams), nusikalstamu būdu gauto turto konfiskavimas, o taip pat nuolatinių pastangų tiriant ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą dėl genocido, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų koordinavimas.

2.2.4 Europos teisminio mokymo tinklas

Nuo 2008 m. Eurojustas ir EJTN bendromis pastangomis siekė vis daugiau

Europos Sąjungos teisminių institucijų atstovų supažindinti su savo veikla, įgyvendinama Europos lygmeniu.

2011 m. Eurojustas toliau aktyviai dalyvavo ir rėmė EJTN vykdomą mainų programą, kad valstybių narių teisėjai ir prokurorai galėtų dar geriau susipažinti su Eurojusto uždaviniais, funkcijomis ir veiklos pobūdžiu. Šiuo atžvilgiu pažymėtinos trys EJTN suorganizuotos trijų mėnesių trukmės stažuotės, kurių dalyviai atliko praktiką Eurojusto Italijos, Vokietijos ir Austrijos nacionaliniuose biuruose. Be to, Eurojustas ir EJTN taip pat susitarė dėl trumpalaikių (nuo vienos iki dviejų savaičių trukmės) EJTN stažuočių organizavimo. Šią iniciatyvą, susijusią su bandomuoju projektu, kurio įgyvendinimas ištis pasiteisino ir bus kartojamas ir 2012 m., palaikė šeši nacionaliniai biurai – Austrijos, Danijos, Vokietijos, Italijos, Portugalijos ir Ispanijos.

Pažymėtinas ir nuolatinis Eurojusto indėlis į EJTN rengiamus seminarus ir mokymus. 2011 m. Eurojustas prisidėjo prie EJTN projekto tema „*Tarptautinis teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose*

bylose: praktinis požiūris“: Eurojustas delegavo savo pranešėjus į keturis seminarus, kurių dalyviai diskutavo teisinių problemų bei praktiniais ir procedūriniais klausimais, su kuriais susiduriama išduodant ir vykdant EAO bei konkrečias savi-tarpio teisinės pagalbos prašymų rūšis. Be to, remdamasis savo nuolat augančia darbine patirtimi JTG srityje, Eurojustas prisidėjo ir prie mokymų JTG klausimais.

2.2.5 ES valstybių narių generalinių prokurorų patariamasis forumas

2011 m. Eurojustas ir toliau teikė paramą Patariamajam forumui įgyvendinant savo pagrindinį tikslą – ES vidaus saugumo politikos teisminio ir baudžiamojo persekiojimo aspektų stiprinimą. Tuo tikslu 2011 m. Eurojuste įvyko du susitikimai.

Pirmasis iš jų, įvykęs 2011 m. birželį pirmininkaujant Vengrijai, buvo skirtas korupcijos temai. Jo metu remdamiesi Komisijos pasiūlymais Patariamąjo forumo nariai svarstė savo įnašą į naująjį ES kovos su korupcija paketą galimybes bei nagrinėjo Direktyvos dėl Europos tyri-

mo orderio projektą, kuris kaip teismo bendradarbiavimo palengvinimui ir supaprastinimui skirtas teisinis instrumentas sutiktas labai palankiai.

2011 m. gruodį įvyko antrasis susitikimas pirmininkaujant Lenkijai, kurio metu svarstyti galimi kovos (nacionaliniu ir ES lygmeniu) su ES finansiniams interesams įtaką darančiomis nusikalstamomis veikomis efektyvumo stiprinimo būdai, tuo tikslu užtikrinant dar geresnį OLAF ir Eurojusto bendradarbiavimą. Patariamą forumo nariai taip pat išnagrinėjo tokias temas kaip liudytojų apsauga kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje, jos santykis su nešališko teismo proceso garantijomis ir visai ES bendrų standartų priėmimo galimybės. Galiausiai susitikimo dalyviai išanalizavo pateiktą Direktyvos dėl teisės naudotis teisininko paslaugomis baudžiamajame procese projektą ir atkreipė dėmesį į būtinybę užtikrinti tiek nešališką teismo procesą, tiek efektyvią baudžiamąjo proceso eigą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Eurojustas Patariamajam forumui teikia reikšmingą teisinę bei logistinę paramą, o taip pat ge-

neralinių prokurorų nuomonę persako platesniame ES institucijų veiklos kontekste.

2.3 ES agentūros ir organizacijos

2.3.1 Europolas

Europolas – svarbus Eurojusto veiklos partneris; šį ypatingą santykį pabrėžia abiejų institucijų buveinė Hagoje ir atitinkamos Lisabonos sutarties nuostatos, pagal kurias Eurojusto kaip koordinatoriaus vaidmens pagrindas – „valstybių narių institucijų ir Europolo teikiama informacija“.

2011 m. pastebimai sustiprėjo darbinis bendradarbiavimas su Europolu. Palyginti su 2010 m. duomenimis (41), Europolas atstovautas net 89-iose Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose. Per saugų Eurojusto ir Europolo vidaus ryšio kanalą perduodamų byloms reikšmingų duomenų apimtis išaugo 35%: 2011 m. per šį kanalą pasikeista daugiau nei 900 pranešimų.

2011 m. Eurojustas pakviestas dalyvauti dar dvejose analitinėse darbo bylose (AWF), kuriose Europolas analizuoja su

Generalinių prokurorų patariamą forumo susitikimas Vengrijos pirmininkavimo metu

tam tikromis nusikalstamos veiklos rūšimis susijusius duomenis. Šiuo konkrečiu atveju tai buvo analitinės darbo bylos prekybos žmonėmis, kanapių gamybos ir kontrabandos klausimais, taigi šiuo metu Eurojustas dalyvauja iš viso septyniolikoje AWF. Vis dėlto valstybės narės nesu-

2009 m. gautų duomenų pagrindu buvo nustatyta, kad su Azijos šalimis susijusi vengrų-kroatų-slovėnų-serbų nusikalstama grupuotė, Vokietijoje, Vengrijoje, Suomijoje, Kroatijoje, Slovėnijoje ir kitoje Europos šalyse papirkinėjo futbolininkus, futbolo teisėjus ir kitus asmenis, šitaip suklustodama maždaug 170 futbolo rungtynių rezultatus. Po to ši organizuota nusikalstama grupė iš Azijoje ir Europoje veikiančių lažybų punktų už šiuos suklustotus futbolo mačų rezultatus užsidirbo net keletą milijonų eurų.

2009 m. lapkritį savo tyrimą inicijavo Vokietijos institucijos; vengrai savo tyrimą pradėjo maždaug po mėnesio. Nuo pat pradžių vyko intensyvus bendradarbiavimas tarp abiejų šalių policijos tarnybų. Vėliau į šį procesą įsitraukė ir teisminės institucijos, tad Vengrija Vokietijai persiuntė savitarpio teisinės pagalbos prašymą, siekdama gauti Vokietijos tyrimo metu surinktus įrodymus ir dokumentus. Tolesnio Vengrijos tyrimo metu išaiškėjo sąsajos ir su Kroatija

bei Slovėnija, tad buvo pradėti dar keli paralelūs tyrimai, kurių dėka buvo suimta apie 30 įtariamųjų. Vengrijoje surengtas susitikimas su Slovėnijos institucijų atstovais.

Atsižvelgiant į vis sudėtingėjantį bylos pobūdį kreiptasi į Eurojustą. Jis savo ruožtu surengė koordinacinį pasitarimą, kurio metu atitinkamų valstybių narių teisminės ir teisėsaugos institucijos pasikeitė turima informacija. Be to, Eurojustas padėjo parengti ir perduoti teisminio bendradarbiavimo prašymus, kad visi su šia byla susiję reikalai eitųsi sklandžiai. Eurojusto įsitraukimo dėka į vieną vietą buvo sukoncentruoti skirtingi tyrimo aspektai, o keitimosi informacija skatinimas sudarė sąlygas naujų tyrimo krypčių pradėjimui. Be to, paminėtina, kad Eurojustas šiais klausimais glaudžiai bendradarbiavo su Europolu, kuris teikė visą reikalingą darbinę ir analitinę paramą. 2011 m. sudaryta JTG, o jos darbinei veiklai sėkmingai gautas Eurojusto finansavimas.

tiko suteikti Eurojustui asocijuotojo nario statuso kitose svarbiose AWF, susijusiose, pavyzdžiui, su islamistiniu terorizmu ir ekstremistine veikla šalies viduje.

Siekdami dar labiau sustiprinti vis intensyvėjantį darbinį bendradarbiavimą, Eurojustas ir Europolas skyrė ypatingą dėmesį naujoms nuostatomis, įtrauk-

toms į atnaujintą 2010 m. sausio 1 d. Bendradarbiavimo susitarimą. Sukurta speciali mainų programa abiejų organizacijų pareigūnams. Surengti penki abipusiai abiejų organizacijų delegacijų pažintiniai vizitai. Eurojuste lankėsi Europolo atstovai dalyvavo organizacijos vidaus pasitarimuose (įskaitant ir plenarines Kolegijos sesijas) bei specialiose informacinėse sesijose, surengtose atsižvelgiant į jų konkrečią profesinę patirtį. Be to, turint omenyje Sprendimo dėl Eurojusto 12 str. 5 dalies (d) punkte nustatytą glaudesnę Eurojusto nacionalinės koordinavimo sistemos (ENKS) ir Europolo nacionalinių padalinių bendradarbiavimą, Europolas atstovautas ir pasitarimuose dėl Sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimo. Savo ruožtu Eurojustas dalyvavo Europolo nacionalinių padalinių vadovų (HENUs) susitikimuose ir 2011 m. spalio 27 d. savo patalpose surengė pažintinį vienos iš HENU delegacijų vizitą.

Eurojustas ir Europolas bendrai rengė specializuotus pareigūnų-praktikų pasitarimus tokiais klausimais kaip pavieniai smurtinio ekstremizmo (terorizmo) atvejai, su gyvūnų teisėmis susijęs eks-

tremizmas, sukčiavimas dėl PVM, o taip pat suorganizavo ekspertų JTG klausimais susitikimą. Be to, Europolas prisidėjo rengiant 2011 m. spalį įvykusį strateginį pasitarimą tema „Eurojusto veiklos prekybos narkotikais byloje stiprinimas“. Plačiau apie tai – 1.3.2. skyriuje.

2.3.2 OLAF

Teisinis Eurojusto ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) bendradarbiavimo pagrindas – 2008 m. abiejų organizacijų sudarytas praktinis susitarimas dėl bendradarbiavimo įgyvendinimo.

Pažymėtina, jog išaugo OLAF Eurojustui perduodamos bylų medžiagos apimtis. 2011 m. OLAF Eurojustui perdavė aštuonias bylas, tuo tarpu 2010 m. – tik keturias. Nors šie skaičiai ir nėra labai dideli, juos reikėtų vertinti atsižvelgiant į tris dalykus. Pirma, Eurojustas dirba su baudžiamųjų bylų tyrimais ir baudžiamaisiais persekiojimais, tuo tarpu OLAF veikla orientuota į administracinius tyrimus ir veiksmus (remdamasis savo 2010 m. darbinės veiklos rezultatais 28 bylose OLAF teisminėms institucijoms

pasiūlė apsvastyti kriminalinio tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo inicijavimo galimybę). Antra, Eurojustas paprastai dirba su bylomis, kurios susijusios su dviem ar daugiau valstybių narių, tuo tarpu OLAF praktika šiuo požiūriu kitokia. Ir trečia, 2011 m. OLAF buvo pakviestas į aštuonis Eurojusto koordinacinius pasitarimus, kas, turint omenyje bendrą perduotų bylų skaičių, vertintina itin teigiamai.

Bylose, kuriose Eurojustas bendradarbiauvo su OLAF, pavyko pasiekti pastebimos naudos, ką puikiai iliustruoja tyrimas dėl Europos Parlamento nariams pareikštų įtarimų korupcija. Ši byla išsamiau analizuojama 1.3.5. skyriuje.

2011 m. ir toliau plėtotos Eurojusto ir OLAF bendradarbiavimo perspektyvos. Pavyko pasiekti sutarimą dėl bendrų bylų, susijusių su nusikalstamumu ir tarpvalstybinės veiklos požymiais, atrankos kriterijų; pradėjo veikti saugaus vidaus ryšio tinklas tarp abiejų organizacijų, Eurojustui suteikta prieiga prie Muitinės informacinės sistemos, o taip pat iš esmės susitarta dėl ryšių pareigūnų mainų. OLAF tyrėjai ir prokurorai pažintinio vizito tikslais lan-

Europolo direktoriaus p. Rob Wainwright vizitas

kėsi Eurojuste. OLAF dalyvavo Eurojusto rengiamuose susitikimuose, pavyzdžiui, ekspertų JTG klausimais susitikime. OLAF vaidmuo JTG veikloje gali būti labai naudingas, kadangi tai leidžia atlikti bendrų sąlyčio taškų tarp JTG ir OLAF turimų duomenų bei pastarojo administracinių tyrimų rezultatų analizę.

OLAF generalinio direktoriaus p. Giovanni Kessler vizitas

2.3.3 Frontex

2011 m. Eurojustas ir Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra (Frontex) toliau tęsė derybas dėl bendradarbiavimo susitarimo sudarymo pagal Sprendimo dėl Eurojusto 26 straipsnio 1 dalies nuostatas.

2011 m. Eurojustas dalyvavo Frontex įgyvendinamame projekte „*Pasienio apsaugos tarnybų mokymai prekybos žmonių klaidimais*“, kuris buvo skirtas specializuotų mokymų Europos Sąjungos ir Šengeno asocijuotųjų šalių pasienio

apsaugos tarnybų pareigūnams tobulinimui. Organizuojant mokymus dėl bendros kursų programos plėtotės atsižvelgta ir į baudžiamojo persekiojimo bei teisinės veiklos aspektus.

2.3.4 CEPOL

2011 m. Eurojustas padėjo suorganizuoti 21 CEPOL mokymo ir mokymosi užsiėmimą, tarp kurių paminėtini vyresniųjų policijos pareigūnų ir prokurorų mokymai temomis, susijusiomis su JTG (kartu su EJTN) ir Eurojusto vaidmens palengvinant EAO procedūrų vykdymą įgyvendinimą praktikoje. 2011 m. gegužę CEPOL direk-

Nuo 2007 m. vienas nusikalstamas susivienijimas vertėsi tabako ir kitų prekių kontrabanda iš Rusijos Federacijos ir Baltarusijos į Europos Sąjungą, o taip pat naudodavosi ES kaip minėtų kontrabandinių prekių tranzito teritorija. ES mastu veikiančio susivienijimo vadai veikė iš Lietuvos; Lietuvos institucijos paprašė Eurojusto pagalbos, kadangi, nepaisant daugybės sunkvežimiais gabentų cigarečių krovinių poėmių Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje ir Vokietijoje įvykdytų operacijų metu, nusikaltėlių vadeivos vis išvengdavo patraukimo baudžiamajon atsakomybėn.

Eurojustas padėjo išanalizuoti bylos medžiagą ir surengė penkis koordinacinius pasitarimus su susijusiomis valstybėmis narėmis, Europolu ir OLAF, siekdamas užtikrinti, kad iš skirtingose jurisdikcijose vykdytų veiksmų būtų galima susidaryti visapusišką šių asmenų veiklos vaizdą. 2011 m. lapkričio pabaigoje nustatytą bendros operacijos dieną suimti 25 asmenys. Pažymėtina, kad tarp jų buvo ir šio nusikalstamo susivienijimo vadeivos; be to, padarytos kratos 50-yje namų, kurių metu paimta daugybė ginklų, sprogmenų, narkotinių medžiagų, didelės grynųjų pinigų sumos ir vogti daiktai. Tyrimo metu taip pat apribotos nuosavybės teisės į nusikalstamu būdu gautą turtą, pavyzdžiui, nekilnojamąjį turtą ir prabangias transporto priemones.

torius kreipėsi į Eurojustą dėl bendradarbiavimo įgyvendinant Nusikaltimų elektroninėje erdvėje e-mokymosi modulį.

Siekiant užtikrinti koordinuotus mokymus teisėsaugos pareigūnams ir prokurorams, Eurojustas pakviestas prisijungti prie CEPOL Metinės programos komiteto, o taip pat dalyvavo CEPOL buveinėje surengtoje konferencijoje, kuri buvo skirta 10-osioms šios organizacijos veiklos metinėms paminėti.

2.3.5 TVR tarnybų vadovai

2011 m. Eurojustas išrinktas TVR sferoje veikiančių tarnybų vadovų pirmininku ir, reguliariai bendradarbiaudamas su CEPOL, Europolu, Frontex ir Pagrindinių teisių agentūra (FRA), koordinavo galutinės ataskaitos dėl glaudesnio TVR tarnybų bendradarbiavimo parengimo darbus. Lapkričio 24 d. Eurojuste įvyko metinis TVR sferoje veikiančių tarnybų vadovų susitikimas. Pasiekta pažanga tiek dvišalio, tiek daugiašalio bendradarbiavimo srityse. Iš iniciatyvinių pasiekimų pastarojoje srityje pažymėtini produktų ir paslaugų katalogų mainai bei bendros visų susiju-

sių tarnybų konsultacijos metinių veiklos programų klausimais.

Kaip organizacija, pirmininkaujanti TVR tarnybų vadovų ratui, Eurojustas COSI komitetui atsiskaitė apie pažangą ir pasiekimus tarpžinybinio bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų sferoje ir kartu su Frontex pateikė bendrą pasiūlymą 2012-2013 m. m. veiklai (18079/11).

2.4 Ryšiai už Europos Sąjungos ribų

2011 m. Eurojustas toliau ieškojo naujų darbinio bendradarbiavimo su kitomis trečiosiomis šalimis ir už ES ribų veikiančiomis organizacijomis galimybių. 2011 m. liepos 22 d. įsigaliojo Eurojusto ir Šveicarijos Konfederacijos bendradarbiavimo susitarimas. 2011 m. prioritetiniu tikslu dar kartą patvirtintos derybos dėl bendradarbiavimo susitarimų sudarymo su Rusijos Federacija, Ukraina ir Lichtenšteinu. Toliau ieškota derybų dėl bendradarbiavimo susitarimų sudarymo su Izraelio Valstybe, Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Serbija, Moldova, Žaliojo

Kyšulio (Cape Verde) Respublika ir Turkija inicijavimo galimybių; įvertintas bendradarbiavimo susitarimų su Kroatija ir Norvegija įgyvendinimas.

Siekiant išsamiau įvertinti duomenų apsaugos teisinį reglamentavimą, Albanijoje, Serbijoje, Juodkalnijoje ir Ukrainoje suorganizuotos faktų tyrimo misijos, o derybų dėl Savitarpio supratimo memorandumų pasirašymo su Interpolu ir Valstybių prieš korupciją grupe (GRECO) inicijavimo galimybių ieškojimais buvo tęsiami ir toliau.

Eurojustas taip pat prisidėjo prie ES-JAV darbo grupės susitikimo. Kalbant konkrečiau, jis įnešė savo indėlį į 2011 m. rugsėį Komisijos surengtą ES ekspertų pasitarimą dėl tarp Europos Sąjungos ir JAV sudarytų ekstradicijos ir savitarpio teisinės pagalbos susitarimų įgyvendinimo. Eurojustas suteikė aktualią informaciją apie teisinius keitimosi duomenimis su JAV koordinacinių pasitarimų metu aspektus. Be to, buvo tęsiami parengiamieji darbai būsimiems susitikimams, skirtiems praktinėms Europos Sąjungos ir Rusijos Federacijos teismo bendradarbiavimo problemoms išspręsti.

Turint omenyje pasaulinį organizuoto nusikalstamumo mastą, ką puikiai iliustruoja prekyba narkotikais ir žmonėmis (šių nusikalstamų veikų objektai įvežami į Europos Sąjungą per jos išorės sienas), ateityje gali prireikti dar daugiau naujų iniciatyvų. Pavyzdžiui, šiuo atžvilgiu paminėtina svarbi ir inovatyvi priemonė, numatyta Sprendime dėl Eurojusto – galimybė deleguoti Eurojusto ryšių magistratus į trečiąsias šalis atstovavimo visoms valstybėms narėms tikslu. 2011 m. Kolegijai buvo pristatyta ataskaita apie tokių ryšių magistratų uždavinius, funkcijas ir profesinį statusą. Šis dokumentas – reikšmingas žingsnis pirmyn svarstant tokių ryšių magistratų vaidmenį darbinėje Eurojusto veikloje ir prisidedant prie kriterijų, kurie turi būti įvykdyti pagal

Sprendimo dėl Eurojusto 27a straipsnio nuostatas, įgyvendinimo.

Be to, pripažindamas nepertraukiamai augantį organizuoto nusikalstamumo globalųjį aspektą, Eurojustas ir toliau stiprino savo ryšius su IberRed – tarptautinio teisinio bendradarbiavimo tinklu, vienančiu Lotynų Amerikos ir Pirėnų pusiasalio valstybes. Pradėta įgyvendinti projektą praktiniam bendradarbiavimui tarp Eurojusto ir IberRed prokurorų, besispecializuojančių prekybos narkotikais bylose, gerinti. Artimų santykių su IberRed dėka Eurojustui pavyko palengvinti savitarpio teisinės pagalbos ir ekstradicijos prašymų vykdymo procedūras, kurias valstybės narės inicijuodavo Lotynų Amerikos šalių atžvilgiu (ar atvirkščiai).

3 Sprendimas dėl Eurojusto, būsimi ir administraciniai pokyčiai

3.1 Tarybos Sprendimo dėl Eurojusto veiklos stiprinimo įgyvendinimas

2009 m. paskelbto Tarybos Sprendimo dėl Eurojusto veiklos stiprinimo paskirtis – pagerinti Eurojusto darbinį pajėgumą. Siekiant visapusiškai išnaudoti Eurojusto potencialą kovoje su sunkiais tarptautiniais nusikaltimais, būtina laiku ir tinkamai įgyvendinti naująją Sprendimo dėl Eurojusto redakciją tiek pačiame Eurojuste, tiek ir valstybėse narėse. Iki 2011 m. birželio mėn. 18 valstybių narių turėjo perkelti šio atnaujinto Sprendimo nuostatas į savo vidaus teisę, tačiau iki 2011 m. pabaigos visos būtinos procedūros užbaigtos tik 10-yje valstybių narių.

Įgyvendindamas naujojo Sprendimo dėl Eurojusto nuostatas, savo ruožtu

Eurojustas 2011 m. taipogi užbaigė keletą projektų. Pradėjo veikti budinčio koordinavimo padalinio sistema; sukurtos atnaujintos formos, padėsiančios supaprastinti informacijos apie sunkias tarptautines bylas perdavimą Eurojustui, o tai pareikalavo atitinkamų Bylų tvarkymo sistemos (BTS) pakeitimų; įsteigti JTG ir genocido tinklų sekretoriatai. Surengti Neoficialiosios darbo grupės naujojo Sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimui (IWG) susitikimai su valstybių narių ir ES organizacijų atstovais, kurių metu daugiausia diskutuota temomis, susijusiomis su nuolat augančia informacijos apimtimi ir Eurojusto nacionalinės koordinavimo sistemos įkūrimu Eurojusto ryšiams su šalių pareigūnais-praktikais sustiprinti. Išsamesnė informacija apie kai kuriuos postūmius Sprendimo įgyvendinimo procese pateikiama žemiau.

Budintis koordinavimo padalinys

Siekiant užtikrinti dar geresnį Eurojusto nacionalinių biurų prieinamumą ir efektyvų Eurojusto darbą (ypač neatidėliotinais atvejais) bet kuriuo metu buvo sukurta centralizuota budinčio koordinavimo padalinio (OCC) sistema. Dabar per nemokamą tarptautinį ar specialų olandišką telefono numerį valstybių narių teisminės institucijos ir teisėsaugos pareigūnai gali su Eurojustu susisiekti 24 valandas per parą ir 7 dienas per savaitę.

Skambučių valdymo sistema atsiliepia į skambutį ir jį nukreipia atitinkamo nacionalinio biuro OCC atstovui. Tada skambinantysis gali paaiškinti savo skambučio tikslą gimtąja kalba, o minėtas OCC atstovas – imtis reikiamų veiksmų; nuo 2011 m. rugpjūčio mėn., kai OCC siste-

Vieną 2011 m. gruodžio naktį į budintį OCC atstovą prie Eurojusto Prancūzijos nacionalinio biuro kreipėsi Prancūzijos prokuroras. Iš šio skambučio paaiškėjo, kad policija buvo sulaikiusi tris įtariamuosius, o pagal iš jų paimtus dokumentus buvo galima daryti prielaidą apie nusikaltėlių ryšius su Liuksemburge esančio banko sąskaita, kurioje buvo apie 4 milijonai eurų. Prokuroras norėjo kuo skubiau areštuoti minėtą sąskaitą, tad jam reikėjo pagalbos dėl atitinkamų procedūrų, kurių turi būti laikomasi kitoje

jurisdikcijoje. Eurojusto Prancūzijos biuro atstovas susisiektė su savo kolega iš Liuksemburgo, kuris nedelsdamas pakonsultavo teisinių ir su įrodymais susijusių reikalavimų turto arešto orderiui klausimais ir užmezgė prokuratūros ryšius su Liuksemburgo finansinės žvalgybos padaliniu. Kai sekančios dienos rytą bankas pradėjo darbą, šią sąskaitą iškart įšaldė Liuksemburgo finansinės žvalgybos padalinys, o vėliau tą pačią dieną Liuksemburgo ikiteisminio tyrimo teisėjas sankcionavo joje laikytų lėšų poėmį.

ma pradėjo savo darbą, užregistruoti 94 skambučiai.

Informacijos mainai pagal 13 straipsnį

Sprendimo dėl Eurojusto 13 straipsnis įpareigoja valstybių narių institucijas informuoti savo atstovus Eurojuste apie sudėtingus tarptautinius tyrimus ir baudžiamuosius persekiojimus.

Siekdamas užtikrinti tinkamai struktūrizuotą pareigūnų praktikų pateikiamos informacijos formatą, Eurojustas visomis oficialiomis ES kalbomis parengė

“išmaniają” PDF formą. Joje detalizuojamos Eurojustui teiktinos informacijos rūšys, jos paskirtis – padėti vartotojams tinkamai užpildyti reikiamas pranešimų formas. Šį dokumentą kompetentingos nacionalinės institucijos gali gauti iš nacionalinių biurų. Užpildytos formos siunčiamos Eurojustui saugaus elektroninio pašto kanalais, specialiai sukurtiems duomenų perdavimui. Eurojustas yra paskelbęs glaustą 13 straipsnio (5-7) nuostatų išaiškinimą savo interneto [tinklalapyje](#).

Eurojustas ragina valstybes nares naudotis šiuo nauju instrumentu ir sukurtu for-

mos šablonu, kuriais siekiama dar labiau pagerinti Eurojusto paramos valstybių narių kovoje su organizuotu nusikalstamu ir terorizmu efektyvumą.

Pagal 13 straipsnį gautos informacijos pagrindu Eurojustas gali nustatyti bendrus sąlyčio taškus su kitomis bylomis, įskaitant ir jau užregistruotas BTS, o taip pat suteikti operatyvią pagalbą valstybėms narėms bei atitinkamai informuoti nacionalines institucijas darbo su bylomis klausimais. Intensyvesni informacijos mainai turėtų sustiprinti Eurojusto gebėjimus efektyviai konsultuoti pareigūnus-praktikus ir už sprendimų priėmimą atsakingus subjektus apie tarptautinio teismo bendradarbiavimo kliūtis ir naudingą patirtį.

Bylų tvarkymo sistemos tobulinimas

2004 m. įdiegtos BTS programos dėka galima saugiai laikyti bylų duomenis, keistis nacionalinių narių turima informacija ir ją analizuoti. Siekiant įgyvendinti Sprendime dėl Eurojusto numatytus pokyčius pradėta įgyvendinti nemažai projektų, kadangi BTS turės apdoroti papildomą informaciją apie asmenis ir privalės

atitikti Eurojusto duomenų apsaugos taisykles bei Duomenų apsaugos pareigūno vykdomos priežiūros reikalavimus.

Norėdamas užtikrinti tinkamą atitinkamų valstybių narių sistemų ir Eurojusto keitimąsi teismine informacija, Eurojustas aktyviai dalyvavo Europos kovos su organizuotu nusikalstamumu biuro (EPOC) tyrimų projekto IV įgyvendinimo procese. Šio projekto paskirtis – toliau tobulinti EPOC programinę įrangą, tiekiamą nacionalinės autorizacijos sistemoms (NAS), tokiu būdu sudarant sąlygas abipusiam Eurojusto ir nacionalinių bylų tvarkymo sistemų keitimuisi informacija. EPOC IV projekto partneriai – Bulgarija, Prancūzija, Italija, Lietuva, Nyderlandai ir Slovėnija. Pažintiniame NAS veiklos propagavimo seminare dalyvavo devyniolikos valstybių narių prokuratūros tarnybų techninio personalo atstovai. Šis projektas truks trejus metus – nuo 2009 m. balandžio iki 2012 m. balandžio.

Siekdamas palengvinti saugaus duomenų perdavimo Eurojusto nacionalinėms koordinavimo sistemoms valstybėse narėse procedūras, Eurojustas išbandė įvairias

prisijungimo priemones. Dėl konkretaus šio klausimo sprendimo būdų susitarta su kiekviena valstybe narė, atsižvelgiant į technines specifikacijas ir, kur įmanoma, stengiantis pakartotinai išnaudoti jau esamas ryšių priemones. Šiuo metu Bulgarijoje, Vengrijoje, Airijoje, Latvijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje atliekami prisijungimo Internetu testavimo per s-TESTA ir vieta-vieta tipo virtualųjį privatų tinklą (VPN) darbai. Prieš oficialią prisijungimo priemonių naudojimo pradžią Eurojustas su kiekviena valstybe narė pasirašys Savitarpio supratimo memorandumą.

Eurojusto nacionalinė koordinavimo sistema

Pagal Sprendimo dėl Eurojusto nuostatas Eurojusto nacionalinės koordinavimo sistemos (ENKS) paskirtis – sustiprinti Eurojusto ryšius su valstybių narių teisėsaugos ir teisminėmis institucijomis. Siekdamas paskatinti ENKS kūrimą Eurojustas ėmėsi įvairių priemonių – nuo savo santykių su ETT kontaktiniais asmenimis privalomų stiprinimo jungtinėje Eurojusto-ETT darbo grupėje iki glaudesnio bendradarbiavimo su Europolo nacionalinių padalinių vadovų užtikrinimo.

Eurojustas taip pat parengė “fiches suédoises” formą, skirtą informacijos apie ENKS sudėtį kiekvienoje valstybėje narėje pateikimui. Iki šiol savo pirminių teisės aktų arba įsakymų, aplinkraščių, rekomendacijų ir kitų antrinių teisės aktų pagrindu ENKS sudarė septynios valstybės narės. Eurojustas taip pat įvertins bendros platformos sukūrimo galimybes, šitaip užtikrinant efektyvų dialogą tarp ENKS narių, o ypač tarp nacionalinių korespondentų, atsakingų už veiksmingos tarpusavio sąveikos tarp ENKS ir Eurojusto užtikrinimą.

2011 m. Eurojusto interneto [tinklapyje](#) buvo patalpintas oficialus dokumentas apie galimas ENKS struktūras ir užduotis bei pavyzdinio nacionalinio korespondento Eurojusto klausimais profilio šablonas.

3.2 Jungtinė darbo grupė dėl Eurojusto ateities

Šioje jungtinėje darbo grupėje Eurojustas toliau svarstė Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 ir 86 straipsnių nuostatas. 2011 m. gegužę Vengrijos pirmininkavimo metu surengtas strateginis

seminaras „Eurojustas: naujos teisinio bendradarbiavimo perspektyvos“, skirtas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 straipsnio nuostatomis įvertinti įrodymų požiūriu. Remdamiesi atskirų bylų tyrimais seminario dalyviai diskutavo, ar papildomi įgalinimai suteiktų Eurojusto veiklai daugiau efektyvumo ir galiausiai konstatavo, kad įgyvendinant Lisabonos sutartyje numatytas naujas galimybes visgi reiktų atsižvelgti ir į atitinkamose srityse kylančius sunkumus. Atskirose darbo grupėse svarstytos šios temos: juridiskai privalomų galių pradėti baudžiamųjų bylų tyrimus ir šalinti bei spręsti jurisdikcijos kolizijos atvejus suteikimas Eurojustui; sunkumai, kylantys koordinuojant tyrimus ir baudžiamuosius persekiojimus bei galimi koordinacinės veiklos gerinimo būdai; darbinio bendradarbiavimo su Europolu ir OLAF stiprinimas ateityje; skirtingų Eurojusto veiklos vertinimo mechanizmų praktinio veikimo užtikrinimo priemonės. Šio seminario ataskaita paskelbta kaip Tarybos dokumentas Nr. 14428/11 ir patalpinta Eurojusto interneto [tinklalapyje](#).

Šiuo metu Eurojustas rengia medžiagą apie savo struktūrą ir parlamentinius

vertinimus, kuri bus pateikta suinteresuotoms šalims atsižvelgiant į pateiktus pasiūlymus dėl Eurojusto ir Europos prokuratūros 2013 metams.

3.3 Administraciniai pokyčiai

2011 m. Eurojusto veiklai skirtas 31.7 mln. eurų biudžetas; įgyvendinta 95.6 % biudžeto įsipareigojimų asignavimų. Per 2011 m. atlikta iš viso 7300 finansinių operacijų (įsipareigojimų ir atsiskaitymų); palyginti su ankstesniais metais, šis rodiklis išaugo 12%.

2011 m. Eurojuste dirbo 269 darbuotojai (palyginti su 267 - 2010 m.). Iš jų 42 sudarė valstybių narių deleguoti prokurorai, teisėjai ir atitinkamos kompetencijos policijos pareigūnai. Jiems talkino 210 pagal ES Tarnybos nuostatus dirbančių personalo darbuotojų ir 17 deleguotų nacionalinių ekspertų.

Planavimo priemonių plėtra

2011 m. Eurojustas patobulino savo planavimo priemones. Pradėta naudotis naujuoju sąnaudų modeliu, kuris leidžia kon-

krečias veiklos rūšis tiesiogiai susieti su biudžeto išlaidomis. Šio naujojo sąnaudų modelio funkcijų, skirtų sąnaudų priskyrimui atitinkamiems Eurojusto skyriams bei tarnyboms ir panašiu principu atliekamam papildomų sąnaudų paskirstymui, dėka pastebėtini ypatingi Eurojusto veiklos valdymo privalumai. Šis modelis leidžia Eurojustui susidaryti bendrą sąnaudų, už kurias atskaitingas konkretus skyrius ar tarnyba, vaizdą, palyginti išlaidas, kurių pareikalautų, pavyzdžiui, apsaugos tarnybų paslaugų samdymas pagal atskirą sutartį su sąnaudomis už etatinių apsaugos darbuotojų paslaugas, stebėti biudžeto tendencijas ir laiku identifikuoti nenumatytas sąnaudas. Be to, pažymėtina, kad sąnaudų modelis taip pat leidžia nustatyti tikslų santykį tarp pagrindinės veiklos ir papildomų išlaidų.

Siekiant dar labiau palengvinti efektyvų išteklių valdymą, Administracijos direktoriaus metinė veiklos ataskaita įtraukta į strateginio Eurojusto veiklos planavimo ir programavimo ciklą kaip pagrindinė jo sudedamoji dalis, skirta tinkamos išteklių atitikties nustatyties tikslams įgyvendinimo užtikrinimui. Su Komisija reguliariai

keičiamasi biudžeto ir administracine informacija, be to, ir toliau diskutuojama dėl galimo Savitarpio supratimo memorandumo sudarymo, kuris leistų įforminti operatyvų ir veiksmingą keitimąsi informacija biudžeto ir administraciniais klausimais.

Organizacinės struktūros apžvalga

Organizacinės struktūros apžvalgos (OSR) sistema naudotasi kaip administracinės paramos pagrindinei su bylomis susijusiai veiklai atramos tašku. Siekiant užtikrinti dar efektyvesnę ir koncentruotesnę paramą nacionaliniams biurams įsteigtas specializuotas skyrius (Bylų tvarkymo analitikų skyrius, pakeitęs Bylų tvarkymo skyrių). Įvertintos visos administracijos atliekamas darbas, kad ir šioje srityje būtų optimaliai tenkinami Eurojusto veiklos poreikiai. Įgyvendinant atitinkamus pokyčius žmogiškųjų išteklių srityje įdiegtos specialios informacinės sistemos, leidžiančios vykdyti ekonomišką personalo išteklių stebėseną bei užtikrinti optimalią mokymų ir darbinės veiklos reikalavimų atitiktį; įdarbinimo procedūrų plėtotės procese pasiūlyta dalyvauti ir Personalo komitetui.

Bendro darbinės veiklos nenutrūkstamumo užtikrinimo konteksto atžvilgiu paminėtinas darbas, susijęs su Veiksmų plano potencialioms grėsmėms Eurojustui nustatyti rengimu. Be to, į 2013 m. veiklos programos projektą įtraukti pagrindiniai bendro pobūdžio veiklos rezultatų rodikliai, pagal kuriuos bus vertinama Eurojusto teikiamų paslaugų, praktinės patirties ir organizacinės veiklos rezultatų kokybė, o taip pat sudaryti administracinių skyrių teikiamų paslaugų katalogai.

Naujasis pastatas

Pastebima pažanga pasiekta ir užtikrinant naujojo Eurojusto pastato statybos darbų užbaigimą iki 2015 m. 2011 m. birželio 30 d. su Nyderlandų Karalyste pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas dėl naujo pastato, pritaikyto pagrindinės darbinės veiklos pobūdžiui, suteikimo Eurojustui. Komisija, kurią sudarė vienos priimančiosios šalies ir Eurojusto atstovų skaičius, į lemiamą konkurso etapą vienbalsiai išrinko penkias projektuotojų komandas. Kandidatams pavesta pateikti projektinius pasiūlymus, leidžiančius mažiausiomis išteklių sąnaudomis maksima-

*Naujasis administracijos direktorius
p. Klaus Rackwitz*

Administracijos personalas

liai pagerinti visų operacijų efektyvumą ir tuo pačiu tinkamai perteikiančius pagrindines Eurojusto veiklos vertybes.

3.4 Viešoji prieiga prie Eurojusto dokumentų

Pastebėtina, jog išaugo prašymų susipažinti su Eurojusto dokumentais, pateikiamų remiantis jo viešosios prieigos taisyklėmis, skaičius. 2011 m. gauta vienuolika prašymų leisti susipažinti su

Eurojusto dokumentacija. Keturis iš jų Eurojustas gavo tiesiogiai, likusiais septyniais atvejais į Eurojustą kaip į trečiąją šalį tokių prašymų pagrindu kreipėsi kitos organizacijos.

Kalbant apie tuos keturis prašymus, kurie buvo tiesiogiai pateikti Eurojustui, du iš jų buvo susiję su personalo klausimais, likusieji – su tyrimais ar baudžiamaisiais persekiojimais, kuriuose dalyvavo Eurojustas. Pirmi du prašymai dėl perso-

nalo klausimų patenkinti visa apimtimi, o likusius, kurie buvo susiję su konkrečiomis bylomis, patenkinti atsisakyta dėl žemiau nurodytų priežasčių.

Kalbant apie septynis prašymus, kuriuos Eurojustui kaip trečiajai šaliai pateikė kitos organizacijos, gavusios atitinkamus prašymus, vienas prašymas buvo susijęs su konkrečia byla, kiti šeši – ne. Su byla susijusį prašymą atsisakyta patenkinti dėl priežasčių, nurodytų žemiau pateiktame sąraše, kiti šeši, susiję su prieiga prie ES dokumentų, patenkinti visa apimtimi.

Tiesiogiai ir netiesiogiai gautus prašymus dėl konkrečių bylų išnagrinėjus tiek pavieniui, tiek kitų atitinkamų dokumentų kontekste, nuspręsta atsisakyti juos patenkinti dėl įvairių priežasčių. Paminėtini šie motyvai: prašomos informacijos atskleidimas galėtų pakenkti asmenų privatumui ir sąžiningumui; būtinybė apsaugoti viešąjį interesą, t.y. Eurojusto tikslų įgyvendinimą stiprinant kovą su sunkiais nusikaltimais ar optimizuojant nacionalinius tyrimus ir baudžiamuosius persekiojimus, kuriuose tarpininkauja Eurojustas; atitinkamų profesinę paslaptį reglamentuo-

Skyrių ir tarnybų vadovai

Iš kairės į dešinę: Jacques Vos, Bendrųjų paslaugų skyrius; atstovas spaudai Joannes Thuy, Žiniasklaidos ir viešųjų ryšių skyrius; duomenų apsaugos pareigūnė Diana Alonso Blas; Kolegijos sekretorė Carla Garcia Bello; I.e.p. Bylų analizės skyriaus vadovė Alinde Verhaag; JTG tinklo sekretoriato koordinatorė Anna Baldan; Administracijos direktorius Klaus Rackwitz; Catherine Deboyser, Teisės skyrius; Jon Broughton, Informacijos valdymo skyrius; Mike Moulder, Biudžeto, finansų ir viešųjų pirkimų skyrius; Linda Scotts, Žmogiškųjų išteklių skyrius; Genocido tinklo koordinatorius Matevž Pezdirc; ETT sekretorė Fatima Martins

jančių taisyklių laikymasis. Tarp kitų priežasčių, kurių pagrindu atsisakyta suteikti prieigą, paminėtinos šios: 1) dokumentai buvo susiję su valstybe nare, atsisakiusia

juos atskleisti; 2) dokumentai buvo skirti vidiniam naudojimui ir susiję su klausimu, dėl kurio Eurojustas nebuvo priėmęs sprendimo; 3) informacijos atskleidimas

galėtų pakenkti Eurojusto sprendimų priėmimo procesui; 4) nepateikta duomenų apie kito viešojo intereso, kurio pagrindu reikėtų atskleisti informaciją, viršenybę.

Eurojusto seminaras Sofijoje (Bulgarija)

Eurojusto seminaras Budapešte (Vengrija)

Eurojusto seminaras Romoje (Italija)

4 Tarybos išvadų apžvalga

2011 m. birželio 9-10 d. Teisingumo ir vidaus reikalų taryba patvirtino savo išvadas dėl devintosios Eurojusto metinės ataskaitos (10645/1/11 REV 1). Kaip ir ankstesnėse ataskaitose, šiame skyriuje pateikiame savo pastebėjimus apie Tarybos rekomendacijose akcentuotas sritis.

Eurojusto ir ETT santykiai	
Toliau tobulinti ir įgyvendinti mechanizmus Eurojusto ir ETT bendradarbiavimui stiprinti, ypač Eurojusto nacionalinės koordinavimo sistemos ir mažesnio sudėtingumo bylų perdavimo ETT srityje.	Sudaryta jungtinė Eurojusto-ETT darbo grupė, kuriai, be kita ko, taip pat pavesta apsvarstyti ETT kontaktinių asmenų vaidmenį Eurojusto nacionalinėje koordinavimo sistemoje. Išsamesnė informacija pateikiama 2.2 skyriuje.
Koordinaciniai pasitarimai ir Europolo bei OLAF dalyvavimas	
Skatinti koordinacinius pasitarimus tarp kompetentingų valstybių narių institucijų ir esant galimybei bei atsižvelgiant į galiojančių teisės instrumentų bazę, į juos įtraukti ir kitus ES organus, pavyzdžiui, Europolą ar OLAF.	2011 m. išsiskyrė itin išaugusiu koordinacinių pasitarimų skaičiumi. Eurojustas suorganizavo koordinacinius pasitarimus 204 bylose. Europolas dalyvavo 89 koordinaciniuose pasitarimuose, OLAF – 8. Taip pat žr. 1.2.2 skyrių.

Kompetencijos centras	
Toliau siekti tapti "kompetencijos centru" teismo bendradarbiavimo Europos lygmeniu srityje siekiant reikšmingai prisidėti prie debatų tarp kitų suinteresuotų šalių.	Eurojustas rengia kompetencijos centro koncepciją, kad būtų galima sustiprinti teisminės kovos su organizuotu tarptautiniu nusikalstamumu Europos Sąjungoje efektyvumą, šiuo tikslu kaupdamas institucines žinias ir patirtį teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje.
Sprendimo dėl Eurojusto 7 str. 2 ir 3 d. nuostatų taikymas	
Informuoti apie 7 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatų taikymą.	Kolegija nepareiškė rašytinės neprivalomos nuomonės pagal 7 straipsnio 2 ir 3 dalis, tačiau tokius atvejus sprendė nacionaliniai biurai. 1.2.8 skyriuje išsamiau aptariami jurisdikcijos kolizijos atvejai, o 1.2.10 analizuojamas EAO mechanizmas.
Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 ir 86 straipsniai	
Į Eurojusto sukaupią patirtį gali būti atsižvelgta veiklos krypčių politikos debatuose dėl būsimo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 85 ir 86 straipsnių nuostatų įgyvendinimo.	2011 m. Eurojustas toliau svarstė būsimus savo veiklos pokyčius pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatas ir, remdamasis savo darbo patirtimi, aktyviai dalyvavo Europoje vykstančiuose debatuose. Eurojustas įsipareigojo 85 ir 86 straipsniams taikyti įrodymais pagrįstą požiūrį iki bus suformuluotos galutinės veiklos krypčių politikos debatų išvados. Žr. 3.2 skyrių.
Statistikos priemonės	
Įvertinti statistikos vedimo tobulinimo galimybę suskirstant duomenis pagal atskiras šalis.	Žr. I priedo 2 diagramą.

Jungtinės tyrimo grupės	
Ir toliau dalyvauti JTG klausimams skirtuose mokymuose.	Eurojustas remia CEPOL organizuojamus mokymus JTG klausimais. Metiniuose JTG tinklo susitikimuose ekspertai-praktikai dalijasi savo patirtimi, žiniomis, geriausia praktika ir skatina JTG priemonės naudojimą.
Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis	
Ir toliau dirbti su bylomis, susijusiomis su trečiosiomis šalimis.	Trečiosios šalys dalyvavo 45 koordinaciniuose pasitarimuose. Išsamiau žr. 1.5 skyriuje.
Bylų tvarkymo sistema	
Įgyvendinti Sprendime dėl Eurojusto numatytus pokyčius informacijos mainų ir duomenų teikimo Eurojustui srityje; stiprinti gebėjimus tvarkyti ir analizuoti gaunamą informaciją, įskaitant kryžminio palyginimo analizę; visapusiškai išnaudoti Eurojusto duomenų bazės pajėgumą, kad remiantis galimais valstybių narių prašymais ir kryžminio palyginimo analize būtų galima teikti prašymus vykdyti konkrečių veikų tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą.	Parengta pavyzdinė forma Eurojustui informuoti pagal 13 straipsnio nuostatas. 2011 m. kovo-balandžio mėn. sudarytas klausimynas, skirtas dar labiau patobulinti Bylų tvarkymo sistemą. Jame išskirtos šios papildomai vertintinos veiklos sritys: bylų registravimas, bylų kontrolė, statistika, informacija ir atsiliepimai pagal 13 straipsnį, darbo su bylomis vertinimas, darbo su bylomis analizė, elektroninių aplankų sistema (dokumentų tvarkymas) ir susisiekimo priemonės. Kiekvieną iš šių temų 2012 m. numatytuose plenariniuose posėdžiuose svarstys Kolegija, siekdama parengti konkrečias praktines rekomendacijas dėl dabartinės Bylų tvarkymo sistemos funkcionalumo vertinimo. Be to, Kolegija patvirtino papildytą nusikaltimų rūšių sąrašą.

Bendradarbiavimas su Europolu	
Tęsti bendradarbiavimą remiantis galiojančiais teisės instrumentais ir užtikrinti aukštą duomenų apsaugos kokybę.	2011 m. įsiminė išaugusia bendradarbiavimo su Europolu darbinėje sferoje apimtimi ir 35% padidėjusiu per saugų vidaus ryšio tinklą perduodamų operatyvinių duomenų srautu (911 keitimosi duomenimis atvejai). Abi organizacijos laikėsi bendrų duomenų apsaugos principų. Žr. 2.3.1 skyrių.
Bendradarbiavimas su OLAF	
Tęsti privilegijuota partneryste grindžiamus santykius kovojant su sukčiavimu, korupcija ir kitais nusikaltimais, darančiais įtaką ES finansiniams interesams.	2011 m. išaugo perduodamų bylų duomenų apimtis. 2011 m. beveik trisdešimtyje bylų OLAF įvairių Europos Sąjungos šalių nacionalinėms institucijoms teikė rekomendacijas pradėti tyrimus ar baudžiamuosius persekiojimus baudžiamosiose bylose. 8 bylose pagalbos kreiptasi ir į Eurojustą. Žr. 2.4 skyrių.
Bendradarbiavimas su Frontex	
Toliau ieškoti galimų būdų oficialiems bendradarbiavimo susitarimams su Frontex sudaryti, ypač akcentuojant keitimosi informacija procedūrų tobulinimą.	Kai bus patvirtintas naujasis Frontex reglamentas, numatoma sudaryti bendradarbiavimo susitarimą, kuriuo būtų sudarytos sąlygos keitimuisi asmens ir operatyviniais duomenimis. Žr. 2.5 skyrių.

Organizacinės struktūros apžvalgos projektas	
Pristatyti projektų, susijusių su Kolegijos veiklos rezultatais ir organizacinės struktūros apžvalga (OSR), rezultatus.	Eurojustas tęsė darbą įgyvendinant OSR septyniose atskirose srityse. Projektas <i>"Administracijos struktūra"</i> iš esmės baigtas. Pastebima pažanga pasiekta įgyvendinant projektus <i>"Veiklos ir rizikos valdymas"</i> , <i>"Administracijos, Kolegijos ir nacionalinių biurų bendradarbiavimas"</i> ir <i>"Mokymai"</i> . Šiuo metu rengiamas galimų grėsmių Eurojustui sušvelninimo veiksmų planas. Atsižvelgiant į Eurojusto patvirtintus svarbiausius strateginius veiklos rodiklius, į 2013 m. veiklos programos projektą įtraukti preliminarūs bendro pobūdžio svarbiausi veiklos rodikliai, skirti įvertinti Eurojusto paslaugų kokybę, sukaupią patirtį, suvokimo lygį ir organizacijos veiklos rezultatus. Kiti projektai – <i>"Sprendimų perdavimas"</i> , <i>"Portfelio valdymas"</i> ir <i>"Kultūra"</i> – tebevykdomi.
Sprendimo dėl Eurojusto ir budinčio koordinavimo padalinio sistemos įgyvendinimas	
Tęsti naujojo Sprendimo dėl Eurojusto įgyvendinimą; peržiūrėti darbo tvarkos taisyklės ir parengti standartinę formą informacijai perduoti į Eurojustą ir šiai apdoroti minėtoje organizacijoje; kitų metų ataskaitoje atsiskaityti už atitinkamų nuostatų įgyvendinimą; paspartinti budinčio koordinavimo padalinio sistemos sukūrimą ir dėti visas pastangas įgyvendinant mechanizmą bylų duomenų perdavimo efektyvumui gerinti.	3 skyriuje aptariamas Tarybos Sprendimo dėl Eurojusto veiklos stiprinimo įgyvendinimas, o konkrečiai: budinčio koordinavimo padalinio sistema, Eurojusto nacionalinė koordinavimo sistema ir 13 straipsnio nuostatos.

Eurojusto seminaras Krokuvoje (Lenkija)

*ES kovos su prekybos žmonėmis dienos minėjimas
Varšuvoje (Lenkija): p. Williams pasirašo bendrą TVR
agentūrų pareiškimą*

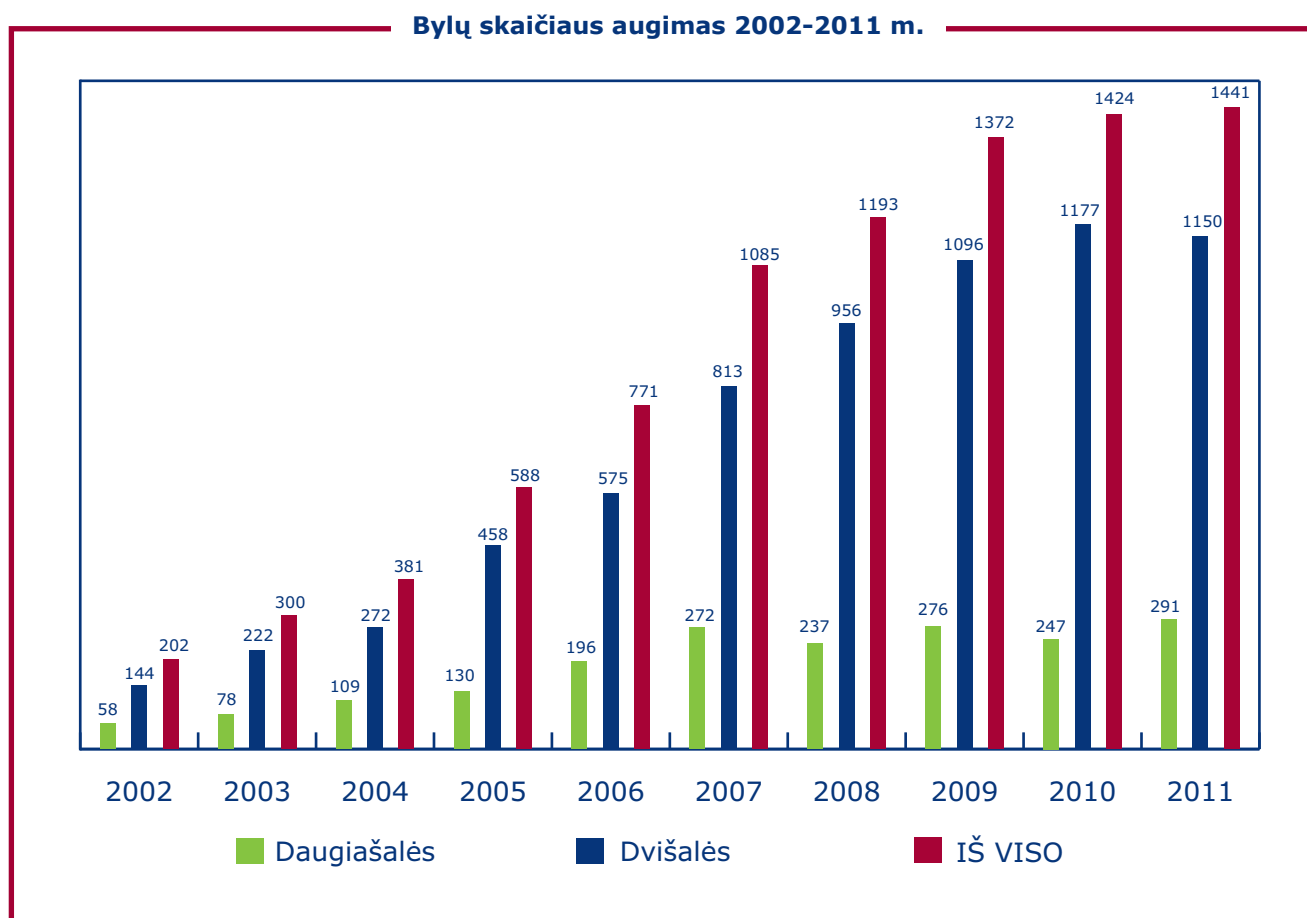

*Eurojusto ir Kroatijos Respublikos konsultacinis
pasitarimas Brijuni mieste (Kroatija)*

PRIEDAS

1 diagrama

2011 m. Eurojustas užregistravo 1441 bylą, ir šis skaičius toliau tęsia Eurojustui valstybių narių perduodamų pagalbos prašymų augimo tendenciją, kuri pastebima jau nuo 2002 m. Apie 20% bylų buvo susijusios su trimis ar daugiau valstybių narių.

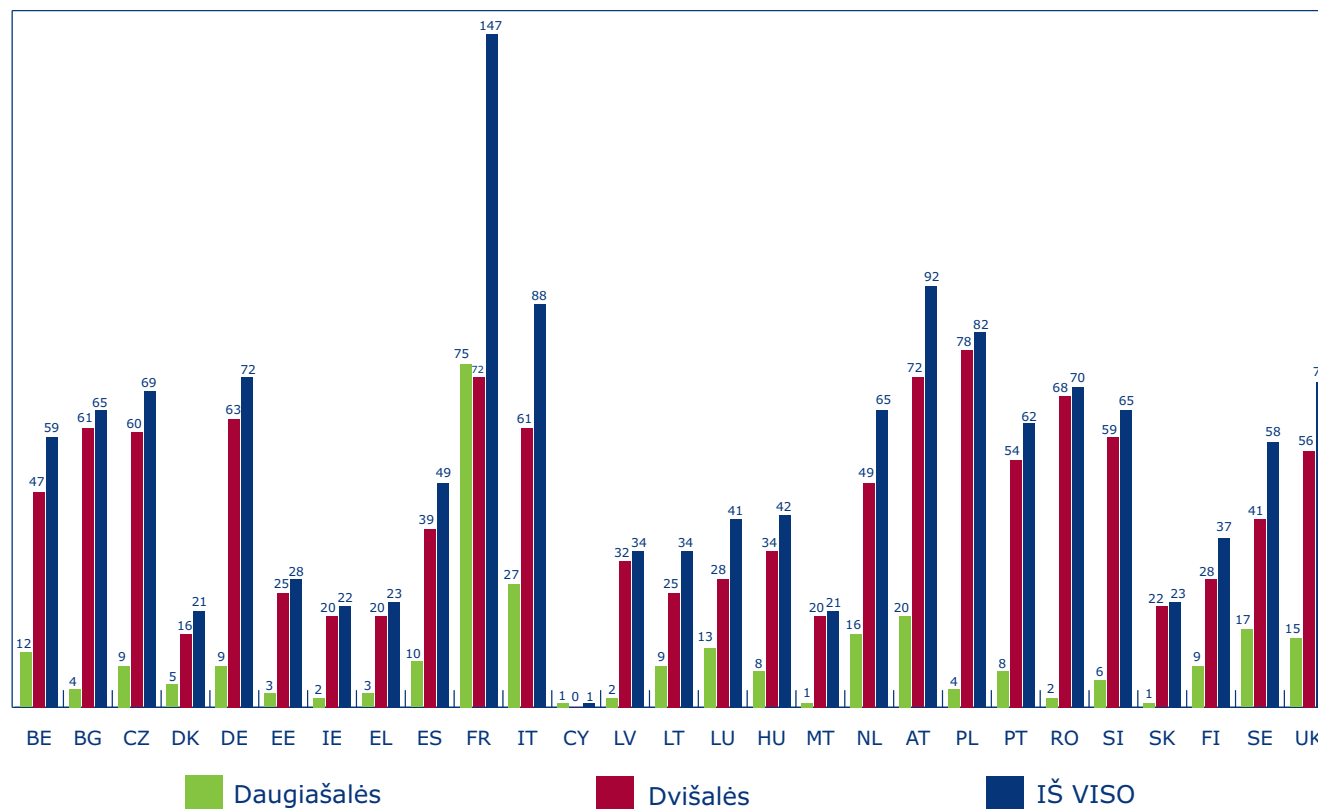

2 diagrama

Šioje diagramoje matyti dvišalių ir daugiašalių bylų, kurias 2011 m. užregistravo nacionaliniai biurai, skaičius.

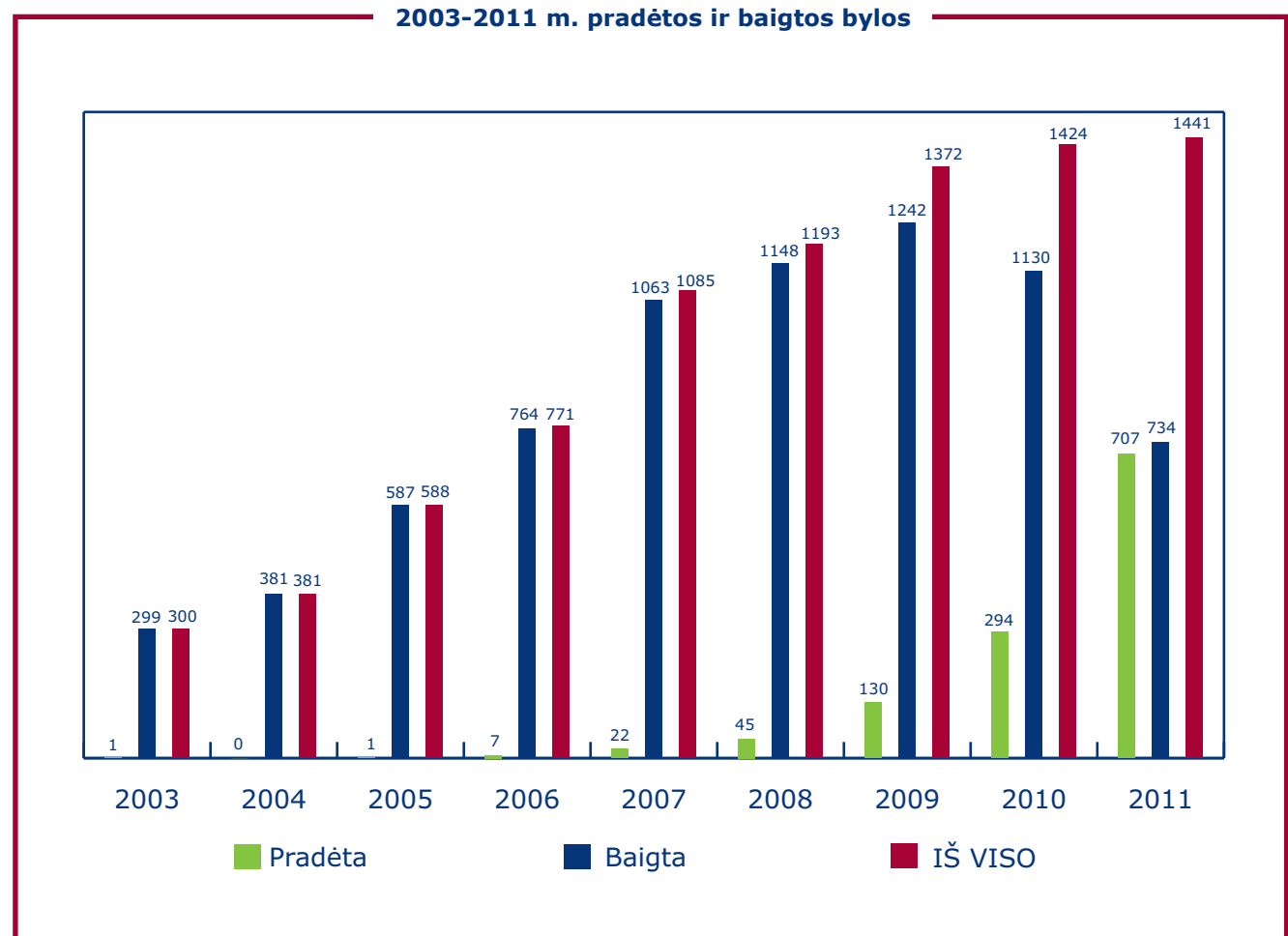
Sąvoka "dvišalė byla" nereiškia, kad tokia byla susijusi su ne tokiais sunkiais nusikaltimais ar kad tokiais atvejais Eurojusto pagalba reikalinga tik iš dalies. Eurojuste užregistruota dvišalė byla gali tapti daugiašale konkrečioje valstybėje narėje.

Dvišalės ir daugiašalės bylos

3 diagrama

Nacionalinių biurų darbo krūvį lemia ne tik per metus užregistruojamos bylos, bet ir einamosios bylos iš ankstesnių metų. Eurojusto žinioje yra dar 500 bylų iš ankstesnių metų (2003-2010), kuriose vis dar reikalingas atitinkamas dėmesys ir pagalba.

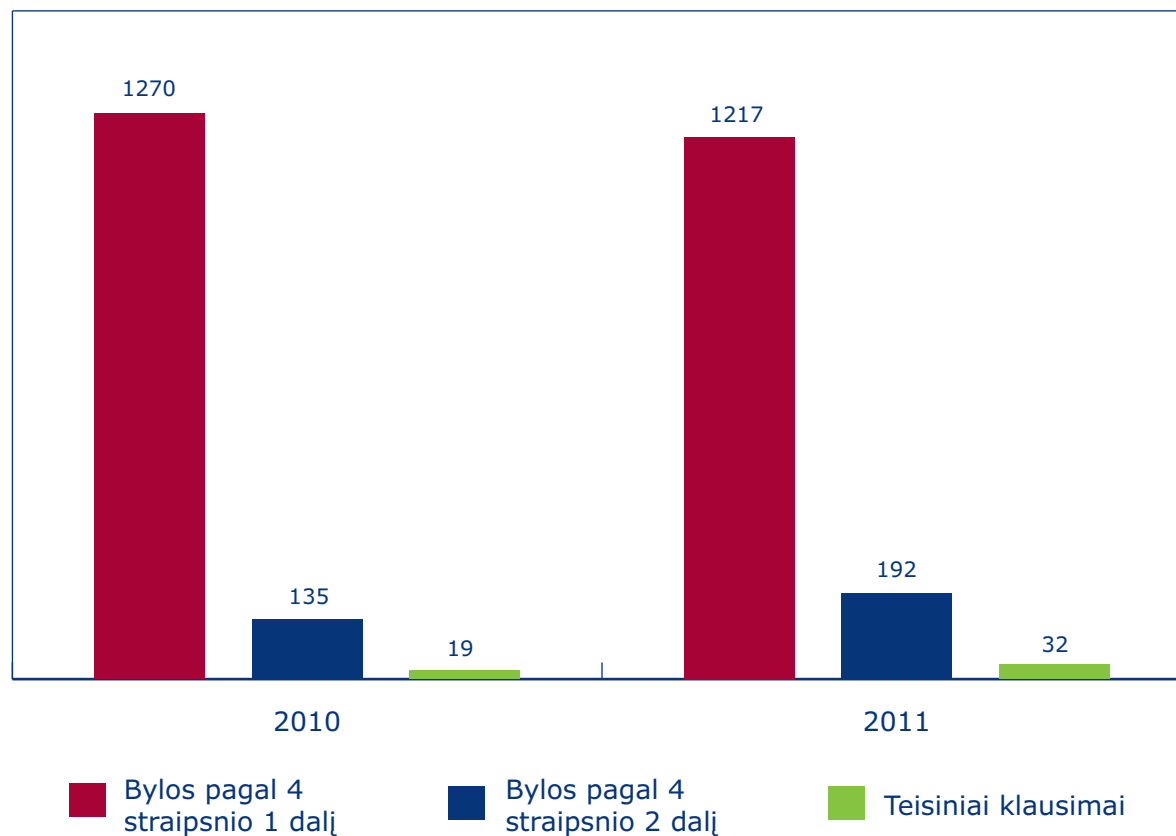
4 diagrama

Pagal Sprendimo dėl Eurojusto 4 straipsnio 1 dalį bendrajai Eurojusto kompetencijai priskiriamos tokios nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų rūšys, kurios visais atvejais įeina ir į Europolo kompetencijos sferą, o taip pat kitos nusikalstamos veikos, padarytos kartu su aukščiau nurodytais nusikaltimais ir baudžiamaisiais nusižengimais.

Be to, Eurojustas, vadovaudamasis savo tikslais ir gavęs kompetentingos valstybės narės institucijos prašymą, gali teikti paramą tyrimuose ir baudžiamuosiuose persekiojimuose, susijusiuose su kitomis nusikalstamų veikų rūšimis (4 straipsnio 2 d.).

Valstybė narė taip pat gali prašyti Eurojusto suteikti bendro pobūdžio pagalbą, kuri gali nebūti tiesiogiai susijusi su konkrečia einamąja byla, o, pavyzdžiui, su nacionalinės teisės normomis ar procedūromis (teisinais klausimais).

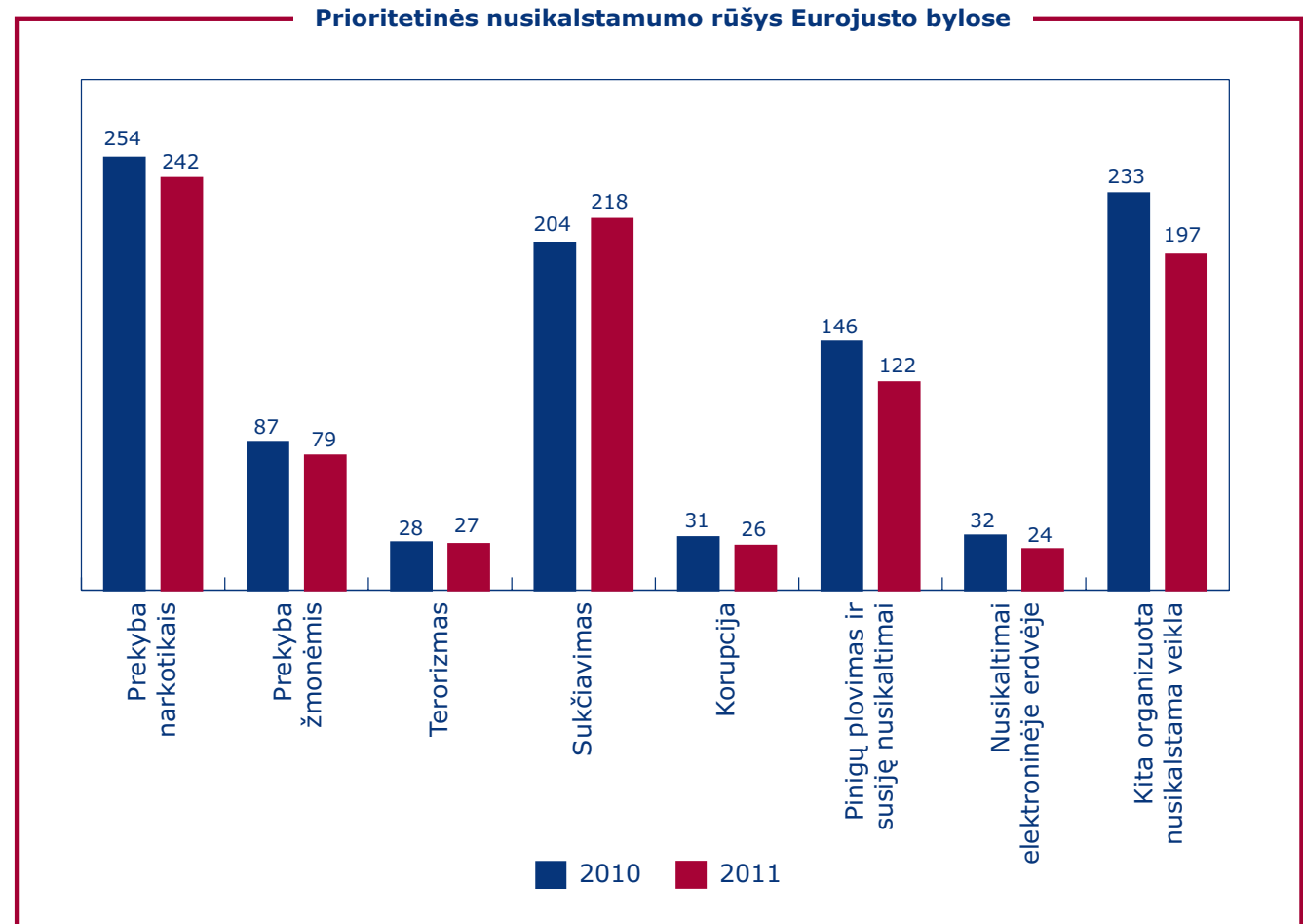
Bendroji bylų klasifikacija

5 diagrama

2010-2011 m. Eurojusto patvirtintos prioritetinės veiklos sritys apima tokias nusikalstamumo rūšis kaip prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, terorizmas, sukčiavimas, korupcija, pinigų plovimas, nusikaltimai elektroninėje erdvėje ir kitos nusikalstamos veikos, susijusios su organizuotų nusikalstamų grupių veikla ekonomikos srityje.

Ši diagrama rodo, kiek kartų šios nusikalstamumo rūšys nustatytos bylose, užregistruotose Eurojuste atitinkamai 2010 ir 2011 metais. Vienoje byloje gali figūruoti ir daugiau nusikaltimų. Plačiau žr. atitinkamose 1 skyriaus dalyse.

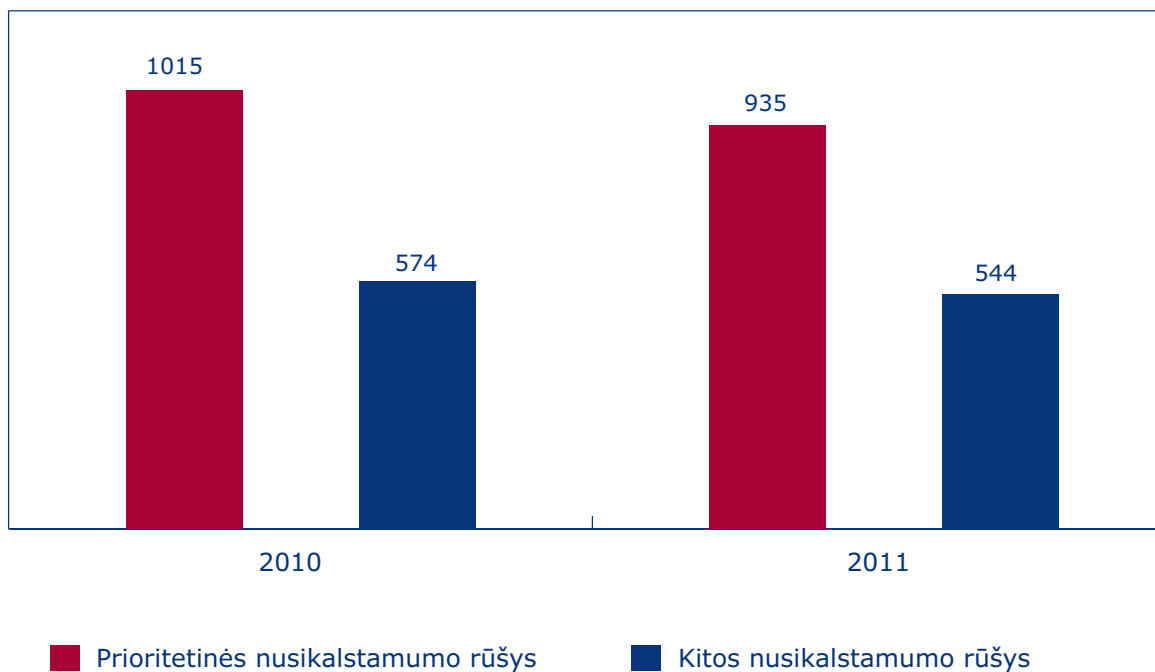

6 diagrama

2010-2011 m. Eurojusto patvirtintos prioritinės veiklos sritys apima tokias nusikaltimų rūšis kaip prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, terorizmas, sukčiavimas, korupcija, pinigų plovimas, nusikaltimai elektroninėje erdvėje ir kitos nusikalstamos veikos, susijusios su organizuotų nusikalstamų grupių veikla ekonomikos srityje.

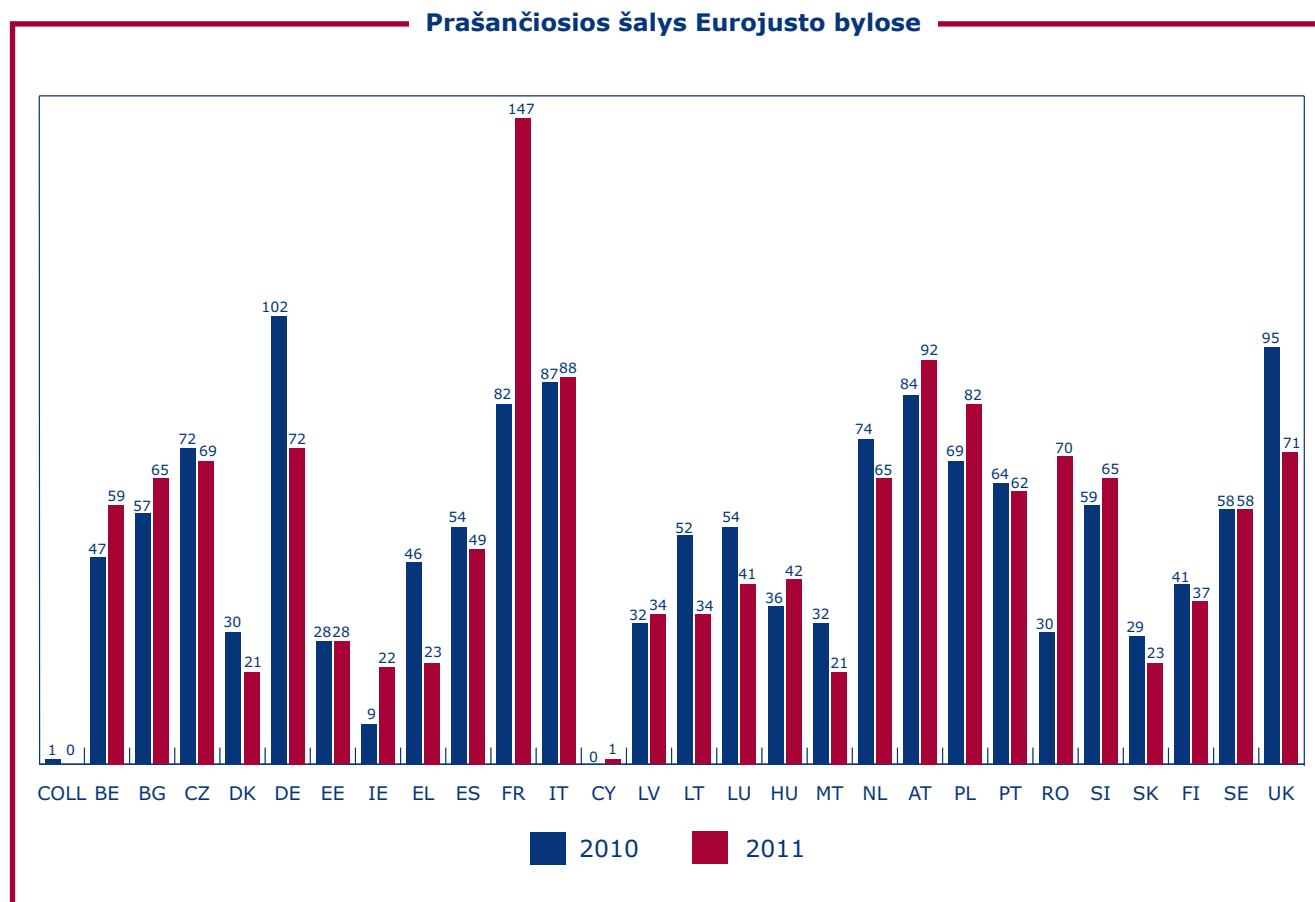
Ši diagrama rodo, kiek kartų prioritinės ir kitos nusikalstamumo rūšys buvo nustatytos bylose, užregistruotose Eurojuste atitinkamai 2010 ir 2011 metais. Viena byla gali būti susijusi ir su daugiau nei vienu nusikaltimu.

Prioritinės ir kitos nusikalstamumo rūšys Eurojusto bylose

7 diagrama

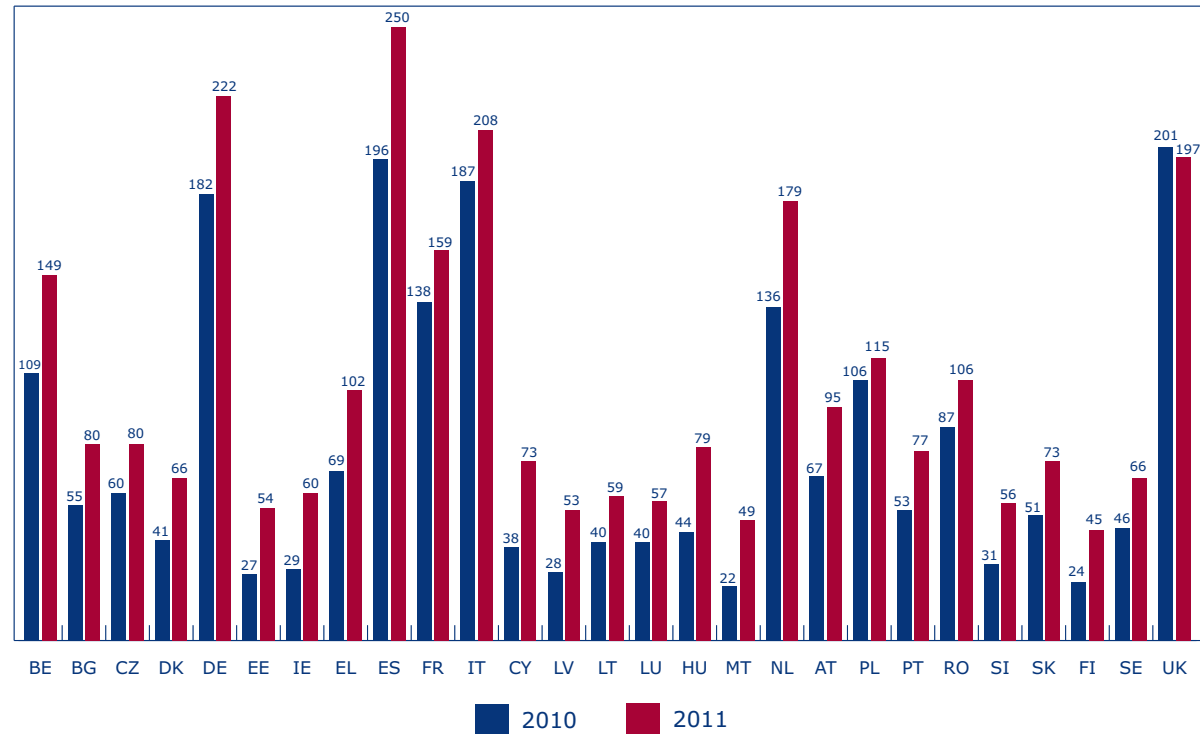
Ši diagrama rodo 2010 ir 2011 m. Eurojuste gautų pagalbos prašymų išsiskirstymą pagal valstybes nares.

8 diagrama

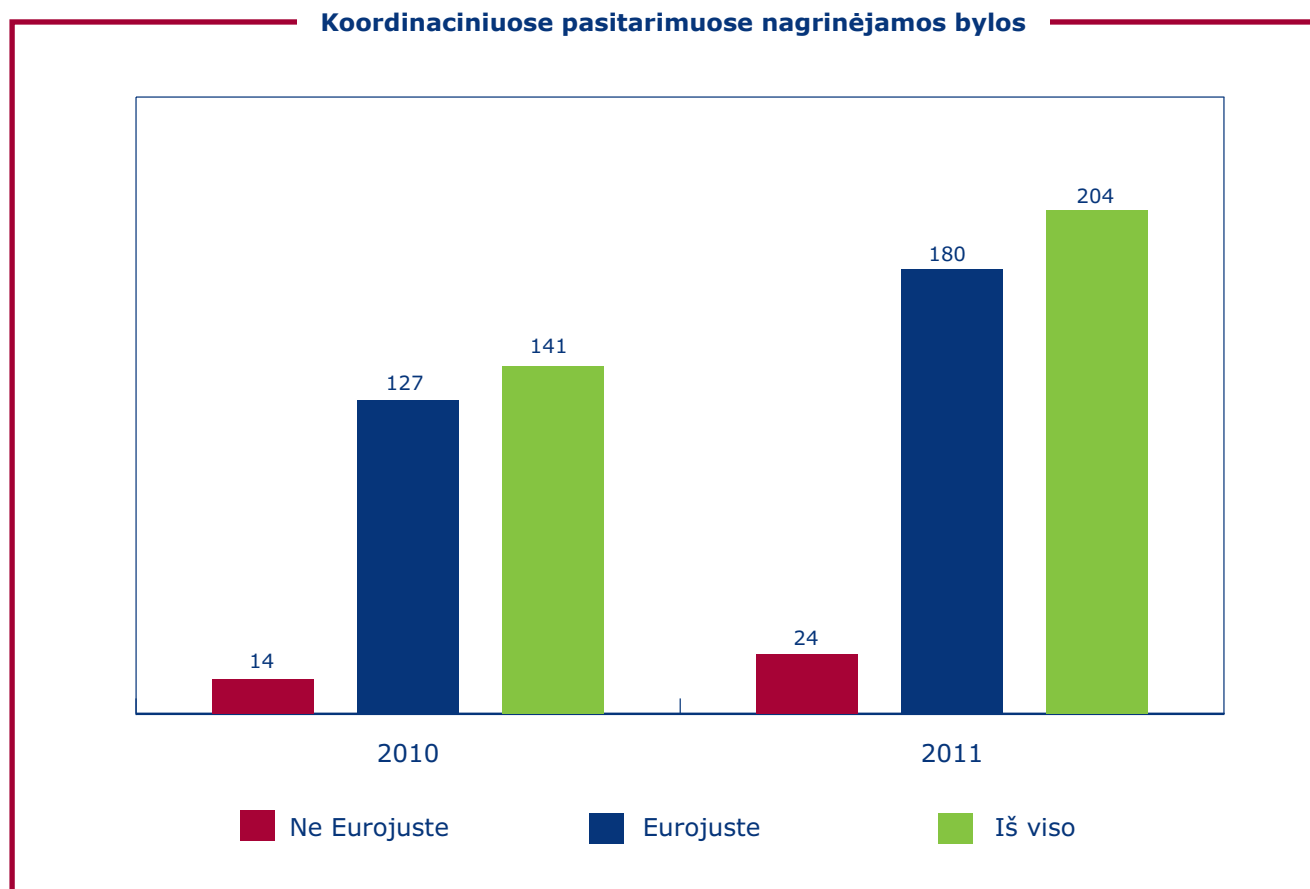
Ši diagrama rodo, kiek kartų 2010 ir 2011 m. per Eurojustą prašyta pagalbos iš kompetentingų valstybių narių institucijų.

Prašomosios šalys Eurojusto bylose

9 diagrama

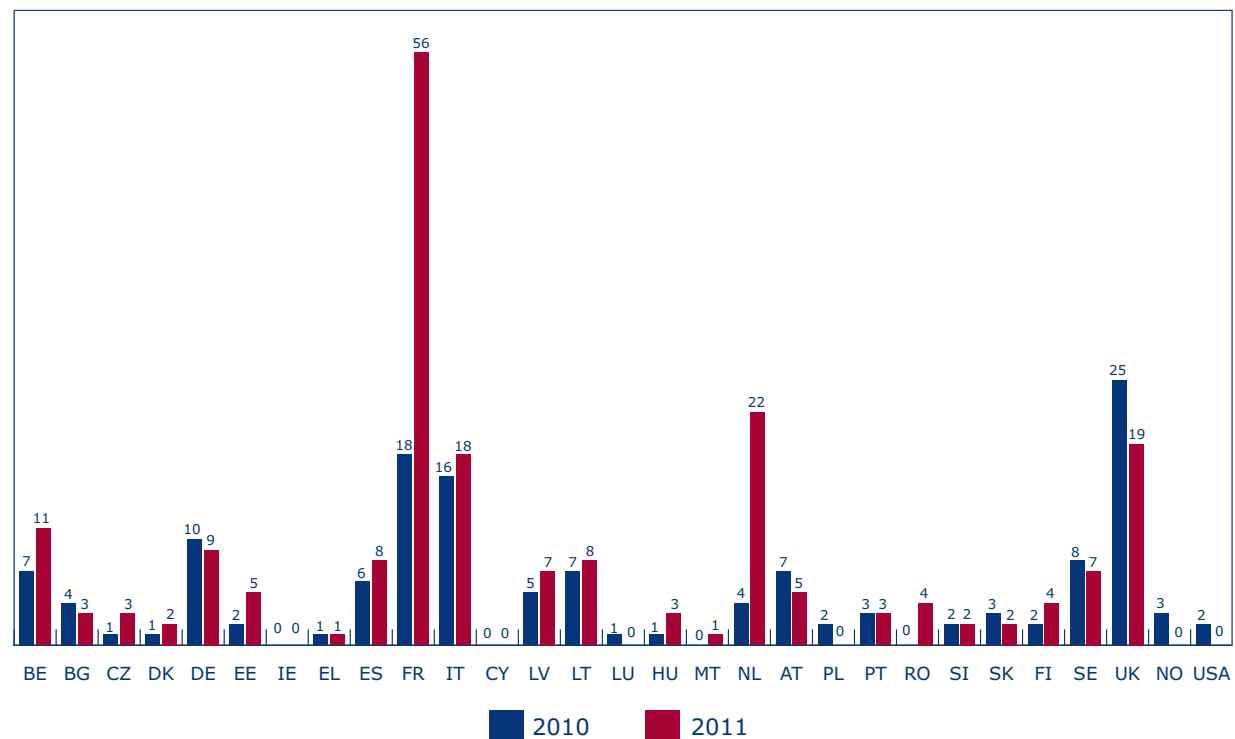
Šioje diagramoje matyti, kaip dažnai buvo rengiami koordinaciniai pasitarimai. Tokie pasitarimai paprastai vyksta Eurojusto būstinėje Hagoje, tačiau tam tikrais atvejais jie gali būti rengiami ir už Eurojusto ribų – valstybėje narėje ar trečiojoje šalyje.

10 diagrama

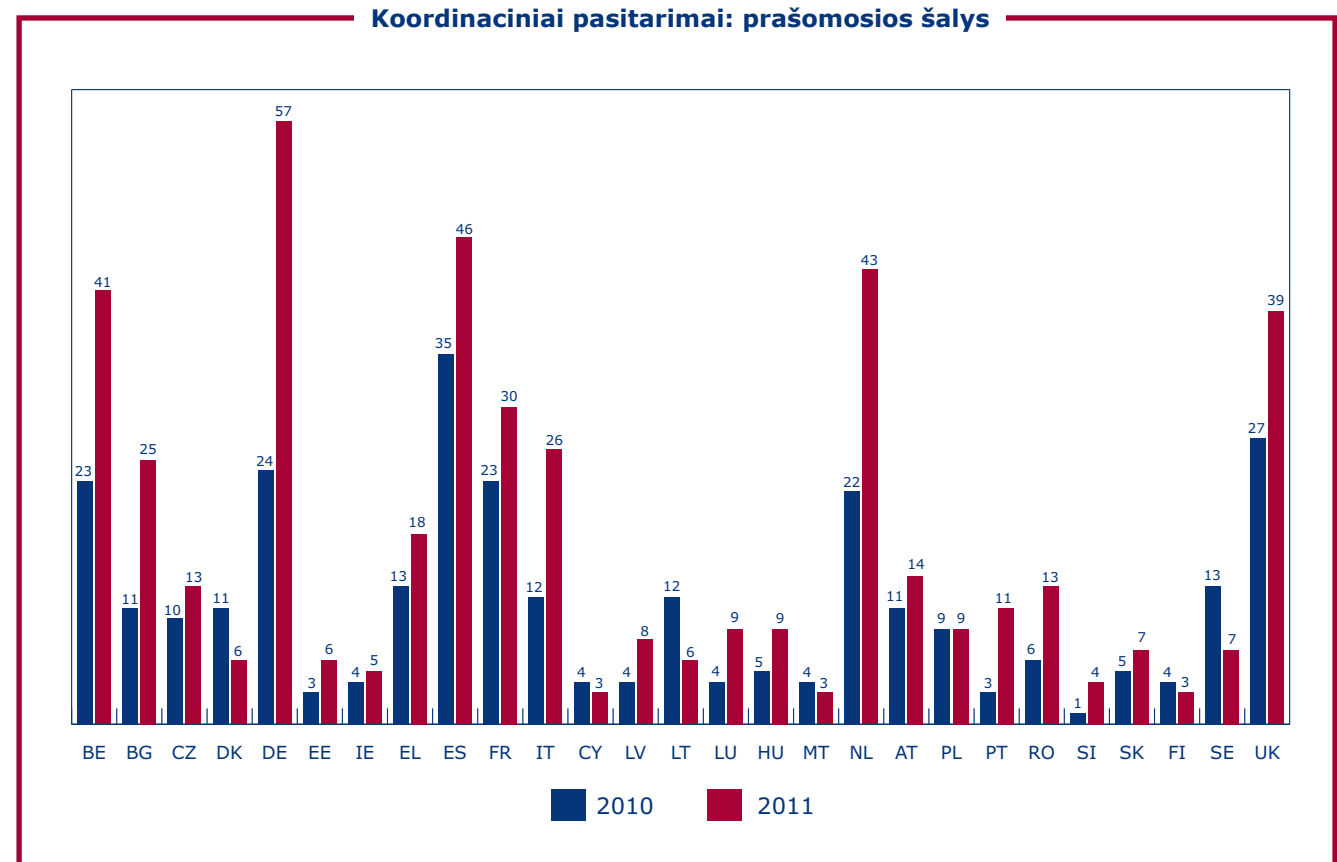
Šioje diagramoje matyti, keliuose bylose Eurojustas organizavo koordinacinius pasitarimus atsižvelgdamas į konkrečios valstybės narės ar trečiosios šalies pagalbos prašymus.

Koordinaciniai pasitarimai: prašančiosios šalys

11 diagrama

Iš šios diagramos matyti, kaip dažnai Eurojusto koordinaciniuose pasitarimuose dėl bylų, kuriose prireikė koordinuoti bendrus veiksmus, dalyvavo prašomųjų valstybių narių institucijos.

Eurojusto Haagse Veste 1 pastatas

Visos teisės saugomos. Be Eurojusto sutikimo jokia šio leidinio dalis negali būti atkurta ar naudojama bet kokia forma ar pasitelkiant bet kokias grafines, elektronines ar mechanines priemones, įskaitant fotokopijų, įrašų (garso, vaizdo ir kt.) darymą ar informacijos saugojimo ir paieškos sistemas.

Nuotraukos:

Joannes Thuy, Leen De Zutter & Jacalyn Birk, Eurojustas
Michel Mees, Haga
Zollkriminalamt, Kelnas (Vokietija)

© 2012 Eurojust